

K.K.T.C

YAKIN DO U ÜN VERS TES

SOSYAL B L MLER ENST TÜSÜ

TÜRK D L VE EDEB YATI ANAB L M DALI

YÜKSEK L SANS TEZ

TEZ N ADI

ÖZDEN SELENGE' N N ROMANLARININ POSTMODERN ÖZELL KLER

Hazırlayan: SÜLEYMAN SELMAN CANBOL

Ö renci No: 20134983

Tez Danı manı: Doç. Dr. evket ÖZNUR

Lefko a, Haziran 2015

ÖZ

20. yüzyıl ba larında roman esteti i, geleneksel roman esteti inden biçim, kurgu, imge, anlatı teknikleri ve zaman algısı konusunda farklılıklar gösterir. İlk kez 1960'lı yıllarda Amerika'da ortaya çıkan postmodern edebiyat terimi, bir yeni edebiyat esteti i olarak üstkurmaca sözcü üyle kar ılanır. Günümüzde Postmodern romanların en belirgin özelli i olarak kabul edilen üstkurmaca, romanın asıl konusu haline getirmeyi sa layan uygulamalar bütünüdür. Üstkurmaca tekni inin sıkça kullanıldı ı, tarihi gerçeklerle kurguyu iç içe vererek tarihten yararlanan postmodern roman sıra dı ı kurgusuyla dikkatleri üzerine çekmeyi ba armı tır. Postmodern romanlarda olayları anlatan anlatıcı etkin bir rol üstlenir. Anlatıcı, sık sık fikir beyan eder ve adeta romanı yönlendirir. Postmodern romanın anlatıcısı bu yönüyle okuyucuyu pe inden sürükler. Postmodern romanlarda mekân kavramı belirsizdir. Bir postmodern romanda uzun uzan mekân tasviri yapılmaz. Ço u zaman mekâna ait genel özellikler verilir ve geri kalanını okuyucunun kendi zihninde olu turması beklenir.

Günümüz Türk edebiyatında O uz Atay'ın Tutunamayanları'yla ba layan de i im ve postmodernizme atılan ilk adım, Orhan Pamuk'un, Kara Kitap ve sonrasında yazdı ı pek çok romanında üstkurmaca tekni i kullanılarak devam etmi tir. Dünya Edebiyatı'nda Umberto Eco, Gülün Adı romanıyla; James Joyce, Ulysses romanlarında postmodernizmin etkileri açıkça görülür.

Postmodernizm,1980 yıllardan sonra Kıbrıs Türk Edebiyatı etkilemeye ba lamı tır. Kıbrıs Türk Edebiyatında özellikle Özden Selenge'nin romanlarında postmodernizm özellikleri görülür. Bu tez çalı mamızda, Kıbrıs Türk Edebiyatı yazarlarından Özden Selenge'nin romanlarında, "Postmodern Söylem" biçiminde kavramla tırılan postmodernizmin özellikleri ve romanlarındaki etkileri ele alınacaktır.

ABSTRACT

The early 20th century novel aesthetics and the aesthetic form of the traditional novel differ in fiction, image, narrative and the perception of time. The term postmodern literature emerged in America in the 1960s, it met with a new literature Metafiction word as aesthetic. Today, the most prominent feature of the postmodern novels accept metafiction are applications that provide a whole to make the actual subject of the novel. Common uses for the technique of top fiction, historical fiction with reality by giving them a history that take advantage of nested postmodern novel has managed to attract the attention of extraordinary fiction. Postmodern novel describing the Narrator takes on an active role in events. The narrator declares ideas and often leads to almost novel. Narrator of the postmodern novel leads the reader after this direction. The concept of space in the postmodern novel is uncertain. Long stretches depiction of space is not done in postmodern novels. Most of the time the place is given to the General features and the rest are expected to throw in his own mind of the reader.

Contemporary Turkish literature began to change and in Oguz Atay's *Tutunamayanlar* and history the first step, Orhan Pamuk's *Kara Kitap*, and then wrote a many novels continued using the top fictional technology. World Literature in Umberto Eco's *Gülün Adı* ; James Joyce's *Ulysses* is clearly seen in the effects of postmodernism.

Postmodernism has begun to affect Cyprus after the 1980 Turkish Literature. Cyprus Turkish Literature especially Özden Selenge's novels Postmodernism characteristics. this thesis study, the authors of the Turkish Cypriot Literature Ozden Selenge's novel, "The Postmodern Discourse"; effects in the form of postmodernism conceptualized and novel features will be discussed.

ÖNSÖZ

Tez çalı mamızı Kıbrıs Türk Edebiyatı'nın önemli yazarlarından olan Özden Selenge üzerine yapılmı tır. Tezimizin konusu “*ÖZDEN SELENGE' N N ROMANLARININ POSTMODERN ÖZELL KLER* ” dir. Lale Yüre im Beyaz, Alkyone Deniz Ku u, Sana Sevdam Sarı, Korkma Ay Do acak ve Bir Kalp Çizildi, adlı romanlarını okuyup incelenmi tir. Belirtmi oldu umuz romanların tahlilini; ki iler, yer-zaman, ana fikirlerini, genel de erlendirmelerini yaptık ve romanlarda bulunan postmodernizm özellikleri belirtilmi tir.

Tezimiz üç bölümden olu maktadır.

İlk bölümde, genel hatlarıyla postmodernizm hakkında ve postmodernizmin edebiyata etkileri (anlatıcı, zaman, dil ve üslup, mekân, kurgu, Kahraman (ki i) Kadrosu) üzerine bilgi verilmi tir. Hemen arkasından da postmodernizmin Türk Edebiyatına etkisi (anlatıcı, zaman, dil ve üslup, mekân, kurgu, Kahraman (ki i) Kadrosu) üzerine kısa bilgiler verilmi tir.

İkinci bölümde, İlk a amada Kıbrıs Türk Edebiyatı anlatılmı tır. İkinci a amada Kıbrıs Türk Edebiyatı'nın önemli yazarlarından olan Özden Selenge hakkında kısaca bilgi verilmi tir. Üçüncü a amada ise, Özden Selenge'nin romanları Sana Sevdam Sarı, Lale Yüre in Beyaz, Alkyöne Deniz Ku u, Korkma Ay Do acak, Bir Kalp Çizildi romanları tek tek incelenmi tir. nceleme; romanların özeti, romanların kahraman kadrosu ve romanlarda görülen postmodernist ö eler örneklerle açıklanmı tır.

Üçüncü bölümde, son söz, kelime indeksi ve kaynakçaya yer verilmi tir.

Kelime indeksi yazılırken Bener Hakkı Hakkeri'nin sözlü ünden yararlanılmı tır.

Çalı mamın ba langıcından sonuna kadar bana büyük bir sabırla katlanan, bilgisi ve tecrübesiyle yardımcı olan, yakın ilgi ve deste iyle beni yüreklendiren, de erli hocam ve danı manım Doç.Dr. evket Öznur'a te ekkür eder, saygılarımı sunarım.

Beni yeti tiren, okutan ve en önemlisi ne olursa olsun bana olan inançlarını ve güvenini kaybetmeyen, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, beni her konuda güdülemeyi ba arabilen ve yılmadan çalı maya devam etmemin co kusunu duymamı sa layan aileme; annem Nazife CANBOL, babam Mehmet CANBOL, karde im Serdar CANBOL'a minnet ve sevgilerimi sunuyorum.

Bu çalı manın hazırlanma a amasında benden dostlu unu esirgemeyen beni her zaman motive eden, ne zaman zor durumda kalsam anında yanı ba ımda bulunan, bu hayatta karde im kadar de er verdi im iki insan Engin YA AR ve Rıza Tolga YALÇINKAYA'ya yürekten te ekkür ederim.

Ç NDEK LER

TEZ JÜR S	I
ÖZ	II
ÖNSÖZ	IV
Ç NDEK LER	V
KISALTMALAR	VIII

I. BÖLÜM

1. G R	1
1.1. Postmodernizm	1
1.2. Postmodern Edebiyat	4
1.2.1. Anlatıcı	8
1.2.2. Zaman	8
1.2.3. Dil ve Üslup	9
1.2.4. Mekân	9
1.2.5. Kurgu	10
1.2.6. Kahraman (Ki i) Kadrosu	10
1.3. Türk Romanında Postmodernizm	11
1.3.1. Anlatıcı	13

1.3.2. Zaman	14
1.3.3. Dil ve Üslup	14
1.3.4. Mekân	14
1.3.5. Kurgu	14
1.3.6. Kahraman (Ki i) Kadrosu	15
II. BÖLÜM	16
1. KIBRIS TÜRK EDEBİYATI	16
2.1. Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihçesi	16
2.1.1 Osmanlı Dönemi Kıbrıs Türk Edebiyatı	16
2.1.2 İngiliz Sömürge Dönemi Edebiyatı	17
2.1.3. 1960 Sonrası Kıbrıs Türk Edebiyatı	18
2.1.4. Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda Roman	21
2. ÖZDEN SELENGENİN ROMANCILIK İ	22
2.2.1 Özden SELENGE (SARAK) Kimdir?	22
2.2.2 Özden SELENGE (SARAK)'nin Hayatı	22
2.2.3. Özden SELENGE (SARAK)'nin Edebi Ki ili i ve Sanatı	22
2.2.4. Özden SELENGE'nin eserleri	24
2.3. Özden SELENGE (SERAK)'nin Romanları	26
2.3.1. Sana Sevdam Sarı	26
2.3.1.1. Ki iler	32

2.3.1.2. Romanda Görülen Postmodern Örnekler	33
2.3.2. Lale Yüre in Beyaz	36
2.3.2.1. Ki iler	43
2.3.2.2. Romanda Görülen Postmodern Örnekler	44
2.3.3. Alkyöne Deniz Ku u	46
2.3.3.1. Ki iler	51
2.3.3.2. Romanda Görülen Postmodern Örnekler	52
2.3.4. Korkma Ay Do acak	54
2.3.4.1. Ki iler	73
2.3.4.2. Romanda Görülen Postmodern Örnekler	74
2.3.5. Bir Kalp Çizildi	76
2.3.5.1. Ki iler	100
2.3.5.2. Romanda Görülen Postmodern Örnekler	101
III BÖLÜM	105
SON SÖZ	105
KAYNAKÇA	106
SÖZCÜK NDEKS	108

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
S.	Sayı
s.	sayfa

I.BÖLÜM

G R

1.1. POSTMODERN ZM

Postmodernizm kelime olarak, İngilizcede Past; ‘sonra’, modern; ‘‘ça da ’’ sözcüklerinin birleşiminden oluşmuş bir sözcüktür. Türkçe karşılığı ‘‘modernizm sonrası’’dır. Yani, modernizmden sonra gelen ama olarak belirtilir. Modernizmin sorgulanması, daha ileri boyutlara taşınması, postmodernizmin çıkış noktasını oluşturur.

Postmodernizmin doğuşu ve gelişmesi konusunda birçok görüş vardır. Mesela; Sarup, ‘‘Post – Yapısalcılık ve Postmodernizm’’ adlı yapıtında, ‘‘Postmodernizm terimini 1960’da New York’taki sanatçılar ve eleştirmenler arasında çıktığı ve 1970’lerde Avrupalı kuramcılar tarafından geliştirildi.’’¹ şeklinde açıklamaktadır. Nesrin Kale, postmodern terimi ilk kez kullanan kişinin Arnold Toynbee olduğunu belirtir. Toynbee’nin ‘‘Bir Tarih İncelemesi’’ adlı eserinde, modern dönemin I. Dünya Savaşıyla sona erdiğini belirtir ve bundan sonraki dönem postmodern dönemdir.²

Dilek Dolta’nın ‘‘Postmodernizm ve Eleştirisi’’ kitabını incelediğimizde, postmodernizm sözcüğü ilk kez Federico De Oniz’in yazdığı ‘‘Spanyol ve Hispantik Amerikan İleri Antolojisi’’ isimli yapıtında karşımıza çıkar.³

Postmodernizm ilk olarak felsefe, edebiyat, güzel sanatlar, gibi alanlarda ortaya çıkmıştır. ‘‘Roland Barthes, Martin Heidegger, Friedrich Nietzsche, Marcel Duchamp, Jacques Lacan, Edmund Husserl ve Ludwig Wittgenstein gibi isimler postmodern bakış açılarının habercileri; Jean François Lyotard, Ferdinand de Saussure, Henri Lefebvre, Jacques Derrida, Guy Deleuze, Michael Foucault, Julia Kristeva, Jean Baudrillard, Gilles Deleuze ve Richard Rorty’’⁴ gibi isimler ise postmodern felsefenin en önemli temsilcileri arasında kabul edilirler.

Modernistlerin 20. yüzyılın başlarında edebiyat estetiği - özellikle romanda - ve sanatta gerçekleştirdikleri biçimsel ve kurgusal odaklı köklü değişimler yüzyılın sonuna dek sürer. Fransız postmodern düşünür Jean François Lyotard’ın, ‘‘postmodern durum’’ biçiminde tanımladığı ‘‘olanüstü bir toplumsal yaşamın edebiyatı’’ modernizm sonrası edebiyattır.⁵

¹ Sarup MADAN, **Post-Yapısalcılık ve Postmodernizm**, çev. A.Baki Güçlü, Ark Yayınevi, Ankara,1997, s.158.

² Nesrin KALE, ‘‘Modernizmden Postmodernist Söylemler Doğru’’, **Doğu Batı Dergisi**, S.19, s.32-33.

³ Dilek DOLTA , **Postmodernizm ve Eleştirisi**, nkılâp Yayınları, İstanbul, 2003, s.34.

⁴ Yavuz BAYRAM, ‘‘Postmodernizm Üzerine’’, **Baykara Dergisi**, Çorum, 2007, S.5, s.38.

⁵ Nilay I İKSALAN, ‘‘Postmodern Öretisi ve Bir Postmodern Roman Çözümlemesi: Kara Kitap/Orhan Pamuk’’, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2007, Cilt:7/S.2, s.422 -423.

Postmodern romanın kökleri, öncelikle postmodern durumun ve postmodern dü üncenin ortaya çıkmasından çok daha eskilere gider. Daha klasik roman olarak adlandırılan roman geleneği içinde bile postmodern romana ait ö elerin görülmesi sözkonusudur. Hatta roman türünün öncü metinlerinde postmodern romanın özellikleri olarak kabul edilen giri imler görülür. Jale Parla, Don Ki ot'un bir anlatı türü olarak romanın öncüsü oldu u kadar, üst-kurmaca, temsilin sorunsalla tırılması, parodi, ironi ö elerini de barındırdı ını, bu bakımdan Miguel de Cervantes'in ve kitabının modernitenin öncü yazarlarından ve yapıtlarından olduğu kadar postmodernizmin de habercisi oldu unu belirtir.⁶

“Modernizmin çok fazla akılcı, çok fazla i levsel yapısından, özellikle geli mi , endüstrile mi ülkelerdeki insanlara bakınca, onların farklıla ma arayı ları, biraz akıldan uzakla ma, rasyonellikten ula ma, her eyin i levsel olmasından uzakla ma hayalleri do mu , böylece postmodernizm için uygun bir zemin olu mu tur.”⁷

Dünyada ya anan olumsuzlukların yanında sava larında getirdi i olumsuz etkiler postmodernizmin ortaya çıkmasında etkili olmu tur. Posmodernizm, kinci Dünya Sava ı'ndan sonra bilimsel ve zihinsel bilgi üretiminde, Aydınlanma filozoflarının genel çerçevesini çizdi i modern paradigmanın sarsıntı geçirmesi sonucu ortaya çıktı ı söylenebilir.

Postmodernizm, eserin hem gerçek hem hayali yanıyla ilgilenir. Bundan dolayıdır ki postmodern sanatçılar eserlerinde birden çok anlatım tekni ini kullanabilirler. Postmodernlerin bilime ve bilgiye yakla ımı, modern bilgi anlayı ından kopmayı ifade etmektedir, yani Postmodern sanat, modern sanattan, tamamen kopmayı dile getirmektedir. Çünkü modern sanatçı eserlerinde sürekli rekabet halinde tutmalı ve sanatını sürekli ileriye götürmelidir. te bu yüzden, modern sanatçı ilerici olmalı yol gösterici olmalıdır.

Postmodernizm' de merkez de il, çok merkezlilik esastır. Bu sistem içinde insan bütünsel tutarlı bir akıl, tarih in a eden özne de il; sürekli olu halindeki, etkileyen ve etkilenen, bütünlükten ve tutarlılıktan yoksun, çe itli özne konumlarından konu an, çeli kilere dü en bir kimli e sahiptir.⁸

Hakan Sozyek, “Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler” isimli makalesinde postmodernizmi, “modernizmin temelini, akılcılı a ve aydınlanma felsefesine

⁶ <http://postmodern-roman.nedir.org> (11.10.2014) (çevirim içi)

⁷ Yavuz BAYRAM, “Postmodernizm Üzerine”, **Baykara Dergisi**, Çorum, 2007, S.5, s.37.

⁸ N AKSOY ve B AKSOY, “ ki Aydınlanma”, **Birikim Dergisi**, Ocak 1992.

dayanan bilgi yada bilgilendirme sistemi ve bu bilgi sistemi içinde orta çıkan kurumun ideolojisi ve her türlü avangart olumu ele tirmeye, olumsuzlama etkinliği dir.”⁹ ekinde tanımlıyor.

1960’lı yıllarda New York’ta Pop – art (sanatı tüketim toplumuna uyarlamak için olu turulmuş akımdır.) anlayı ı ortaya çıkmı ve ola an modern sanat akımını ters yüz etmi tir. Bu anlayı a göre, “*sanata bir misyon yüklenmeyecek, sanatçı yönlendirilmeyecek ve sanat sürekli bir geçmi ten kopu , ilerlemeci ve mesaj kaygılı eser üretme çabası ta imayacaktır. Üstelik eserler artık elit kesimler için de il; halkçı anlayı la, kitleler için üretilecektir.*”¹⁰ Postmodern sanatta, sanatın ya amı yansıtması gerekti ine inandı ı için tüm eserlerde hayatın taklitlerinin, yansımasının olması gerekti ine inanmı ve bu yönde eserler üretme çabası içine girilmi tir.

Postmodern anlayı a göre; yazılan bir metinde verilmek istenilen mesajı anlamak hem bo una hem de gereksizdir. Çünkü okur, bu tür metinlerden sonuç çıkarmak yerine metine katkıda bulunmalıdır. Postmodernizm incelendi inde belli bir temel ilkelere ba lı kalmadı ı görülür. Kuralsızlık, postmodernizmde kural halini almı tir ve postmodernizme göre, olmayacak, yapılmayacak hiçbir ey yoktur. “*Temel felsefeye sahip olmayan postmodernizm, önemli postmodern dü ünürlerden biri olan Jean Francois Lyotard tarafından “postmodernizm” olarak de il de “postmodern durum” olarak adlandırılmı tir.*”¹¹

Jean Francois Lyotard postmodernizm terimini fiilen kullanan ve postmodernist olarak adlandırılan birkaç dü ünürden biridir. imdi postmodenizmin önemli dü ünürlerinden olan Jean Francois Lyotard ve Michel Foucault’ın postmodernizm hakkındaki dü üncelerine de inece im.

Michel Foucault; *Bilimsel bilginin do asında olan, “herkesçe kabul edilebilirlik” anlayı na kar ıdır. Modern bilginin do asındaki uzla mayı tüm postmodern dü ünürler gibi reddeder. Bu kar ıtlı ını “Foucault’un arkeolojisi” olarak belirledi i çalı ma ve dü ün tarzında ortaya koyar. Modern bilgiyi sadece baskı aracı olarak gören dü ünür, arkeolojisinde “geçmi i kazarak, günümüzde a ina oldu umuz. eylere yani anlamlar yükleme pe indedir.*”¹²

⁹ Hakan SOZYEK, “Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler”, **Hece Dergisi**, Mayıs – Haziran – Temmuz 2002, S. 65 – 66 – 67 (Türk Romanı Özel Sayısı), s. 493

¹⁰ <http://omerergun.com/yonetim/resimdosyalar/postmodernizm.pdf> (11.10.2014) (çevirim içi)

¹¹ aylan GENÇAY, **Postmodernizm**, mge Kitabevi, ANKARA, 2006, s.53 ([www. Belgeler.com/blg/8m-postmodenizm – kavramı – 18. 10.2014](http://www.Belgeler.com/blg/8m-postmodenizm-kavrami-18.10.2014))

¹² www.omerergun.com/yonetim/resimdosyalar/postmodernizm.pdf (11.10.2014) (çevirim içi)

Jean Francois Lyotard; “Postmodernli i bir “durum” olarak de erlendiren Lyotard, modernizmin getirdi i rasyonallite anlayı na ve bu anlayı la olu an bilgiye kar ı çıkmı tır. nsanlar, modern bilgiyi edinmeye çalı rken o bilgiyi yaratan ya da o metni yazan ki i gibi de il; kendi arzuları do rultusunda bir anlam yükler bilgiye. Yani önemli olan, yazarın dü üncesi de il, okurun istekleridir.”¹³

Lyotard’a göre, bilgi ve bilim ki iden ki iye göre de i en yapıya sahiptir.

“Postmodernist anlayı , gerçeklerin de yapay ve kurmaca oldu unu, bunların mevcut kültürler tarafından insanlara dayatıldı nı; böyle teknoloji, bilim ve kültür ortamında ferdin yok oldu unu dile getirir. Fertler kitlele tirilerek yok edilmektedir. Kimlikler gruplara göre tayin edilmekte ve insanlar bir takım kategorilere ayrılmaktadır. u halde kavramlar sorgulanmalı, körüne körüne benimsenmemelidir.”¹⁴

Kısaca özetlemek gerekirse Postmodernizmle, eski a amaya özgü her eyin bitti ini, kuram, ideoloji, insancılık ya da avangard gibi kültürel de er ya da e ilimlerin son buldu unu söyleyebiliriz. nsan ve topluma yönelik her türlü düzenleme önerisi, bireyin özgürlü ünü kısıtlayaca ı gerekçesiyle reddedilmektedir.¹⁵

1.2. POSTMODERN EDEB YAT

Postmodern romanın kökü incelendi inde postmodern dü üncenin ortaya çıkmasından çok daha öncelere gider. Klasik dönemde daha postmodern romana ait ö eler gözümüze çarpar. Don Ki ot romanı incelendi inde postmodernizmin özellikleri olan üst – kurmaca, temsilin sorunsalla tırılması, parodi, ironi gibi ö eleri içinde barındırdı ı göze çarpar. Bu roman her ne kadar modern romanın öncüsü sayılsa da aslında postmodernist romanında habercisidir diyebiliriz.

Postmodern romanın köklerinden birisi de Beat Ku a ı olarak adlandırılan yazarlara uzanır. Jack Kerouac ve Allen Ginsberg’in bu ku a ın ruhunu yansıtan avangard yapıları ve William Burroughs’un kitapları, anlatı gelene inde sürrealizme benzeyen bir e ilim olarak belirginle ir. Macera, co ku ve cinsel fantezilerdeki yo unluk, sanat-dı ılık ve toplumu ve onun

¹³ a.g.e

¹⁴ Yavuz BAYRAM, “Postmodernizm Üzerine”, **Baykara Dergisi**, Çorum, 2007, S.5, s.39.

¹⁵ aylan GENÇAY, **Postmodernizm**, mge Yayınları, Ankara, 2002, s.41.

*taleplerini reddedi deki bireysel radikallik bu ku a in özellikleri olarak bilinir; yazınsal alanda da tam bu ekilde bir içerik ve söylem yapısı kullanılmı lardır. Post modern romanlarda bu tür etkileri görmek mümkündür.*¹⁶

Postmodern roman terimi, ilk kez Amerika’da hab Hassan¹⁷ adlı edebiyat ele tirmeni tarafından, 1960’lı yılların ba ında ortaya atılarak postmodern edebiyatın olu turulmaya ba lanır.

“Yeni edebiyatı tanımlamak için kullanılan metafiction terimi, kurmacanın do asını ve yapısını ele alan bu edebiyatın özüne daha uygun bulunur. 1950’li yıllarda yeni öz ve biçimiyle gündeme gelen, yeni ilke ve kurallardan olu an edebiyat, kendisini tanıtmayı amaçlayan yeni bir isim hak ettiyse de kendisini yenili iyle ifade edecek bir sözcük bulmakta zorlanır, çünkü yeni edebiyat, yenili i, terimle mi de olsa tek sözcükle sunamaz, önce yeni olarak kabul edilmeyi bekler. Amerikan edebiyat ara tırmacılı ında hatırı sayılır bir üne sahip olan ve toplumdaki de i meleri kuramsal boyutta Radical Innocence (Köktenci Masumiyet); The Literature of Silence (Sessizli in Edebiyatı); Paracriticisims: Seven Speculations of the Times (Öte Ele tiriler-Zamanın Yedi Spekülasyonu) adlı yapıtlarına ta ıyan hab Hassan, böyle bir dönemde edebiyatın genel e ilimlerini yakalamaya çalı ır ve yeni Amerikan roman kahramanında, eskiden farklı, ayrı tırcı u nitelikleri saptar:

- 1. nsani eylemlerin “ ans ve absürdlük” tarafından yönetildi ini*
- 2. Hiçbir ahlâki davranı normunun bulunmadı unı*
- 3. Yabancıla manın insani ya amın durumu oldu unu*
- 4. nsanî güdülerin “ironi ve çeli ki”yle nitelendi ini*
- 5. nsani bilginin “sınırlı ve görelî” oldu unu kabul etmesiydi.”*¹⁸

Amerikalı edebiyat ele tirmenleri Susan Sontag ile Leslie Fiedler ise daha sonraki süreçte, postmodern dü üncenin ı ında farklı bir edebiyat esteti i olu turulması konusundaki söylemleriyle ilgi çekerler. Leslie Fiedler’in yazdı ı, “Cross The Broad Close The Gap” (*Sınırı Geç, Hende i Kapa*) adlı makalesi, postmodern edebiyatın manifestosudur.¹⁹ Do rusunu söylemek gerekirse bu manifestoda geleneksel edebiyatın esteti ine kar ı çıkılmı tır, diyebiliriz.

¹⁶ <http://www.postmodern-roman.nedir.org> (11.10.2014) (çevirim içi)

¹⁷ Nilay I İKSALAN, “Postmodern Ö retî ve Bir Postmodern Roman Çözümlemesi: Kara Kitap/Orhan Pamuk” *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2007, Cilt:7/S.2, s.:419 – 466.

¹⁸ a.g.e

¹⁹ a.g.e

Edebiyatın ya amla bütünle mesini, sıradan okurla buluşmasını, amaçlayan bu karışık , yansıtmacı geleneğin sanat anlayışını, modernizmin sosyo-kültürel çizgideki doğrularını, modernizmin seçkin yönünü sarsmaya başlamış , kendisinin savunduğu anlayışta yeni eserler yazılmaya başlanmıştır.

“Postmodern romancı, hem yazarın hem anlatının sürekli devrede olması, metin içinde birçok anlatıcı sese imkân vermesi, anlatı içinde anlatılanların iç içe geçmesi ya da anlatı içinde başka bir anlatının ya da anlatıların izinin sürülmesi türünde örnekler görülür. Bu noktada, “ anlamı üreten okurdur.” dü üncesi belirginlik kazanır.”²⁰

Postmodern romanda olay örgüsünden daha çok olayların ön plana çıkması söz konusudur. Postmodern romanda metin anlamını tamamlayıp bitirmez aksine hiç bir zaman tamama ermez, her okumada metni bir kez daha derlendirmeye açıktır. Diğer bir deyişle, postmodern edebiyatta önemli olan ne yazıldı değil, nasıl yazıldı dır. Postmodern romanda, modern romanın aksine ele alın konular, biçim veya roman yazıldıktan sonra ortaya çıkan bütünün hiçbir önemi yoktur. Bundan dolayıdır ki postmodern edebiyat belli bir amaca hizmet etmeye çalışmaz.

Jale Parla, postmodern romanda okur – yazar – metin ilişkisini şu şekilde belirtmektedir: “ Hiçbir metin tamamlanmış bir bütün değildir. Bu da okur ve yazarın yeni bir konumda bulunmemezi gerektirir. Okur ve yazar dil denizinde sözcüklerin anlamlarının dalgalar gibi birbirini izlediği bir devinim içinde yüzerken, metinler, benlikler, kimlikler ve yorumlarda yeni göstergelere dönüşürler. Kısaca söylemek gerekirse, bu epistemolojiye göre, belirleyebileceğimiz yazar, okur, metin yoktur; yalnızca o metin aracılığıyla oluşan söylemler vardır.”²¹

Postmodernist romanlarda kullanılan başlıca teknikler şunlardır; Üst kurmaca, Metinlerarasılık, Söylem Çoğulluğu, Okur merkezlilik, Paroni, Pasti , Kolaj, Metafor, Alegori'dir.

Hakan Sazyek, “*Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler*” isimli makalesinde postmodern romanın, klasik ve modern romandan farkını ortaya koymuştur; “klasik yazar, nesnel gerçeklik içinde önemli bir sorunsal çerçevesinde ele aldığı konusunu kapsamı oldukça belirgin olgu – figüratif kadro – mekân – zaman çerçevesinde içine aktarır. Bu yansıtma işlemi aracılığıyla anlatılan içerik evreni ortam, kişilerin belirginliği, zamanın

²⁰ <http://www.postmodern-roman.nedir.org> (11.10.2014) (çevirim içi)

²¹ Jale PARLA, **Don Ki ot'tan Bugüne Roman**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2013, s. 180.

kronolojik sıralanması bakımından okurun da kendi yaşamında kanıksamı olduğu, mantığıyla kavrayabildiği bir düzenlilik taşıyor. Klasik (yansıtmacı) yazar, tanık olduğu hayatın caddelerinde elinde bir ayna ile dolaştırır okuru. Kısaca hayatı yansıtırken kullandığı ölçütler nesnel gerçekliğin içinde yer alır. Daha öncede belirttiğim gibi modernist yazar da bu tür bir gerçekliği, olabildiğince öznellemekte ve kurguyu bozmakla birlikte, imlemeyi sürdürür. Postmodernist yazar ise klasik (yansıtmacı) tutumun verilerini nesnel gerçekliğin mümkün olduğu kadar uzatılarak temin etmekte onlardan ayrılır. Gerek dış gerekse iç gerçekliği yansıtma amacı olmayan postmodernist roman kurmacasının içinde kalarak bu sanal evreni imlemeyi hedefler.”²²

Kubilay Aktulum, “*Metinlerarasılık, Çokseslilik, Söyleyimsellik*” isimli makalesinde postmodern romanı şu şekilde dile getiriyor; “Öykü içinde öykü yönetimine sıklıkla başvurulması, buna bağlı olarak yapıtlarda yaratılan kopukluk izlenimi, çokseslilik, parçalılık, açıklık kısacası, “ayrılık” özellikleriyle belirlenen yeni bir söylem biçimi ortaya çıkmıştır. Postmodern söylemi (yazıyı) geleneksel söylemden (yazıdan) ayıran en temel özellik metinlerarasına yani farklı alanlara açılabilir olma özelliğidir. Postmodern söylem içerisinde bir metinlerarası yöntemi olan yazınsal anlatımlara, metin dışı parçalara çokça yer verilir. Postmodern yapıtlar, içerisinde çeşitli yazınsal türlerin kesime yeridir, yani aynı söylem içerisinde öz yaşam öyküsü, roman yazısı, yazınsal eleştiri, tarih ve ruh bilimsel, bilimsel söylemlere de yer verilir. Öyleyse postmodern metnin çok yönlü nitelikte bir metin olduğu ileri sürülebilir.”²³

Üst kurmaca ve metinlerarasılık, romanı postmodern roman yapan özelliktir. Postmodern metinlerde modern metinlerdeki özne önemini yitirmiştir. Her şey anlatıma göre anlamlanır ve şekillenir. Modern romanın aksine postmodern romanda özgür yapı dikkati çeker.

Modern romanda okur, olay örgüsünü kimin anlattığını bilir. Ancak postmodern romanda olay örgüsü birçok kişi tarafından anlatılabileceği gibi zaman zaman da olay örgüsünü kimin anlattığını bulmak okuyucuya düşer.

Güven Turan “*Postmodernizm Sınırlarımızdan Sızdı mı?*” isimli makalesinde bunları dile getirmektedir; “Modernist edebiyatta tür sıkı sıkıya belirlenmiş olmasına rağmen postmodernist edebiyatta tür ayrımı belirsizdir. İkinci önemli nokta, modernist yapıt birkaç

²² Hakan SAZYEK, “Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler”, **Hece Dergisi**, Mayıs – Haziran – Temmuz 2002, S. 65 – 66 – 67 (Türk Romanı Özel Sayısı), s. 494.

²³ Kubilay AKTULUM, “Metinlerarasılık, Çokseslilik, Söyleyimsellik”, **Edebiyat ve Eleştiri Dergisi**, Ankara, Mart – Nisan 1998, S.36, s.47 – 48

açından yorumlanırken, postmodernist yapıt okur tarafından, okunurken bir kez daha yazılmasıdır. Kısacası, postmodernist yapıt, açık bir yapıttır.’’²⁴

1.2.1. ANLATICI

Postmodern romanlarda anlatıcı çok önemlidir. Olayları anlatırken bir anda olay akışını durdurur ve farklı konulardan bahsetmeye başlar. Bu durum bize klasik roman anlatım tekniğini hatırlatır. Postmodern romanlarda anlatıcının klasik romanlardaki gibi olması, okuyucuya etkisiz, özensiz bilgiler verdiğini anlamına gelmez. Tam tersine postmodern romanlar anlatıcıları birçok konuda çelişkileri ortaya koyar. Kaldık ki okuyucuya bilgilendirmek amacıyla metin yazmak postmodern romanın kurallarına aykırıdır.

*“Klasik romanın didaktik kimlikli yazarı, anlatılanı levini yitirmeye birlikte, romana geri dönmü tür artık. Yazar romanını hem yazmakta hem de kurmacasının içinde kendine figüratif anlamda yer açmaktadır. Zira postmodernist romanda yazmak ve ya amaç iç içe geçmiştir. Postmodernist romanın anlatıcısı etkinliğin boyutlarını kendi kurmacasında sınırlı tutmakla da kalmaz, okurla iletişim kuracak kadar genişletir.”*²⁵

Postmodern romanın anlatıcısı okurla sürekli iletişim halindedir. Bu yüzden yer yer okura seslenir, okura uyarılarda bulunur. Postmodern romanların çoğunda çoğul anlatıcı kullanılır. Çoğul anlatıcı, roman karakterlerinin kendi kendilerini ifade etmeleridir ve bir romanda birden çok anlatıcı tipine yer verilmesidir. Postmodern eserlerde okuyucu eserin bir parçasıymış gibi kendisini eserin içerisinde hisseder.

1.2.2. ZAMAN

Postmodernist yazarlar, modern romanların zaman konusundaki sınırlayıcı anlayışını reddederler. Postmodern romanlarda zaman genellikle ya karmaşıktır ya kronolojisi alt üst edilerek kullanılır veya belirsiz şekilde okuyucuya verilir.

Lacan’a göre zaman kavramı, ‘‘bellek, kişisel kimliğin sürekliliğinin deneyimlenmesi dil vasıtasıyla oluşur. Kişisel kullandığı dil sayesinde geçmiş, şimdi ve gelecek oluşabilir kendine.’’²⁶

Mail Çeçenli, ‘‘Batı Edebiyatında Edebi Akımlar’’, isimli yapıtında zaman konusuna başlı olarak bunları söylüyor; ‘‘Postmodern romanın muhtevası, olay örgüsü, kahıs kadrosu,

²⁴ Güven TURAN, ‘‘Postmodernizm Sınırlarımızdan Sızdı mı?’’, **Varlık Dergisi**, Kasım 1992, S.1022, s.18.

²⁵ Hakan SAZYEK, ‘‘Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler’’, **Hece Dergisi**, Mayıs – Haziran – Temmuz 2002, S. 65 – 66 – 67 (Türk Romanı Özel Sayısı), s. 498

²⁶ Sarup MADAN, **Post-Yapısalcılık ve Postmodernizm**, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2007, s.210

zamanı, mekânı ve anlatıcı unsurlarında gerçek olanla kurmaca olan bir aradadır. Birden çok anlatıcı ve çok ulcu bakı açısı kullanılabilir. Söz konusu anlatıcılardan biri de yazarın kendisi olabilir. Mekânlar, gerçek dünyadan alınmış bir yer olabileceği gibi, bir başka metinden alınmış bir yer de olabilir. Aynı durum olay örgüsü ve zaman içinde geçerlidir. Üstelik yazar veya anlatıcı, okuyucunun kendini tam romana verdiği bir anda ortaya çıkar ve olayların, insanların, mekân ve zamanların gerçek olmadığını söyleyiverir.”²⁷

1.2.3. DİL VE USLUP

Postmodern edebiyatta hiçbir şey “dil”den daha önemli değildir. Postmodern romanlarda dilin kullanılması, dilin zenginliği, dilin nasıl olduğu önemlidir. Yazar, dili hiçbir sınır, kural tanımadan kullanır. Postmodernizme göre, dil kullanımında sınırlama yoktur. Postmodern yapıtlarda dil unsurlarının hemen hemen hepsi kullanılır. Postmodern romanlarda, konuyla dilinden, deyimlerden, atasözlerinden, argo kelimelerden, dilde kullanılmayan sözcüklerden yararlanır. Yazar, tüm dil kurallarını çizer, dilbilgisi kurallarını reddeder.

John W. Murphy, “*Postmodern Sosyal Analiz ve Postmodern Eleştirisi*” isimli eserinde şöyle der: “Gerçeklik doğrusu ile yanlış konusunda dilsel tarzda oluşan varsayımlardan doğar. Dili oluşturan kurallar, konuyla eylemleri içinde mekâna girer. Postmodernistler, dil etkisinin teknik olmaktan çok pragmatik olduğunu öne sürerler. Postmodernistlere göre, dilin etkisinden asla sakınılmaz. Bunun nedeni çok basittir; semboller, dünya üzerindeki nesnelere karşılık gelmezler, görmeler veya olguların yerine geçmezler.”²⁸

1.2.4. MEKÂN

Postmodern romanlarda mekân, genelde belirsizdir ve uzun uzun mekân anlatımları yapılmaz. Mekâna ait bir takım genel özellikler verilip geri kalan kısmının okuyucu tarafından kendi zihninde oluşturulması istenir.

Postmodernist yazar, metinlerarasılığı mekânda da kullanabilir. Bir başka romana ait mekân postmodern romanın mekânı olarak kullanılabilir.

Batum Mentemete, “*Bir Dünyanın Yolculuğu*” isimli eserinde mekân için şöyle der: “postmodern yapıtlarda mekân yoktur, zone vardır. Zone, birbiriyle mantıksal

²⁷ Smail ÇETİMLİ, *Batı Edebiyatında Edebi Akımlar*, Akça Yayınları, Ankara, 2001, s.148 – 149

²⁸ John W. MURPHY, *Postmodern Sosyal Analiz ve Postmodern Eleştirisi*, çev. Hüsamettin Arslan, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2000, s.52 – 53.

ili kisi olmayan mekânlar demektir. Bu mekânlar yani zone'lar gerçek dünyadan alındı ı gibi di er romanlardan ve ya yazın yapıtlarından da alınabilir. Buna metinler arası diyoruz.’’²⁹

1.2.5. KURGU

Postmodern roman yazarlarının kurgu konusundaki dü ünceleri farklıdır. Üst kurmaca adı verdikleri yeni bir kurgu yöntemi kullanırlar. Üst kurmacanın hâkim oldu u postmodern romanlarda olay örgüsü belli kuralara göre olu turulmaz. Ço u yazarın bir olay olu turmak gibi bir amacı yoktur yani olaylar geri planda kalır. Yazar, gelirim (endi e, merak, üphe, heyecan, kaygı, ... gibi) unsurlardan yararlandı ı dikkati çeker.

Hakan Sazyek, ‘‘*Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler*’’ isimli makalesinde postmodern romanda, kurmacadan üst kurmacaya nasıl geçildi ini anlatıyor; ‘‘Postmodernist yazar yansıtmacı (klasik) tutumun verilerini nesnel gerçekli in mümkün oldu u kadar uza ında kalarak temin etmekle onlardan ayrılır. Gerek di gerek iç gerçekli i yansıtma amacı olmayan postmodernist roman kurmacanın içinde kalarak bu sanal evreni i lemeyi hedefler. Postmodernist anlatuların yansıtı ı, gönderme yaptı ı dünyanın özellikleri bu evrenin formatlarıyla belirlenmi tir. Özellikle anlatının kurgu düzene i olu turulurken yansıtmacı ve modernist tarzların ba vurdu u araçların tam kar ıtı olanlar seçilir.’’³⁰

Roman kurgusunun önemli parçalarından olan son açık uçludur, yani net bir ekilde söylenmez. Bunun sebebi, her okuyucu kendine göre bir sonuç çıkarması istenir. Çünkü; romanın en ba ından itibaren romanın içine dahil edilen okuyucuyu sonuç kısmında romanın di ma itmek istenmez.

1.2.6. KAHRAMAN (K) KADROSU

nsan aklının yanı sıra duygulara, güdülere sahiptir. Hatta duyguları ön plandadır. Bu nedenle çeli ki ve farklılık postmodern ki ili in temellerini olu turur.

Postmodern romanlarda, roman ki ileri bilindik tiplerden, rollerden çok uzaktır. Postmodern romanın kahramanları var olan sorunları ve ya bireysel yapıları ile ön plana çıkmazlar. Postmodern ki iler, belli kalıplara girmi ki iler de ildir. Roman kahramanlarında hep bir çeli ki vardır.

Postmodern romanda merkezi ki i yer alır. Di er ki iler merkezi ki inin, etrafında dönerler, ona ba ımlıdırlar ya da onunla bir ili kileri vardır. Merkezi ki i, olayların kendi

²⁹ Batum MENTE E, *Bir Dü ün Yolculu u*, Bilkamat Yayınları, Ankara, 1996, s.42

³⁰ Hakan SAZYEK, ‘‘*Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler*’’, *Hece Dergisi*, Mayıs – Haziran – Temmuz 2002, S. 65 – 66 – 67 (Türk Romanı Özel Sayısı), s. 494

etrafında yoğunlaşmasında ve olayların bir bütünlük oluşturmasında toplayıcı özelliği vardır.³¹

Pauline Marie Rosenau, Eco ve McHale'dan yaptığı alıntıda Postmodern edebiyattaki karakterlerle ilgili sorunları dile getirmiştir;

*“Postmodern roman, oyun ve tiyatroda en az teorik olarak, karakterler ve karakter gelişimi pek önemli değildir. Postmodern edebiyatta uzun karakter betimlemelerine rastlanmaz. Postmodern edebiyat odak ya da biçim anlamında bireylerle ilgili değildir.”*³²

1.3. TÜRK ROMANINDA POSTMODERN ZM

Türk Edebiyatı'na roman kavramı Fransızca'dan yapılan çevirilerle girmiştir. İlk yapılan çeviri eser Yusuf Kamil Paşa'nın Fransız yazar Fenelon'dan yaptığı Telemak'tır. Dönemin yazarları birçok eserleri çevirmiştir. Hugo'dan Sefiller, Daniel Defoe'dan Robinson Crusoe,... gibi eserler çevrilmiştir. Türk edebiyatında ilk roman olarak İsmail Cem'in Taahhüt – 1 Tal'at ve Fitnat isimli eseri kabul edilir.

Tanzimat dönemi yazarları ülke meseleleri, toplumsal değişim, toplum konuları, üzerine eserler verirken, Servet – i Funun dönemi yazarları ise tam tersi bir durum izleyerek bireysel konulara önem vermişlerdir. Romanlardaki karakterler karamsar, içe dönük kişilerdir.

Yıldız Ecevit, *“Türk Romanında Postmodernist Açılımlar”* isimli eserinde; *“Türk edebiyatında modernist ve postmodernist özellikler, Batıda olduğu gibi, yüzyılı içine alan bir sürecin amaçları olarak ortaya çıkmazlar. Yetmişli yıllarda Türk roman ilk avangart metinlerini üretmeye başladığında Batı avangardizmi postmodern düzlemde başlamıştı. Bu nedenle, Türk romanının, önce modern sonra postmodern sırasına göre bir gelişme gözlemlenmesi de söz konusu olamazdı. İlk avangardist Türk romanları, modern ve postmodern özellikleri aynı metinde bir arada taşırlar. Postmodern romanın modernist özelliklerinden büyük ölçüde yalıtılmış örneklerini ilk kez doksanlı yıllarda ortaya çıkmasının nedeni, modernizmin Türk edebiyatına 70 yıllık bir gecikmeyle girmesinden kaynaklanır.”*³³

İlk postmodern roman Özalp Atay'ın Tutunamayanlar romanıdır. 1970'li yıllarda Türk romanında toplumsal sorunlar incelenirken, Tutunamayanlar romanında da toplumsal sorun farklı şekilde ele alınarak bireyselleştirilmiştir. Roman anlayışımız yavaş yavaş değişmeye başlamış ve postmodernist çizgide ilerlemektedir. 1990'lı yıllara gelindiğinde artık tam

³¹ Nurullah ÇETİN, *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Basımevi, Ankara, 2003, s.182 – 183.

³² Pauline Marie ROSENAU, *Postmodernizm ve Toplum Bilimleri*, çev. Tuncay Birkan, Ark Yayınevi, Ankara 1998, s.86.

³³ Yıldız ECEVİT, *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002, s.85 – 86.

manasıyla postmodernist romanlar yazılmaya başlandı. Bu romanlardan bazıları; Pınar KÜR, Bir Cinayet Romanı; Orhan PAMUK, Kara Kitap, Benim Adım Kırmızı; Bilge KARASU, Kılavuz; Hilmi YAVUZ, Fehmi K'nın Acayip Serüvenleri; Ahmet ALTAN, Tehlikeli Masallar; Murathan MURGAN, Üç Aynalı Kırık Oda...

Yıldız Ecevit, *“Türk Romanında Postmodernist Açılımlar”* isimli eserinde; “Doksanlı yıllar, bir yanda geleneksel özelliklerin süregeldiği bir ortamda alışılmadık biçim denemeleri içeren romanların pıtrak gibi açtığı bir zaman kesiti olur Türk edebiyatında. Kiminin estetik değerleri üzerinde tartışılabilir, bu romanlar geçmişin uzun yıllar geleneksel biçim öneleriyle toplumsal içerikli metinler üretmek zorunda kalmış bir edebiyatın özerkliğini ifade etme yolunda attığı önemli adımları belgeler. Bunlar, sanatın kölsüz bir özgürlükle bütünleşmiş bir yaratma edimini olduğunu düşünen bilinçlerin ürünüdür.”³⁴

Türk Edebiyatında Orhan Pamuk, ilk eserlerinde gerçekçi bir yazar olarak yazmaya başlamışken yavaş yavaş tutumunu değiştirmiş ve son kitabıyla postmodernist roman anlayışına yaklaşmıştır. Orhan Pamuk'un eserlerinde metinlerarasılık anlamında başka yazar ve serlerden etkilenmelerin olduğu görülmektedir.

Postmodernizm'in çokça kullandığı hatta Orhan Pamuk'un romanlarında temel kurgu biçimlerinden biri olan üst kurmaca tekniği Berthold Brecht'in epik tiyatrodaki kullandığı biçimdir. Brecht, epik tiyatrodaki seyirciyi oyuna yabancılaştırarak oyuna dışarıdan bakmasını sağlayarak tiyatronun oyun olduğu ve tiyatronun öretici bir araç olduğu vurgular. Postmodernist romanlarda üst kurmaca tekniğiyle okuru metne yabancılaştırır. Gerçekle bir alakası olmadığını vurgular.

“Orhan Pamuk'a göre gerçekle kurmacayı birbirinde daha gerçek ya da daha az diye ayıran geçerli, mutlak ölçütler yok artık. Bu nedenle tarihsel kaynaklardan yararlandığı zamanlarda amacı, bu gerçekliği olduğu gibi yansıtmak, ortaya koymak olmaz. Kurmaca ile gerçek, uydurulmuş öykülerle ya anmış öyküler Pamuk'un romanlarında yan yana yer alır ve aynı gerçeklik savını içerirler. “Gerçek nerede” sorusu artık sorulmaması gereken bir sorudur, çünkü çoktan yitirilmiş tir.”³⁵

Orhan Pamuk'un, postmodern romanlarında tasavvuftan, eski edebiyattan, Osmanlı dönemine ait kültürel unsurlardan yararlanması postmodernizmin, modernizm gibi gelenekseli dışlamamasıyla bağlantılıdır.

³⁴ A.g.e. s.94

³⁵ ara SAYIN, *“Beyaz Kale Bir Düşümü?” Orhan Pamuk'u Anlamak*, Der. Engin Kılıç, İletişim Yayınları, İstanbul, 2006, s. 99 – 104.

Orhan Pamuk'un Kara Kitap, Yeni Hayat, Benim Adım Kırmızı, Kar isimli yapıtları portmodern roman kategorisinde de erlendirilebilecek kitaplardır.

Orhan Pamuk ve Ben (26.05.2015 – Sabiha Gökçen Havaalanı/ stanbul)

1.3.1 ANLATICI

Postmodern romanlarda genel olarak, ço ul anlatıcı ve gözlemci anlatıcı görülür. “Ço ul anlatıcı, bir romanda birden çok anlatıcı tipine yer verilmesi ya da kendilerine ili kin bölümleri kendi a ızlarından anlatmalarındır. Gözlemci anlatıcı ise, o anlatıcı, yazar anlatıcı, üçüncü anlatıcıdır. Gözlemci anlatıcı, bazı romanlarda kendini belli eder. Romanda olay örgüsünü keserek araya girer, okuyucuya hitap eder. Okuyucuya sorular sorar, onunla sohbet eder, yorumlarda de erlendirmelerde bulunur, ahlaki dersler verir.”³⁶

Jale Parla, “*Don Ki ot'tan Bugüne Roman*” isimli eserinde Cervantes'in Don Ki ot'ta hem ço ul anlatıcı hem de gözlemci anlatıcı kullandı ımı dile getiriyor.³⁷ Postmodern romanın anlatıcısı okurla sürekli ileti im halindedir. Bu yüzden yer yer okura seslenir, okura uyarılarda bulunur.

“Kitabımı okurken, ne gelirse söyleyebilirsin. Kötü söylersen inan sana hiç darılmam. yi söylersen de kimseden mükâfat alacak de ilsin. Seni böylesine me hur bir övallye ile tanı tırdı im için övünecek de ilim. Ancak, aynı eyi Sanço Panza için söyleyemem. Bu saf e iyi yürekli, seyis ile tanı tı un

³⁶ Nurullah ÇET N, **Roman Çözümleme Yöntemi**, Öncü Basımevi, Ankara, 2003, s.126.

³⁷ Jale PARLA, **Don Ki ot'tan Bugüne Roman**, leti im Yayınları, stanbul, 2000, s.

için çok anlslısın. Onda sadakatin ve dürüstlü ün bütün özelliklerini görecek; dünya üzerinde böyle insanların azaldı na üzüleceksin. Sevgili okuyucu, Tanrı sana vücut ve akıl sa lı ı versin. ”

1.3.2 ZAMAN

Postmodern romanlarda zaman unsuru geri plana ilmi tir. Postmodern romanlarda zaman karma ıkla tırılır ya da kronolojisi alt üst edilerek ekilde kullanılır. Yani zaman tam olarak belirli de ildir, belirsizdir.

1.3.3 D L VE ÜSLUP

Postmodern edebiyatta en önemli ey dildir. Postmodern yazarlar, romanda dili kural tanımadan kullanırlar. Romanda, konu ma dilini, deyimleri, atasözlerini, argo kelimeleri, dilde kullanılmayan sözcükleri kullanırlar. Yazar, tüm dil kurallarını çi ner, dilbilgisi kurallarını kullanmaz.

1.3.4 MEKÂN

“18.yüzyıla kadar romanda mekân tasvirlerinin bilinçli bir i levselli i yoktur ve sadece olaylara bir çerçeve niteli indedir. Ancak 18.yüzyıldan sonra mekân, önemli bir görev yüklenmi tir. Mekân tasvirleri belli amaçlara göre yapılır olmu tur. Ki iler ile mekân arasında do rudan ili kiler kurulmu tur. 19.yüzyıl romanlarında roman ki ilerinin karakterleri, içinde ya adıkları ya da arzuladıkları mekânlara göre belirleniyordu,”³⁸ fakat mekân de i en yapıdadır, yüzeysel bir yapıda kullanılır.

1.3.5 KURGU

Postmodern romanlar kurgu teknikleriyle di er türlerinden ayrılırlar.

“Nesnellik ile kurmacayı birlikte i lemenin postmodernist romandaki önemli gereçlerinden biri de fantastiktir. Fantastik gerek dünya gerekse Türk edebiyat tarihinde çokça örne e sahiptir. Ancak postmodernist roman fantasti i metnin geneline yayan alı ilagelmi anlayı ı kırıp onu gerçeklikle sentezleyerek de erlendirir ve böylece bu kullanımı kendine özgü bir yöntem olarak özgünle tirir.”³⁹

³⁸ Nurullah ÇET N, **Roman Çözümleme Yöntemi**, Öncü Basımevi, Ankara, 2003, s.165

³⁹ Hakan SAZYEK, “Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler”, **Hece Dergisi**, Mayıs – Haziran – Temmuz 2002, S. 65 – 66 – 67 (Türk Romanı Özel Sayısı), s. 497

Postmodern romanları kurgusunu üstkurmaca ve metinlerarası yapı olu turur.

Postmodernist romanların anlatısında kumarca evren gerçeklik olarak algılanır. Konu i leyi inde masal, efsane, halk hikâyeleri, tasavvuftan yararlanılmı tır.

1.3.6 KAHRAMAN (K) KADROSU

Postmodern Türk romanında yer alan roman ki ileri genellikle sıradan insanlar arasından seçilmi olup do al halleriyle gösterilmeye çalı ılmı tır.

Postmodern romanlarda amaç metnin kendisidir. Yazar bir ki ilik özelli ini ön plana çıkartmaz. Yazarın i i metinledir, kurguyladır ve kullandı ı sözcükledir.

II. BÖLÜM

2.1. KIBRIS TÜRK EDEBİYATININ TARİHÇESİ

Kıbrıs Türk Edebiyatını üç dönemde ele almak mümkündür. öyle ki:

1. Osmanlı Dönemi Kıbrıs Türk Edebiyatı (1571-1878)
2. İngiliz Sömürge Dönemi Edebiyatı (1878-1960)
3. 1960 Sonrası Kıbrıs Türk Edebiyatı

2.1.1. OSMANLI DÖNEM KIBRIS TÜRK EDEBİYATI (1571-1878)

1571 yılında Kıbrıs'ın Türkler tarafından fethinden sonra adaya yerleşen Türk Halkı, dili ve kültürünü de adaya taşıdı. Kıbrıslı Türklerin zengin Halk Edebiyatı içerisindeki atasözleri, masallar, maniler, destanlar ve efsaneler, Anadolu Halk Edebiyatı ile büyük ölçüde benzerliktedir.

Osmanlı döneminde, Kıbrıs'ta edebi değeri yüksek olan pek çok eser bulunmaktadır. Bu dönemin bilinen en ünlü halk ozanı Aık Kenzi (1795 – 1839), en çok bilinen yapıtı “Kıbrıs Destanı”nda, gezip gördüğü Balkan ülkeleri ve katıldığı savaşlar hakkında bilgi verilmiştir.

Kıbrıslı şair Müftü Hasan Hilmi (1782-1847)'de 1829'da Sultan II. Mahmut tarafından 'reis-i airân' (şairler Sultanı) unvanıyla onurlandırılmıştır. Müftü Hasan Hilmi Efendi, Kıbrıs Türk Edebiyatında Divan Edebiyatı unsurlarını kullanan önemli şairlerdendir.

Üç yüz yıllık Osmanlı Dönemi Kıbrıs Türk Edebiyatında, Divan şairi geleneği güçlü olmuştur. Ölüm tarihleri itibarıyla bu dönemin başlıca şairleri şöyledir: Misâli (1607), Zekâi (1648) Siyâhi (1710) Naîb (1717), Arif Efendi (1725), Handî ya da Hızır Dede (1727) Musîb (Musîb Mehmet Efendi 1754), Müftü Hasan Hilmi Efendi (1847) Hacı Hasan Tahsin Bey (1861), Yusuf Ziya (1869). Ek olarak XIX. yy. divan şairleri arasında şunlar var: Handî (Eski Zairâlı), Cemî, Sezâyî, Hakkî, Latif, Nâdiri, Salim, İffet, Kerîmî, Tekî, Müftü Râci Efendi.

Osmanlı Dönemi Kıbrıs Türk Edebiyatı için vurgulanması gereken önemli bir husus, XIX. yüzyılda Ziya Paşa'nın yönetici olarak ve yine Namık Kemal'in sürgün olarak adada bulunmalarıdır. Bilindiği gibi Namık Kemal en ünlü eserlerini 3 yıl süre ile Kıbrıs'ta kaldığı yıllarda yazmıştır.

2.1.2. NG L Z SÖMÜRGE DÖNEM EDEBİYATI (1878-1960)

Kıbrıs'ta ilk basımevi, adanın İngiliz yönetimine girmesinin hemen ardından, Larnaka'da Henry S. King and Co. tarafından kurulmuştur. İngilizce ve Rumca olarak iki dilde yazılar içeren "Cyprus / Kypros" adlı haftalık gazete burada basılan ilk yaygın organıdır. Kıbrıs'ta Türkler tarafından Türkçe basılan ilk gazete ise 11 Temmuz 1889 ve 14 Kasım 1889 tarihleri arasında 16 sayı yayınlandı. Bilinen ancak, günümüze kadar hiçbir nüshası korunup ulaşılamamış olan "Saded" gazetesidir. Saded'ten iki yıl sonra, ikinci Türkçe gazete olan "Zaman" (25 Aralık 1891) da haftalık olarak yayınlanmaya başlamıştır.

Osmanlı Yönetimi'nin sona ermesinden sonra 1939'lu yıllara kadar süren dönem, Kıbrıs Türk Edebiyatı'nın Batı Edebiyatı'nın etkisiyle yeni edebi türlerle karşılaşma dönemi'dir. Bu bağlamda şiir dışında düzyazı türlerinde de eserler verilmeye başlanmıştır. İlk öykü, ilk oyun, ilk roman, ilk kitap basımı bu dönemde 1890'lı yıllarda ortaya çıkar.

Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda bilinen ilk roman, bu dönemde ortaya çıkan Kaytazzade Nazım (1857-1924)'in yazdığı "Yadigâr-ı Muhabbet" adlı eseridir.

Bu dönemin başlarında adlarını duyuran edebiyatçılar olarak Mehmet Nazım (1900-1971), Osman Celal (1880-1918), Mehmet Ali Akıncı (1901-1992), Dr. Hazif Cemal Lokman Hekim (1874-1967), Kaytazzade Nazım (1857-1924), Ulviye Mithat (1908-1980), Ahmet Babacan (1890-1965), Nazım Ali İleri (1897-1977), Mehmet Fikri (1900-1967) sayılabilir.

Kıbrıslı Türklerde çağdaş anlamda edebiyat ürünleri veren ilk yazar Hikmet Afif Mapolar (1919-1989)'dir. 1930'lu yıllarda adını duyurmaya başlayan Mapolar, öyküler, romanlar, oyunlar, efsaneler, şiirler, gazete yazıları yazmaya başlamıştır. Mapolar, birçok yapıtında Muzaffer Gökmen adını kullanmıştır. Onun eserlerinde ilk defa Kıbrıs Türk insanı öykülere ve romanlara konu olmuştur; sıradan insanlarla köylüler yanında zenginler, hizmetçiler ve onların yaşamı edebiyatın konusu haline gelmiştir.

Bu dönemde İstanbul'daki soylu insanların yaşamına özenen yazarlar ve İstanbul'daki şiirler gibi duygusal – romantik şiir ve romanlar yazıp bunları gazetelerde tefrika edenler oldukça fazladır.

1930'lu yıllarda halkı ve ülkesiyle bütünleşen yazarların, şiirlerine ve öykülerine kendi insanlarını; ülkelerinin doğasını, dağlarını, ormanlarını köy ve kasabalarını sokmaları, Çağdaş Kıbrıs Türk Edebiyatı'nın doğuşunun habercisi olmuştur.

Bu arada II. Dünya Savaşıyla birlikte Kıbrıslı Türklerde politik bilinçlenme ve edebi aydınlanma açıkça belirginleşmiştir. 1943 yılında yayınlanan "Çı" adlı küçük antolojide yer

alan öykü ve şiirler Ça da Kıbrıs Türk Edebiyatı'nın ilk olgunlaşmış örnekleridir. Antolojide yer alan öykücüler: H. Afif Mapolar ile Semih Sait Umar (1923- 2009); şiirler ise: Hikmet Ta Kent (1910- 1980), Urkiye M. Balman (1927) Engin Gönül (Emine Otan) (1926-1999) ve Smail H. Yeşilada (1920-1965) dır. Bu dönemde yayımlanan Çardak, Be parmak ve Gençlik dergileri 1960' lı yıllara kadar Kıbrıs Türk Edebiyatı'nın en parlak dönemini oluşturur. Artık gerçekçi ve toplumcu bir edebiyatın varlığından söz edilebilir.

II. Dünya Savaşı sonrasında Türkiye 'de basılan şiir, roman, anı, gezi notları gibi edebiyat eserlerinin, okur yazar oranı yüksek olan Kıbrıs Türk Toplumunu üzerinde çok önemli etkisi olmuştur. Öyleki Kıbrıslı yazarlar önceleri romantik özellikli eserlere özenirken, zamanla köye, kırsal kesime ve kenar mahalle insanlarına yönelerek, sıradan insanları eserlerinin başkahramanları haline getirmişlerdir. Bu arada şiir dışındaki edebiyat türleri edebiyatın kapsamı içine alınmıştır; öykü, anı, efsane ve gelenekleri yansıtan hikâyeler ve romanlar yazılmaya başlanmıştır.

2.1.3 1960 SONRASI KIBRIS TÜRK EDEBİYATI (1960 - ...)

Kıbrıs Türkleri ile Rumları'nın ortak devleti Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1960 yılından günümüze kadar gelen dönemi '1960 Sonrası Kıbrıs Türk Edebiyatı' olarak adlandırmak gerekir. Bu döneme damgasını vuran ve Kıbrıs Türk Edebiyatı üzerinde belirleyici rol oynayan en büyük etken, Rumların Kıbrıs'ı Yunanistanla birleştirmeye (ENOS S) amacıyla kaynaklanan ve 1955 yılında başlayıp 1974 yılına kadar süren Türk ve Rum halkları arasındaki çatımadır.

Bu süre içinde, iki ulusal toplumun arasında 1955-1960, 1963-1967 yılları arasında ve 1974 Temmuzunda gerçekleştirilen Barış Harekâtı'nda olduğu gibi sıcak savaşlar ve 1974 sonrasında da sokağı kiler ve sürekli çekişmeler etkili olmuştur.

Kıbrıs Türk Halkı ile Kıbrıs Rum Halkı arasındaki olumsuz ilişkiler, savaş faktörü Kıbrıs Türk Edebiyatı'nın anlamını, içeriğini ve gelişimini etkilemiş ve belirlemiştir. Bu dönemlerde yazılan eserlerin genellikle şiir ağırlıklı olması, ulusal duyguları ifade etmede ve toplumu duygulandırıp topluma direnme gücü sağlamada, şiirin halka daha kolay ulaşabilen bir edebiyat türü olmasından kaynaklanmaktadır.

Özker Yaşar (1932-2011), Taner Baybars (1936-2010), Osman Türkây (1927-2001), Mustafa Zet Adilolu (1934), Ouz Kusetolu (1928-2002), Süleyman Uluçamgil (1944-1964), 60'lı yılların yetiştirdiği ozanlar olarak etkilerini günümüze de sürdüretilerdir. Ancak Kıbrıs Türk Edebiyatını sadece şiirden ibaret saymak büyük bir yanılgı olur. Öykü ve roman alanında görülen çok değerli yapıtlar, Kıbrıs Türk Edebiyatı varlığının en güzel

kanıtlarıdır. Argun Korkut'un 1951-1953 yıllarında yayımlandığı, kişisel anılarını içeren öykü ve romanları; Samet Mart'ın 1930-2008'in Hokkabaz (1954) adlı öykü kitabı, Numan Ali Levent'in(1935-2001) öyküleri; Hikmet Afif Mapolar'ın anı-efsane karışımı romanları, Kıbrıs Türk Edebiyatının temel taşları olmaktadır. Kutlu Adalı'nın 1935-1996'nın köy notlarını içeren Daarcık (1962) adlı eseri, kendi türünde tek olma niteliğini hâlâ korumaktadır. Bu kitap Kıbrıs Türk Folkloru için de önemli bir kaynaktır.

1974 Mutlu Barı Harekâtı, Kıbrıs tarihinde bir dönem noktasıdır. Halkın büyük bir çoğunluğunun göçmen olması pahasına Türk Halkı, adanın kuzeyinde toplanmış; böylece o zamana kadar can-mal güvenli bakımından büyük tehdit altında olan Kıbrıs Türkü, toplumsal güvenliğini kazanmış, dahası 'vatan' diyebileceği bütünsel bir toprağa, dolayısıyla kendi devletine kavuşmuştur. Tüm bireylerin topyekün katıldığı bu savaşta şehitler verilmesine, kahramanlıklar gösterilmesine ve halkın büyük çoğunluğunun yer değiştirmesine rağmen, savaşın ve göçmenliğin verdiği korkular, umutlar, sıkıntılar edebiyata değişik biçimlerde yansımıştır. Bu dönemde yazılan eserlerde bu unsurlar açıkça hissedilmektedir.

Savaş ortamı geride kaldıktan sonra giderek kendilerini güvencede hisseden yazarlar, kardeşlik, barış, hümanizm gibi konulara yönelirler. Yurt sevgisi, sahip olunan güzellikler, üzerinde yaşadıkları toprak, bu toprağın tarihten gelen kültürel birikimi, Akdenizlilik kimliği edebiyatı besleyen unsur ve kavramlar olarak edebi ürünlerde görülmeye başlar.

Bugün Kıbrıs Türk Edebiyatında tema ve çeşitlilikteki zenginlik hiç de küçümsenmeyecek boyuttadır. Edebiyatın her türünde eserler ortaya çıkmaktadır.

Bu dönemde de şiir, edebiyattaki ayrılmazını sürdürür. Şiir alanında Altay Buraçan, Arif Albayrak, Ayten Dağlı, Bener Hakkı Hakeri, Oktay Öksüzolu, Erdoğan Saracolu, Osman Güvenir, Bülent Fevziolu, Canan Sümer, Ejdan Sadrazam, Faize Özdemirciler, Feriha Altıok, Filiz Naldöven, Fikret Demiraç, Harid Fedai, İlay Adalı, İter Vezirolu, Kamil Özey, Neriman Cahit, Ener Levent, Neşe Yağın, Mehmet Yağın, Mehmet Kansu, Mehmet Levent, Mahmut İslamoğlu, Mustafa Çelik, Raif Pertev, Süleyman Uluçamgil, Evket Öznur, Orbay Deliceirmak, Orkun Bozkurt, Ümit Natçı, Tamer Öncül ve Zeki Ali gibi isimler ortaya çıkar.

1974 sonrası Kıbrıs Türk Edebiyatında öykücülükte atılım yaşanmıştır. Lefkoşa Belediyesi'nin 1983 yılında 'Öykü Yazma Yarışması' düzenlemesi hem bu alanda birikimleri somutlaştıracak yeni isimlerin doğmasına, hem de topluma yeni bir bakış açısı ile yaklaşılmasına neden olmuştur. Artık kapalı, direnen cemaatçi bir toplum değil; bireyci, değişken yeni arayışlar içinde olan ve yeni değerler edinmiş, yani değişikliklere uyarı bir halk vardır. Tüm öykülerde bu gerçeği sezinlemek mümkündür. Yarımacılarından Mustafa

Gökçeo lu, Ali Nesim ve Özden Selenge'nin daha sonra yayımladıkları öykü kitaplarında; toplumun dil ile folklorik özelliklerini ve geçmiş ya antının özelliklerini görmek de mümkündür.

1974 sonrası dönemin önemli bir özelli i de insan gerçe ine dayalı roman yazarlı mın geli mesidir.

Buna kar ın, romancı kimli i kazanmı yazarların sayısı azdır. Birçok yazar di er ürünleri yanında roman da yayımlamı lardır.

Birden çok roman yayımlayıp da romancı kimli i kazanan yazarlar olarak Hikmet Afif Mapolar, Özker Ya ın, smail Bozkurt, Özden Selenge, Bekir Kara, Osman Güvenir, Tufan Erhürman ve Ejdan Sadrazam sayılabilir.

1974 sonrası Kıbrıs Türk Romanı insan gerçe ine dayalıdır. Bu romanlar, sava , göç, göç sonrası yerle me temaları yanında yeni bir toplumsal ya amı, topluma özgü ko ullarda anlatmaktadır.

Sava tan yıllar sonra sava an, göç eden ve yeni bir ya am kurmaya çalı an insanların çektikleri acılar, a kları ve özlemleri, tarihe tanıklık etmek isteyen romancılar tarafından ele alınıp ölümsüzle tirilmekte ve yeniden yaratılmaktadır. Belki de Kıbrıs Türk edebiyatının gurur duyulacak bir yönü de bu tür romanların varlı ı olacaktır.

1974 sonrası dönemde Türk Edebiyatı ilk kez bilimsel olarak ara tırmaya ba lanır.

Harid Fedai, Mahmut slâmo lu, O uz Yorgancıo lu, Erdo an Saraco lu, Ali Nesim, Mehmet Ya ın, Gülgün Serdar, Suna Atun, Bülent Fevzio lu, smail Bozkurt, evket Öznur ve Mustafa Gökçeo lu Kıbrıs Türk Edebiyatı üzerine yaptıkları incelemeler, edebiyat tarihi bakımından kaynak olu turan çalı malardır.

Son dönemlerde dil (Kıbrıs A zı) alanında da çe itli ara tırmalar yapılmaktadır. Ba ta Erdo an Saraco lu olmak üzere, Yıldıan Ta çı, Bener Hakkı Hakeri, Ali Gürkan ve Orhan Kabata bu konuda önde gelen isimlerdir.

Mahmut slâmo lu, Erdo an Saraco lu, O uz Yorgancıo lu, Mehmet Ertu , Tuncer Ba ı kan, Mustafa Gökçeo lu'nun sözlü edebiyatı yazılıya aktaran halkbiliminin maddi ve manevi kültürü ile Türk Dili Ara tırmaları, Özben Aksoy'un romanları, merhum Mustafa Sayın'ın folklorik öyküleri ve ara tırmaları, Hikmet Afif Mapolar'ın yeniden yayımlanmı efsaneleri, Ay en Da lı'nın "Çocuk Masalları" son dönemin kazanımlarıdır.

Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda son yıllarda görülen zenginlik bunlarla bitmiyor. Dr. Nazım Beratlı'nın, Ali Nesim'in ve Hüseyin Ate in'in kimlik konusunu kurcalayan eserleri, Suna Atun ile Bülent Fevzio lu'nun çe itli konulardaki ara tırmaları, edebiyat kültürümüzün yeni zenginlikleridir. Bunlar dı nda do rudan inceleme ve tarih açısından de erli sayılabilecek

eserler (Ör. Ha met Gürkan , Hasan efik Altay, Suat Bergil, Ergin Birinci, Ahmet Gazio lu, Bener Hakkı Hakeri,) Kıbrıs Türk Edebiyat kültürünün zenginlikleri olarak gösterilmelidir.

2.1.4 KIBRIS TÜRK EDEB YATI'NDA ROMAN

Roman türü, Kıbrıs Türk Edebiyatı'na; 19.yy sonlarında, İngiliz Sömürge Yönetimi'nin ilk yıllarında girdi.

Kıbrıs Türk Edebiyatındaki ilk roman, Kaytazzade Mehmet Nazım'ın yazdığı "Yâdigar-ı Muhabbet"tir. 1893'te Lefko a'da yayımlandı.

Kıbrıs Türk Edebiyatının bu ilk romanı, İstanbul'da yayımlanan ilk romandan 31 yıl sonra ortaya çıkmıştır. Bu roman Yusuf Kamil Pa a'nın Fenelon'dan Türkçe'ye çevirdiği "Tercüme-i Telamak"tır.

Yazarı Türk olan ilk roman ise, emsettin Sami'nin "Taa uk-ı Talat ve Fitnat (Talat ile Fitnat'ın A kı)" adıyla 1872'de İstanbul'da yayımlandı. Yâdigar-ı Muhabbet, bu ilk Türk romanından 21 yıl sonra 1893'de yayımlandı. Eserin konusu İstanbul'da geçer.

Diğer ve yazar Kaytazzade Nazım'ın, bitmemi "Leyla-i Visal (Kavuşma Gecesi)" adlı başka bir romanı daha vardır.

Bu arada Kaytazzade Nazım'ın eserinden bir yıl önce 1892'de Muzafferredin Galib'in "Bir Bakı " adlı romanı, Zaman gazetesinde yayımlanmaya başlandı; ancak yarım kaldı.

1897'de de yine Zaman gazetesinde M. Sadreddin imzası ile "Saika-ı Sevda" adlı bir roman yayımlanmaya başlandı, ancak o da yarım kaldı.

1936'ya kadar Kıbrıs Türk Edebiyatı'nda roman türü görülmez. Bu tarihte Hikmet Afif Mapolar'ın "Kahraman Kaplan" adlı romanı tefrika olarak yayımlanır. Modern roman formunda kitap olarak yayımlanan ilk roman da Mapolar'ındır. 1944'te Kasırğa adıyla yayımlandı. Hikmet Afif Mapolar, roman yazmayı sürdürür; 4 romanı kitap olarak, 10'dan çok romanı gazetelerde tefrika olarak Kıbrıs Türk Edebiyatı'na kazandırır.

Daha sonraki yıllarda da değişik yazarların romanları yayımlandı. Ancak bu yazarlar genelde bir, bazan iki roman yazdılar. Kiden çok roman yazıp da romancı sayabilecek yazarlar; Özker Ya ın(4 roman), Smail Bozkurt (4roman), Özden Selenge (4 roman), Bekir Kara (4 roman)dır. Tijen Zeybek, Tufan Erhürman ve Ejdan Sadrazam son yıllarda dikkat çeken en önemli romancılarıdır.

2. ÖZDEN SELENGENİN ROMANCILIĞI

2.2.1. ÖZDEN SELENGE KİMDİR?

2.2.2. ÖZDEN SELENGE'İN HAYATI

“Özden Selenge, 9 Temmuz 1946 yılında Aynakofu (Altınova- Mafusa)’da doğmuştur. Çocukluğu Altınova ve Vasilya (Karlıyaka)’da geçmiştir.

1955 yılında Lefkoşa’ya ailesi ile birlikte gelmiştir. Sırasıyla Küçük Kaymaklı İlkokulunu ve Lefkoşa Türk Kız Lisesini bitirmiştir. Ortaokul ve lisedeyken çeşitli gazetelerin sanat köşelerinde yazıları yayımlanmıştır. Bu sıralarda çeşitli ödüller kazanmıştır. İlk ödülünü de 1961 yılında almıştır. Yazar öğrencilik yıllarından itibaren resim ve öykü başta olmak üzere birçok yazınsal çalışmalar yapmıştır. Ancak 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında birçok eseri kaybolmuştur.

Selenge, 1964 yılında ise Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Öğretmenliği Bölümünü kazanmıştır. Ardından 1967 yılında öğrenciliğini tamamlamış ve buradan mezun olmuştur. 1968 yılında İzmir’de Numune Kız Kolejinde resim ve sanat tarihi öğretmeni olarak çalışmıştır.⁴⁰

1969 senesinde yazar çok sevdiği Kıbrıs’a dönmüştür. Yirmi sene boyunca adanmış olduğu liselerde resim ve sanat tarihi öğretmeni olarak çalışmıştır. Eğitim verdiği okullarda ve kendi atölyesinde çok sayıda öğrencisini üniversitelerin sanat bölümlerine hazırlamıştır. Buradan birçok öğrencisi sanatçı olarak çıkmıştır.

2.2.3. ÖZDEN SELENGE'İN EDEBİYAT VE SANATI

“Özden Selenge, her şeyden önce Kıbrıs Türk Edebiyatının en üretken yazarlarından biridir. Selenge, tüm hayatını yazmaya başlamakla birlikte sanatçı olarak da kendini göstermiştir. Bu yüzden yazar kendi deyimiyle tüm hayatı boyunca elinden kalemini ve fırçasını bırakmamış, bırakmak gibi de bir düşünceyi yoktur. Yazarın şimdiye kadar beş romanı ve dört öykü kitabı bulunmaktadır. Bununla birlikte dokuz tiyatro eseri bulunmaktadır.

Özden Selenge, ilk bakışta fark edilen destansı, şiirsel üslubu ve yaratıcılığı ile dikkat çekmektedir. Öykü ve romanlarında yurdunun insanının rengini, doğasını, sosyal ve tarihsel gerçekliğini samimi bir üslupla ele almıştır. Bununla birlikte eserlerini zaman, mekân, insan üçgeninde estetiksel bir dil ve sanatsal bir tavırla irdelemektedir.

⁴⁰ Özden Selenge ile yaptığımız röportaj

Yazarın kendine özgü bir dili vardır. Betimleme ve sözcük öbeklerini kendine has yaratıcılıkla kurgulamı tır. Bunun yanında eserlerinde kullandı ı dil oldukça sade ve anlaşılmalıdır. Okurlarını anlamazlı a iten yabancı sözcüklere yer vermemi tir. Tamamıyla anlaşılır halk dilini tercih etmi tir. Yazar ayrıca eserlerine Kıbrıs a zını do al haliyle katmı ve eserlerinin kahramanlarını Kıbrıs a zı ile konu turmu tur.

Yazar eserlerinde çok zor bir metot olan bilinç akı ı yöntemini kullanmaktadır. Eserinde anlattı ı konuyu bir anda yarıda keser ve ba ka bir konuya geçer. En sonunda ise bu yarım konuları birle tirmektedir.”⁴¹ Yazar bu durumu eserlerine ba arıyla uygulamı tır. Ama zaman zaman resim ve yazın eserlerinde izleyeni ve okuyanı yoku a sürüklemektedir.

Yazarın roman ve öyküleri bazı akademisyenler tarafından incelenmektedir. Yine üniversitelerde tez konusu yapılmaktadır. Yazarın roman, öykü ve tiyatrolarını Doç. Dr. Canan leri inceleyip kitap hazırlı ı yapmaktadır.

“Yazarın eserleri basında da epeyce yer almı tır. Özellikle yerel basında yazarın iir, deneme ve öykülerini yakından takip etmi tir. Bu yüzden yazarın birçok yazısı yerel gazetelerin sanat sayfalarında çıkmı tır. Türkiye’de Varlık dergisinde ve kimi yerel dergilerde öyküleri yayınlanmı tır. Yine Türkiye’de çıkan Cumhuriyet gazetesi kitap ekinde “Lale Yüre in Beyaz” romanıyla ilgili olumlu bir ele tiri yazısı ve söyle isi yayınlanmı tır. Ayrıca Milliyet Sanat ve Varlıkta öyküleri ve “Pi ile Pan” oyunuyla ilgili olumlu yazılar yazılmı tır.

Selenge, yazın hayatında oldu u gibi resim alanında da çok ba arılı bir sanatçıdır. Yirmiye yakın ki isel sergisi açılmı tır. 1968 yılında zmir’de ilk ki isel sergisini açmı tır. O günden bu yana sanat çalı malarını aralıksız olarak sürdürmektedir.

Sanatçının iki tablosu Posta Dairesi tarafından pul yapılmı tır. Yine birçok tablosu kartpostal yapılmı tır. Eserleri yurtiçi ve yurtdı ındaki devlet koleksiyonlarında yer almaktadır. Selenge, birçok grup ve karma sergiye katılmı tır. Minyatür çalı maları U.N.I.C.E.F. yetkilileri tarafından be enilip kartpostal yapılmak istenmi tir. Alt kuruldan onay alınmı ancak üst kurul, ülkesinin tanınmadı ı gerekçesiyle onay vermemi tir. Bu yüzden kartpostal basılamamı tır.

⁴¹ Özden Selenge ile yapt ımız röportaj

Sonuç olarak zden Selenge, Kıbrıs Türk Edebiyatının ve Sanatının resim ve yazınsal alanlarda en üretken yazarlarındanır. Birçok türde çok sayıda nitelikli eserler yazmı ve çizmi tir.”⁴²

2.2.4. ÖZDEN SELENGE’N N ESERLER

ROMANLARI

Sana Sevdam Sarı, (1998)

Lale Yre in Beyaz, (1999)

Alkyone Deniz Ku u, (2003)

Korkma Ay Do acak, (2010)

Bir Kalp çizildi, (2013)

ÖYKÜLER

ieklenemeyiz Biz Erik A acı, (1987)

Geceye Aar Gece Ttenler, (1993)

Fincandaki Kraliçe, (1993)

Boncuklar Senin Olsun, (2001)

OYUNLARI

A ustos Bceklerini Unutma, (Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosunda oynandı.)”

Annem Niçin Miyavladı? (Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosunda oynandı.)”⁴³

“Kim Bu Adam? (Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosunda oynandı.)

Sevgi Gl, (Lefko a Belediye Tiyatrosunda oynandı.)

⁴² zden Selenge ile yaptımı z röportaj

⁴³ zden Selenge ile yapılan röportaj

Pi le Pan, (Ankara Dil Tarih Co rafya Fakültesinde tiyatro bölümünde ve O.D.T.Ü.
Tiyatro enli inde oynandı.)

Kara Yılan, (Londra'daki Sanat Derne inde oynandı.)

Bize Elmaların Gölgesi Yeter, (Oynanmadı.)

Fatma Çavuş , (Oynandı.)

So uk Tüfekler, (Oynanmadı.)

2.3. ÖZDEN SELENGEN N ROMANLARI

2.3.1. SANA SEVDAM SARI

Zerrin Hanım, eli kolu paketlerle dolu kapısının önünde anahtarlarını ararken iki asker yanı ba nda durdu. Zerrin Hanım'a evinin üst katının mevzi olarak kullanılaca ını ve en uygun bu evin oldu unu söylediler.

Yeni bir çatı ma ba layacaktı. Daha acılar, kan izleri duruyorken. nsanlar a ıtlarını henüz bitirmemi ken, duvara saplanan mermileri ayıklamadan, yine bir çatı ma ba ladı ba layacaktı.

nsanlar gergindi, herkes kendince yorumlar yapıyor, söylentiler gittikçe büyüyordu. Bakkalarda hiçbir ey kalmamı tı. “Aman Sava çıkar da her yer kapanır, çoluk çocuk aç kalır.” diye. Zerrin Hanım eve hiçbir ey almayı dü ünmemi ti. Fakat babasının iste i üzerine alı veri e çakmı tı. Bakkalda hiçbir ey kalmamı , satıcının ho nutlu u gözlerinden okunuyordu. Bele da ıtsalar bu denli ü ü meyecek insanlar, ne var ne yok toplamı lardı. Satıcı gözlerini, toprak saksıya bakan ya lı kadına çevirdi. Amacı o saksıyı da elinden çıkarmaktı. Hünerini konu turup, elinde kalan son ürünü de ya lı kadına satmaktı. Di er mü teriler aralarında fısılda ıp, ya lı kadının bu çatı ma ortamında nasıl çiçek ekme derdine dü tü ünü konu uyorlardı. Zerrin Hanım, kadına imrendi. Ona “çiçekleri dikmesini ve dikerken bir dilek tutmasını” söyledi. Bakkaldan çıkıp yandaki eczaneye babasının ilaçlarını almak için u radı. Daha sonra oyuncakçı dükkanına gözü ili ti. Satıcı umutsuz bakı larıyla yanına geldi. a ırmı tı. Bu sava ortasında kim, neden oyuncak alsın? Fakat Zerrin Hanım, bu ortamda bile çocukların gülmesini, e lenmesini istiyordu. Oyuncakçıdan oyuncak maymun aldı. Evine gitmek için yola çıktı. Zerrin Hanım'ı babası kar ıladı. laçlarını alıp almadı ını, dı arıdaki havadisleri sordu. Zerrin Hanım babasına, evlerinin üst katını askerlerin istedi ini ve onlara vermek istemedi ini söyledi. Çünkü o odada ya anmı anıları, dertlerini dinlemi duvarları oldu unu ve en önemlisi de o odada do du unu söylüyordu. Babası, Zerrin Hanım'a askerlere kar ı gelmemesini, yoksa vatan hainli i ile suçlanılabileceklerini söyledi. Zerrin Hanım babası üzülmessin diye bir ey söylemedi. Ak am saat ilerleyince Zerrin Hanım yata ına geçti.

Sabah kar ısında, siyah kısa saçlı, karagözlü bir asker geldi. Yumu ak bir ses tonuyla:

- Merhaba Efendim

- Merhaba... Ben odayı bo altmadım daha

- Olsun, çocuklar yardım eder. Kusura bakmayın, emir böyle, bir süre kullanaca ız evinizi.

- Tabii... Yalnız odamı izin verin toplayayım

- Peki, ho çakalın.

Ve yürüyüp gitti.

Zerrin Hanım'ın aklına, onu be yıl önce bırakıp giden e i gelmi ti. Kocası, kom uları olan Cemal Beyle, Huriye'nin o luydu. Cemal Beyle, Huriye'nin adı "Çocuk ya atamayan insanlara" çıkmı tı. Do an iki bebekleri de ölmü tü çünkü.

Zerrin Hanım'ın yan kom usu olan bu çift, tek katlı, küçük bahçeli bir evde oturuyorlardı. Her evin bahçesinde sardunya, günnasır, a largüler gibi çe itli çiçekler oluyor, fakat bir tek Huriye bu i lerle u ra mıyordu. Bilmeyen evi terk edilmi sanıyor, ku lar bile gelmiyordu. Huriye'nin evi darmada ındı. Üstü lekeli bandohlâr, çengör mavisi pis bir cam, paslanmı yorgan i nesi da mık ev görüntüsünden bazılarıydı.

Cemal Bey, bahçenin dibindeki odacıkta kolonya yapardı. Turuncu, ye il, mor, pembe renkli renkli kolonyalar... Havvana evinden hiç eksik etmezdi bunları ve insan ek i kokaca ına mis gibi paçali koksun derdi.

Huriye ise açık teni, lepiska saçlarına güzel bir kadındı. Sabah erkenden kalkar süslenirdi. Onu sokakta görenler bir daha bakardı. Hep renkli kıyafetler giyerdi. Parlak antu ve yanardöner kuma ları özellikle seçerdi.

Cemal Bey, karısının a zının içine bakar bir dedi ini iki etmezdi. Kolonya i inden ara bulup evin i lerini de yapardı. Karısı Huriye ise mindere uzanır a k romanı okur, badem kırar, gramofon dinlerdi. Her gün yeme i yapar bula ıklarını yıkamazdı. Kokusu duyulan yemeklerden Havvana'ya da verirdi. O ise ne yer ne yedirirdi. Do rudan kedilere döker, kurtulurdu yemeklerden. Cemal Bey, e ine laf söylemeye kalksa cilveli konu masıyla onu etkiler i yapmaktan kurtulurdu. Cemal Bey ise e ine kar ı gelmezdi. Tek amaç bir çocuk sahibi olmaktı.

Ve bir gün gebe oldu unu ö rendi karısının. Hiç i yapmayan e i artık iyice tembelle mi ti. Do um kolay olmasına ra men uzun süre yataktan kalkmadı. Kendisini naza çekti.

Erkek çocukları dünyaya gelmi ti. sminin ne olaca ına ise karar verememi ler. Ebe çocu un uzun ya asın istersen dört yol a zında dur geçen ilk yolcudan ismini satın al demi Cemal Bey'e yelden hızlı ko up dört yol a zına gitmi ler ilk yolcuya sordular. Ayhan cevabı aldıktan sonra cebindeki bütün parayı yolcuya verdi.

Zerrin, Ayhan do du unda 5 ya ındaydı. Böyle küçük bir bebe i ilk defa görmü tü. Onu çok seviyor, her gün yanına onu görmeye, koklamaya geliyordu Ayhan'ı. Babasının okudu u masallar Türkiye'den getirdi i bebekten daha çok sevmi ti. Ak am olunca Ayhan'ın

yanından ayrılmak istemiyor, a layarak zorla eve götürülüyordu. Mahallenin çocuklarını kıskanırdı. Bebe i görmek isteyen çocukların ya saçını çeker ya da döverdi.

Cemal Bey Zerrini çok severdi. Karısı ona duydu u sevgiyi kıskanır onu dillerdi. Cemal Bey kıskanılmanın verdi i zevkle Zerrini daha da abartarak severdi.

- Aman bu kara kuru kızın neresini seversin, hiç güzel de il?

- Hep güzeller mi sevilir?

- Ama ben güzelim diye sevdin.

- O ba ka, Zerrin'in sevgisi ba ka

- Ben ne kadar güzelim?

Cemal Bey her seferinde çok çok diye cevap verirdi. Aslında Huriye Hanım Cemal Bey i kıskanmıyordu. Aksine onu çirkin buluyordu. Bir yerde Cemal Bey'le evlenmek zorunda kalmı tı. Huriye Hanımın Annesi Benli erif erkekle ha ır ne ir, e lence kadınıydı. Çukur mahallede bir odacıkta oturur misafirlerini orada a ırlardı. Kızı Huriye küçükken sorun de ildi. Huriye biraz büyüüp serpilince eve gelen erkekler kızına bakıyordu. Ne kadar süslenip, güzelle meye çalı sa da artık kızı büyümü güzelle mi tir. Bir seferinde evine gelen sarho erke i kızıyla ilgileniyor diye dövüp kapı dı arı etmi tir. Kızını o olaydan sonra, yaptırdı ı bir kulübeye kapatıp kimseye göstermiyordu. Huriye'ye gözü gibi bakmı kimsenin ona yana masını istemiyordu.

Kendisinin e lence kadını olması onunda bu yolu izlemesini gerektirmiyordu. Benli erif, kızının buradan ancak evlenerek kurtulaca mını anladı. Ama kim alırdı, e lence kadınının kızını katipler, memurlar isteyecek de ildi ya? Eli yüzü düzgün temiz süt emmi birisini istiyordu. Aklına kolonya da ıtan Cemal geldi. Birkaç kez ona kıkırdamı adamın rengi olmu tu. Cemal'in iyi huylu oldu unu biliyordu. Kızı Huriye'de gönlü oldu unu da biliyordu. Fakat tek sorun kızının gönlünü yapmaktır. Daha sonraları kızına durumu anlatır. Kızına bu hayattan kurtulması gerekti ini, Cemalle mutlu olacaklarını söyler. Huriye, Cemal'i ilk ba ka be enmez çirkin oldu unu söyler. Fakat içinde bulundu u durumun farkındadır. Mecburen kabul eder. Benli erif konuyu Cemal'e açar. Cemal mutluluktan havalara uçmaktadır. stemeye gelmesini söyler evine ça ırır. Cemal annesinden habersiz Benli erif'in evine gider durumu konu tular. Fakat Cemal durumu annesine nasıl söyleyecekti. Birkaç gün bu karın a rısıyla annesinin etrafında döner durur. Sonunda söylemeye karar verir. Annesi, kızın Benli erif'in kızı oldu unu duyunca yere yı ılır kalır. Bir süre sonra da uyudu u yata ndan bir daha uyanamaz. Cemal Bey anasına yanmı tı ama doya tıksıra de ilse de ekme ini yemi suyunu içmi ti.

Fakat Cemal Bey'i zincirlerle ba lasalar duramaz ko ardı Huriye'ye. Benli erif'le anla mı lardı. Cenaze taze oldu u için dü ün yapmadılar. Benli erif, kızı evden çıkarken biraz altın sıkı tırdı eline ve saklamasını tembihledi. Huriye ba ta Cemal'i sevmiyordu fakat di er erkeklerden farklı olu u ve Huriye'nin üstüne çok dü mesi bir dedi ini iki etmemesi Huriye'yi etkilemi ti.

Cemal Bey Huriye'ye topu u nakı lı çoraplardan burnu delik arkası açık gardur ayakkabılarına kadar her eyi alıyordu. Havvana ise Cemal'i "kadın kısmına yüz vermeye gelmez, sonra astarını isterler" diye uyarıyordu.

Kemal Bey ne denli u ra ıp Havvana'nın üzerinde babası gibi etkili olamayaca nı bildi i için olayların konu maların üstünde fazla durmazdı. Babası Yusuf Efendi, Havvana'nın kimsesizli ine acıyarak eve getirmi , iyi huylu, beceriklili iyle de kendini herkese sevdirmi ti. Küçük kız karde i Aliye, Havvana'yı ilk gördü ünde "öööö" diyerek korktu unu belli edip kö e bucak saklanmasına ra men o hiç kırılıp incinmeden kıza kendisini sevdirmi tir.

Annesi, sa lı ı bozuk, renksiz, dayanıksız bir kadındı. Ba ında hep bir beyaz yemeni vardı. Havvana sürekli yardımcı olurdu evin temizli ini, bula ı nı, yeme ini yani her eyini Havvana yapardı.

Yusuf Efendi; çok okuyan okudu unu aktaran kimi zamanda odasından hiç çıkmayan bir insandı. Yusuf Efendi Medresede Din ve Edebiyat ö retirdi. Bir gün kemal babasına yalvarmı ve medreseye beraber gitmek için izin almı tı. Yanında samimi arkada ı Cemal'i de götürdüler. Yolda giderken adamın biri sepete konmu Lamincalarda sirke satıyordu. Dikkatini çekti ve onu izlemeye ba ladı. Kadının biri kapıdan durması için ba ırdı. Sirkeci duvara yaslanıp burnuyla oynuyordu. Adamda tiksindi.

Medreseye gelince Yusuf Efendi, Kemal ve Cemal'e gösterdi i yerde beklemelerini ve bir yere ayrılmamalarını söyledi. Gitmeden yere bir çizgi çekti ve güne buraya ula nca gelece ini söyledi. Kemal ve Cemal'in canı sıkılmı etrafı izlerken dut a acı gözüne çarptı. Cemal'i de yanına alarak dut a acına çıktılar üstleri hep dut lekesi olmu tu. Tekrar yerlerine geçtiler. Yusuf Efendi geldi inde çocukların üstünü kirli görünce muhallebi dükkanına gitme fikrinden vazgeçti. Cemal'in yüzü kızardı. Yaptı ı i ten pi man oldu. Yusuf Efendi'nin kızgınlı ı muhallebiciye gelene kadar geçti. Cemal pembe uruplu tatlıyı büyük bir zevkle yedi. Çok be enmi ti. Eve gidince annesinden yedi i fırçaya aldırmadı. Cemal'in annesi ona gezmek için izin vermezdi. Sadece Bayramlarda uzak akrabalarını kolonyacı Ka if Efendi'nin evine giderken biraz oturur, tatlı a ırlanırlar sonra geri dönerlerdi.

Havvana hem evin yükünü çekiyor hem de evin hanımına arkadaşlık ediyordu. Elinde büyüdüğü Kemal'in ise mutlu olmasını yürekte istiyordu. Fakat Kemal'in beendiği kızları bir türlü beğenmiyor, açıklarını buluyordu. Kemal Bey iki kere nişanlanıp ve yüzüğü atmıştı. Mahalle sakinleri Kemal'e hovarda gözüyle bakıyorlardı. Kemal Bey'in babası Yusuf Efendi ise kızların açıklarını söylemek günahdır diyerek durumu açıklamalarını yasaklamıştı. Doğru ya kimisinin bir gözü kalk gidelim der, diğer gözü otur oturduğun yerde, kimisinin ağız kokar, kimisinin elinden bakla almaya istenirsin...

Kemal, liseyi bitirdiği yıl arkadaşları gibi eğitimine devam etmek istiyordu. Kimi arkadaşları İstanbul'a kimisi Londra'ya gidecekti. Kemal bu durumu babasına açmaya karar verdi. O sevinçle yerinde duramıyordu. Akşam olup babası eve gelince durumu anlattı. Babasının yüzündeki ifade de içimiydi. Kızı Aliye'yi evlendireli iki ay olmuştu, elinde avucunda ne varsa satmışlardı. Yine de o lütfü hayır diyemedi.

Odasına geçti orada uzun bir süre düşünüyordu ve iyle konuştuktu. O nur yüzlü adam çaresizlik içinde kalmıştı. Kemal, babasının içine düştüğü durumu anlamıştı. Bir yandan üzülüyor. Bir yandan da ailesine mutlu gözükmeye çalışıyordu. Daha sonra Kemal, babasıyla konuşup çalışacağını, işe gireceğini söyledi. Evkafta, katipliğe alınacağını anlattı. Yusuf Efendinin içi içini yiyor ama elinden bir şey gelmiyordu. Kemal çalışıp ilk aylık maaşına herkese hediyeler aldı. Evde büyük bir ziyafet düzenledi. Arkadaşları Cemal'i de çağırmıştı. Fakat o akşam babasının yedi her lokma boş azında kalıyor, her lokmanın ardından bir yudum su içiyordu. O lünün da kaderinin kendi gibi olacağını düşünüyordu.

Yusuf Efendi kendi küçüklüğünde çok sıkıntı çekmişti. Fakir oldukları için köylerine gelen Meseki Nene zengin ailelerin evinde kalır. Masalda onların çocuklarına anlatırdı. Çocukların işe ağızını bıçak açmaz kimseye masalları anlatmazdı. Yusuf Efendi, çocuklardan masalı öğrenmek için bir ay boyunca sırtında taşını okulda gidip gelmişti. Her gün Yusuf Efendinin sırtında masalı parça parça anlatıyor, uzattıkça uzatıyordu. Yusuf Efendinin çocukluğu böyle geçmişti. O lü Kemal'in durumuna üzülüyor fakat elinden bir şey gelmiyordu. Yusuf Efendi çocukluğunda ailesinden sevgi görmemiştir, hep geri plana atılmıştır. Abisinin sertliğinden, annesinin ve babasının ilgisizliğinden payını almıştı. En sonunda Lefkoşa'da oturan bir arabalarının yanına gönderilmiş ve orada yaşamaya devam etmiştir. Yusuf Efendinin içini rahatlatan tek konu da ailesinden göremediği efkat ve ilgiyi o lü göstermiştir. Onu sevindiren ayakta tutan konu budur.

Aradan yıllar geçmişti Kemal Bey, sevdiği kız olan Firdevs'le evlenmişti. Havvaana bu evliliğe karşı çıkmamıştı. Yusuf Efendi ise hayata veda etmişti. O lü çınar herkesin yüreğini yakmıştı. Havvaana ise günlerce kendine gelememiştir, odasından çıkmamıştı.

Havvaana Yusuf Efendinin acısına, ya lılı mın da vermi oldu u yorgunlukla kızı saydı ı Zerrin'in gözleri önünde hayata veda etmi tir. Zerrin bu ayrılıkları, bu acıları yüre ine sı dıramaz olmu tu. Ayhan'ın kendisini bırakıp gitmesinden sonra çekti i en büyük acılardı. Kocas ı Ayhan, Zerrini bir Rum kızı olan Tia için terk etmi , onu yalnız bırakmı tı. Ya adı ı bu olaylar Zerrin Hanımın hayat ı ı nı elinden almı tır. Birde Kemal Beyi e i terk etmi , buna dayanamayan zavallı adam hayata gözlerini yummu tur. Zerrin artık hayata iyice küsmü yalnız kalmı tır. Bir tek kayınpederi Cemal Bey vardır. Cemal Bey, o lu Ayhan'ın borçları yüzünden evini satılı a çıkarmı , küçük bir kulübede yer bulmu tu. Zerrin bu olayı duyunca Cemal Bey'e yanında kalmasını ister. Çünkü ikisi de yalnızdır. Yıllar böyle geçer. Cemal Bey kendini evde i lere verir, oyalanırdı. Arada eski mü terilerine kolonya vermek için erkenden dı arı çıkar, onlardan havadisleri toplardı. Berber Ahmet onlardan birisidir. Berber Ahmet ile olayları konu up tekrar evine dönerdi. Berber Ahmet bir gün Cemal Bey'i, Türkan oray'ı izlemeye gidece iz diye kandırır. Saray Otele götürür. O lu Ayhan orada onunla konu mak ister. Baba yüre i, ona kızgınlı nı affeder. O lu Ayhan, babası ve eski e i Zerrin'in birlikte kaldı nı ö renmi bu konuyu konu mak için onu ça ırtmı tır. Babasına bir çocu u oldu unu ve Tia'nın evden kaçıp bir adamla gitti ini söyler. Daha sonra Tia'nın o adamla trafik kazası geçirdi ini ve öldü ünü anlatır. Amacı tekrar Zerrinle birlikte olmak ve o eve yerle mektir. Babasına Zerrinin gönlü olup olmayaca nı sormasını ister. Ak am eve gelince Zerrinle oturup konu ur. Arkasından Ayhan ve küçük kızı eve gelir. Zerrin Ayhan'a kar ı hiçbir duygu beslememektedir. Cemal Bey ise tekrar barı ıp, hep birlikte kalan ömrünü mutlu ya amak ister. Zerrin ise Ayhan'ı istemez ve evden gönderir. Cemal Bey de ne kadar istemese de torunu için onlarla birlikte gider. Zerrin bu ayrılı ın ardından yine yalnız kalmı tır. Bu sefer hayata küsmek istemez tekrar ö retmenlik yapar. Eski hayatına döner. En sonunda tanı ıp a ık oldu u Binba ı tekrar yanına gelir. Onunla ilgili bir sürü hayaller kurmu , evini, babasından kalan arabasını pembeye boyamı tır. Binba ı Kerim ilk tanı tı ı gibi de ildir. Hayal kırıklı na u rar. Zerrin'den, kendi köyüne annesinin yanına ta ınmalarını, orda evleneceklerini söyler. Zerrin ise bu duruma kar ı çıkar ve hayatı boynuca ya adı ı ayrılıklara bir yenisini daha ekleyerek binba ıyı geldi i yere geri gönderir.

2.2.1.1. K LER

Zerrin: Kemal Bey'in kızı, Ayhan'ın e idir. Hayatı boyunca kar ısına çıkan ayrılmalara ra men ayakta durmaya çalı an güçlü bir kadındır.

Havvana: Yusuf Efendi'nin, acıyıp eve getirdi i hizmetkârdır. Sadece Zerrine de il, tüm eve analık yapar, evin yükünü çeker. Kara, sıska bir kadındır. Hiç evlenmemi tir.

Yusuf Efendi: Kemal Bey'in babası, Zerrin'in dedesidir. Ki ili i itibariyle çok ulu, herkesin saygı duydu u bir ki idir. E i hastadır ve onun yanından ayrılmaz gözü gibi bakar. Çevresindeki tüm ki ilere örnektir.

Kemal Bey: Babası Yusuf Efendidir. Onun gibi olmaya çalı ır. Çocuklu unda hırçın bir ki iliktir. En yakın arkada ı Cemal Bey'dir.

Aliye: Yusuf Efendi'nin kızı, Kemal Bey'in karde idir. Sessiz sakin bir ki iliktir. Evlenir evden uzakla ır.

Cemal Bey: Kemal Bey'in en yakın dostudur. Küçüklü ünden beri sıkıntı çeker. Fakat ki ili i düzgündür. Ayhan'ın babası, Huriye'nin kocasıdır.

Huriye: E lence kadını olan Benli erif'in kızıdır. Cemal Bey'i sürekli kullanır. Sonunda ba ka bir adamla kaçar.

Ayhan: Küçüklü ünden beri ımartılmı , Zerrin'le büyüümü Zerrin'in kocasıdır. Rum kızı olan Tia'ya kaçar.

Benli erif: E lence kadınıdır. Kızına iyi bakmı o hayata sokmamı tir.

Tia: Bir Rum kızıdır. E lence kadınlarından farkı yoktur. Ayhan'ı kandırıp onu elde etmi tir.

Adnan: Kemal Bey'in arkada ıdır. Okuyup stanbul'a yerle mi tir.

Firdevs: Kemal Bey'in e idir. Daha sonrasında ba ka birisine kaçar.

Binba ı Kerim: Sava zamanı Kıbrıs'a gelen komutandır. Zerrin Hanımla birbirlerine â ık olurlar.

Kasif Efendi: Kemal Bey'in uzaktan akrabasıdır.

Berber Ahmet: Cemal Bey'in arkada ıdır.

2.2.1.2. ROMANDA GÖRÜLEN POSTMODERN ÖRNEKLER

YER-ZAMAN

Olay Lefko a'da geçmi tir. Kıbrıs insanın hayatında derin izler bırakan Kıbrıs Barı Hareketi zamanında olaylar ya anmı tır. Sık sık geriye dönü ler çok oldu u için Akronik zaman⁴⁴ vardır. Kimi yerde bir kimi yerde birkaç yıl olan bu dönü ler konuyu uzatır ve detaylara kavu turur.

“Bütüin Lefko a, Kıbrıs, daha daha bilemedi i ama atlaslarda gördü ü, adını unuttu u o sıcak yerler, buzlu memleketler, en yüksek da lar, yaksa kavursa da kum dolu çöller, içinde bo ulsa da büyük büyük sular, i te dünya dedikleri yer onun olsa bu denli sevinmezdi.

Kemal Bey, kendi vatanını çok severdi. Lefko a'yu, mahallesini, soka nı, hisarın üstünü, evini, insanını, ...

Zerrin Hanımın yanına gelen iki asker kendisine; evinizin üst kısmını bo altacakmı sınız, mevzi yapılacak. Zerrin Hanım evinin üst kısmını mervzi için vermek istemiyordu. Çünkü o odada ya anmı anuları, dertlerini dinlemi duvarları oldu unu ve en önemlisi de o odada do mu tu. Bu durumu babasına anlattı fakat Babası, Zerrin Hanım'a askerlere kar ı gelmemesini, yoksa vatan hainli i ile suçlanılabileceklerini söyledi.

Daha acı yanıkların, kan izinin rengi dururken insanlarda. Daha evin kerpiç duvarına kakılıp kalmı mermiler ayıklanmadan, hiçbir insan acılanan yüre ini sıvamadan Anla ilan yeni bir çatı ma ba ladı ba layacaktı.

Herkes gergindi, herkes kendince yorumlar yapıyor, söylentiler gittikçe büyüüyordu. Bakkalarda hiçbir ey kalmamı tı. Sava çıkarda her yer kapanır, çoluk çocuk aç kalır, diye alı veri yapıyordu herkes.

Oyuncakçı dükkânına gözü ili ir Zerrin hanımın. Satıcı umutsuz bakı larıyla ve a kın bir ekilde yanına gelir. Bu sava ortamında kim, neden oyuncak alsın? ”

Zerrin Hanım'ın aklına, onu be yıl önce bırakıp giden e i gelmi ti. Kocası, kom uları olan Cemal Beyle, Huriye'nin o luydu. Kendisi be ya indayken do mu tu.

Roman normal ekilde anlatılırken Zerrin Hanım bir anda 15 yıl öncesine gidip kocasının kendisini terk etti i zamanı hatırlamı tır.

⁴⁴ Romandaki (sıklıkla) geriye dönü ler akronik zamanı temsil eder.

Kemal Bey: *Havvaaaa sen çocuklu unu hiç anlatmadın bana.*

Havvaana: *Nesini anlatayım çocukluk mu bildik biz. Bir üvey anamız vardı. Fena. Kötü. Süümü üne a ır gelmesin bir sokum ekme i kahırla yedirirdi bize. Eh o zamanlar fukaralık çoktu, kıtlık kısrılık vardı. Rençber atardı topra a tohumu bakardı havaya. Yem yok, yiyecek yok. Arpa ekme i bulan ükrederdi. Analı umız kabahatsiz yere bizi babamıza münafiklar dayak yedirirdi. Benim etim kara belli olmaz, ama a am kara mor mor olurdu her yanı. Anacı um öldükten sonra bıraktı gitti bizi üvey ana eline. Kendi çocuklarını yün yataklarda yatırır bizi kıtıklarda. Onlar tazesini yetirirdi ekme in, bize bayatını. Potinsiz gezmekten aya umuzın a tı üç parmak nasır ba ladydı. Yalınayak ba ikabak, yarı aç yarı tok, sesimiz selengimiz çıkmaz gene de çekemedi bizi, her birimizi bir yere besleme verdi.*

Olay devam ederken Kemal Bey, Havvaana'ya soru sorar. Havvaana geçmi e (geriye) dönü yaparak kendi hayatının nasıl oldu unu anlatmaya ba lar.

ÜSLUBU

Dili sadedir. Romanda geri dönü ler oldu u için okuyucuyu zaman zaman yormaktadır. Betimlemelere ver verilmi tir.

“Bir parça kara ta ina, dünyanın en yüksek en güzel gözlü gökyüzüne, üstünde ot bitmez kıraç tepesine, mor ye il hareli denizine, karakı n ortasına güleç yüzüyle dü en güne ine, sarı safran benizli a ustosuna, çirkin sesli kargasına, mavi pırlıtlı ebabülbül ku una sevdalandı m yurdum.

Huriye'nin evi darmada ındı. Sokak kapısından girer girmez teke ayakkabılar, arkası basılmı üstü lekeli bandohlâr kar ılardı insanı. Minder örtülerinin bir duda ı yerde bir duda ı gökteydi. Orta masa kenarı çatlak, cengar mavisini kenarları sayvanlı bir a ızlı cam kap, cengar mavisini cam kabın içinde, üzerinde ortasından bölünmü timsah resimli olan mor bir kutu, kırık bir ayakkabı topu u, birkaç sararmı takvim yapra ı. Hasır iskemlenin altı kim bilir üst üste kaç yüz örümce in marifetleri a larıyla örülmü . A evinin yarı aralık kapısından görünen bahçede, ucu açılmı darmada ın ayakkabılar, her bir yana yayılmı tavuk, güvercin tüyleri, üzeri mavi çiçekli sapı kurumu bir porselen oturak.

Açık penceden içeriye baktı ında Deri ler'in döndü ünü gördü. Önce yava tılar, giderek hızlanıyorlardı. Uzun, beyaz, geni sayvanlı etekleri uçu uyorken sanki ayakları da yerden kesilmi ti. Gözleri yumulu, dön ha dön."

ROMANIN GENEL DE ERLEND RMES

"Sana Sevdam Sarı" romanı adından da anla ıldı ı gibi bir ayrılık romanıdır. Bu ayrılık sava döneminde a kları, gelgitleri konu almaktadır. Roman, Zerrin Hanım'ın etrafında geli mektedir. nsanın geçmi iyle bir bütün oldu una inanan yazar, arka planda Zerrin Zeerin özeliyle Kıbrıs genelini içeren bir geçmi kurgular. Zerrin Hanım'ın Türkiyeli Binba ıya olan sarı renkli sevdası bir yol ayrımındadır. Roman, Zerrin Hanım'ın ya adı ı bütün hayal kırıklıklarına ra men hayata tutunma çabasını ele almı tır.

çinde anlatılan olaylar sebebiyle okuyucuyu sürüklemektedir. nsanın ya adı ı bütün olumsuz olaylara ra men nasıl ayakta durabilece inin güzel bir örne idir.

ANA F K R

nsan bütün olumsuzluklara ra men hayata kar ı direnmeli, umudunu hiçbir zaman yitirmemelidir.

2.3.2. LALE YÜRE N BEYAZ

Cennet, Türkiye’de ya ayan kalabalık bir ailenin kızıdır. Ailesiyle birlikte Kıbrıs’a göç etmeye karar verirler. Cennet do du unda babası ismini “Cennet” koymak istemi fakat dedesi, kar ı çıkıp Caney Can demi tir. Torununu hiçbir zaman Cennet ismiyle ça ırmamı tır. Ona göre Cennet ismi birkaç huri ve birkaç evden olu an bir yerdir. Fakat Caney Can ismini telaffuz edince, canlar yürekler titrer, seven bir daha söylemek ister bu ismi demi tir.

Benusen Dedesi’nin sesi türkü, a it gibi dokunaklıydı. Türküler yaktı nda sesi kalınla ır yedi köy öteden dinlenirdi. Do arken anası ölmü , babası ise bırakıp kaçmı tı. Köyün yüksek tepelerinde ya ayan ulu bir kadın olan “Sidar Kadın” onu alıp büyütü mü tür. Allah’a dua etmi , memelerine süt gelmi tir.

Ermi ler yardımına ko up her gün ermi sütana gelip çocu u emziriyormu . Benusen dört ya ına kadar konu mamı tır. Söylentiye göre gelip, ona sütanalık eden ermi de il, eytanmı . Sürekli o luna derman olmaya çalı mı , dilinin çözülmesi için çabalamı tır. Köye gelen ö retmenin saziyle, türküsüyle dili açılmı , sesi kadife gibi olmu tur.

Cennet ve ailesi parasızlıktan Kıbrıs’a göç etmi tir. Babası, ne hikmetse ilk önce karısına i bulmu kendisi bo gezmektedir. Cennet’in annesi günde iki kere temizli e gidip gelmekteydi. Babası ise her gün biralarını alıp evde keyif çalmakta, e inin eline geçen parayı almaktadır.

Cennet, okula ba lamı , derslerine gidip geliyordu. Okulda, müdürü Cennet’in makyaj yaptı nı söyleyip ona kızdı. Oysa Cennet’in yüzünde makyaj yoktu. Onun do al bir güzelli i vardı. Lale ö retmene seslenip bu ö rencinin ailesiyle görü mesini istedi. Cennet, lale ö retmene yalan söylemi , di er arkada larının ailesi gibi kendi ailesini de zengin göstermi ti. Ne yapaca nı a ırmı tı. Ö retmeni hafta sonu evlerine gelecekti. Aklına bir fikir geldi ev sahibeleri Zehra Teyze’ye durumu anlattı. Onun güzel evini kullanacaktı. Di er bir sorun ise ailesini nasıl evden gönderecekti. Annesi sürekli temizli e gitti i için evde yoktu. Bo gezen babasına ise annesinin para bırakıp gitti ini bir eyler yapabilece ini söyledi. Cennet bu problemi de çözüp Zehra Teyzesinin evinde beklemeye ba ladı. Mahalleye ö retmeninin arabası girdi inde heyecanlanmı , yanında birisinin daha oldu unu fark etmi ti. Yanına gidince annesinin oldu unu fark etmi ti. Bütün hayalleri suya dü mü tü. Ö retmeni Lale Hanım, annesinin iki haftadır ona yardıma geldi ini söyledi. Cennet ise okulda söyledi i yalanların ortaya çıkmasından dolayı annesinin suratına bakmaya bile cesaret edememi , annesinin efkatli bir bakı ndan kollarına salıvermi ti kendisini. Daha sonra ise Lale Hanım tekrar görü ürüz diyerek misafirli i kısa kesti. Amacı anne-kızı ba ba a bırakmaktı.

Cennetin dayısı Ferhad, ni anlısından ayrıldı , hayata küsmü bir ki iydi. Cennet dayısını çok seviyor, onun yanında kendisini huzurlu hissediyordu. Ö retmeni Lale Hanım ise onu gördü ünde ondan etkilenmi , sessiz, kırgın halini görüp ona üzölmü tü. Misafirli inin birisinde ni anlısından ayrıldı mı, ni anlısının zengin bir adamla evlendi ini ö renince durumu anlamı , Ferhad'a hak vermi ti kendince.

Kom uları “Öksüröklü Herif” ise kahve i leten dul bir herifti. Sokakta gezerken garipli ine acıdı ı bir kız ı evine almı , daha sonra laf, çıkar diye evlenmi ti. Bu kız kısacık topacık bir kızdı. Kocas ı kahveden geç gelirdi. Kızsa sinemalara gider, e lenir, film artistlerini çok be enirdi. Hatta çocu unun adını be endi i artist olan Kenan Pars'ın adını koymu tur. Mahallenin e lence konusuydu bu topacık kadın, çocuklarıyla sinemaya gider, paras ı bitince evdeki yalancı dolmayı kom ularına parayla satıp ertes ı güne bilet alırdı.

Lale, küçöken çok sıkıntılar çekmi ti. Abisinden, babasından fırçalar yemi , çaresiz anasının bir ey yapamamasına üzölmü tü. Ailesinden en çok dedesi Vamık Efendiye seviyordu. Vamık Efendi bir konakta çocu u olmayan çift tarafından evlat edinilmi , büyütölmü tü. Annesi Nemide Hanım, kona a geldi i günden beri çocu una çok iyi bakmı , en iyi okullara göndermi ti. Sonunda köylerine imam olmu , Vamık olan adı herkes tarafından mam Efendi olarak de i tirilmi ti. Kendi ya ıtlarının ona bu isimle hitap etmesi onun ho una gitmiyordu. Annesiyle konu up imamlı ı bıraktı. Üvey annesinin ye eniyle evlenip, Nemide adında bir kız ı olmu tu. Esi Nemide'ye hamileyken çok yemek yemekten i mi , sonrasında da ölmü tür. Vamık Efendi ve kız ı Nemide ba ba a kaldılar. Daha sonra ailesi tarafından çok güzel, içinde her eyi olan bir dükkân açtı. Kız ı Nemide ise 16 ya ındayken kocaya kaçıp gitti inde, Vamık Efendi günlerce dükkânı açamadı utancından.

Nemide, kocaya kaçmı , kaynanası ile birlikte ya ıyorlardı. Kaynanası, Nemide'ye iyi davranmıyor, nikah yapmaları kar ılı ında babası Vamık Efendiden para istiyordu. Nemide'nin babası çaresiz buna boyun e ip, göz yummu tu. Nemide'nin bir erkek, bir kız çocu u dünyaya gelmi ti. Kız ın adı ise Lale'ydi.

Lale, küçöklü ünden beri evde bulamadı ı huzuru dedesinin yanına kaçarak buluyor. Abisinden, babasının huysuzlu undan nefret ediyordu. Dedesi ise ona güler yüzlü, ho davranıyor yeri geldi inde onunla çocuk oluyordu.

Balım, öve öve bitiremedi i dedesini Lale'ye anlatıyor. Çok yakın zamanda Kıbrıs'a gelece ini söylüyordu. Lale ise masalarda duyup gördü ü, ejderhalar gibi büyötmü tü Benusen Dede'yi gözünde. Dedesi çıkıp geldi i gün zayıf, kuru bir adam kar ısına çıkmı , ilk ba ta gülmemek için kendisini zor tutmu tur. Benusen Dede güzel dilli, ifa da ıtan bir dededir. Cebrail ise geldi i günden beri so uk davranır, onunla dalga geçer. Getirdi i otların

yerine yiyecek bir eyler olmasını daha çok isterdi. Kıbrıs'ta kimse ottan ifa beklemez, hastaneye giderdi. Benusen Dede ziyaretini kısa tutup, geriye memleketine döndü.

Zehra Teyze, Balım'ı çok sever. Onun temiz kalplili ine inanır, kocasından dolayı ona acırdı. Kızı ve damadı doktor olan Zehra Teyze Balım'ı hastaneye temizlik görevlisi olarak aldırır. Herkes, Balım'ı çok sever. Temiz, titiz, çalı kan olmasıyla herkesi etkilerdi. Fakat kocası Cebrail, memleketinden hasta adamları evine dolu turup, devlet hastanelerinde hastaları tedavi ettirip ona gelen hastaların paralarını sömürüyordu. Kısa bir sürede kılık kıyafeti de i mi ti.

Cebrail, parayı bulunca e lence kadınlarına dalmı tı. rene adlı hayat kadınına a ık olmu tu. Ne zaman pavyonlara gitse onu arıyor, onu görmek istiyordu. rene de durumu anlamı artık naz yapıyor, her istedi ine boyun büküyordu. Cebrail, hayatı boyunca böyle kadını görmemi , kendince rene'yi Balım'la kıyaslıyordu. Cebrail zamanla eve gelmemeye ba lamı , memlekette gelen misafirlerine Balım hizmet ediyordu. srafil ve Mikail ise evden kopmu , ne yaptıkları belli de ildi. Zehra Teyze, bu olanların farkında, Cebrail'e kızgındı, fakat Balım ve Cennet'i çok sevdi i için bir ey söylemiyordu. En azından Cennet'in kendisinde kalıp, rahat etmesini günlerini huzurlu bir ekilde geçirmesini istiyordu.

Zehra Teyze, Balım'a durumu anlattı. Cennet'in kendisinde kalmasını söyledi. Cenneti birkaç sonra alacaktı. Hiç olmazsa Cennet bana yolda lık eder yalnızlı ımı giderir diye. O günün sabahında Cennet kapıyı çaldı. Yüzü a lamaklı, sesi titriyordu. Zehra Teyzesi ne oldu unu anlamaya çalı ıyordu. Hemen evine buyur etti. Cennet a lıyordu. Çok korkmu tu. Zehra Teyze, Cennet'e bakıp üzölmü tü. Cennet a layarak konu maya ba ladı. Evlerine gelen hem erilerinden birisi gece Cennet'in yanına gelip, onu taciz etmi ti. Cennet, karabasan mı, gerçek mi anlayamamı tı ama Zehra Teyze durumu anlamı tı. Cennet'in annesi Balım'a olayı anlatsa kadının yorgun bedeni dayanmaz, yıkılır kalırdı oracı a. Babası Cebrail ise parayı bulalı eve hiç gelmiyordu, zaten bu olayın suçlusuda oydu Zehra Teyze için. Çıkıp o adamla kavga etse olmaz, Cennet'in durumu ortaya çıkardı. O günün ak amında Balım'ı ikna edip, kendisinde kalmasını sa ladı. Balım da orada kalmasını istiyordu. Hiç olmazsa yavrusu rahat, temiz bir yerde kalacaktı. Annesi gibi olmazdı en azından.

Ferhad ise Kıbrıs'a geldikten sonra kız karde im. Balım'da kalmaya ba ladı. Belli bir süre geçtikten sonra Balım'ın çekti i çileleri görüp evden çıkmaya karar vermi ti. Evde kalsa karde inin çekti i sıkıntılara dayanamayıp kahrından ölecek ya da eni tesi Cebrail'i öldürecekti. En iyisi ayrı bir eve çıkmaktı. Zaten Dil ad onun yanına gelecekti. Karde inin evini görse be enmez, evden adımını uzak tutardı. Lale'nin evinin alt katına geçmeye karar vermi ti. Ferhad, Lale ile tanı ıp çok samimi olmu lar. Birbirlerine ısınmı lardı. Lale,

Ferhad'da daha önce rahmetli e inden ba ka duymadı ı mutlulu u onda duyuyor, onunla konu tukça rahatlıyordu. Ferhad'ın yetene ini bildi i için abisinin i yerinde ona i de bulup onu düzene sokmu tu. Heykel yapıp onları satıyorlardı. Ferhat kısa sürede kendisini gösterip sivrilmeye ba ladı. Herkes onu be enip, ona “usta” diye sesleniyorlardı.

Ferhad'la Lale sık sık görüş sohbet ediyorlardı. Lale, Ferhad'ın üst katında oturuyordu. Eksik e yalarını bulma konusunda Ferhad'a yardımcı oluyordu. Ferhad ise a ır i lerde Lale'ye yardım edip onu yormuyordu. Ferhad eski yıllardan kalan mutsuzlu unu unutup yeniden hayata dönmü tü. Siyasi olaylardan dolayı hapse girme o günleri geçti ini, önüne yeni anıların, hayallerin gelece ini dü ündükçe mutlu oluyor, seviniyordu. Dil ad ise onun ilk a kıydı. Bir zamanlar her nefes alıp veri inde Dil ad diyen Ferhad, hapisteyken onu bırakıp giden Dil ad'a kızgındı ama ona çok a ıktı. Dil ad onu terk etti inde ba ka birisiyle evlenmi . Onunla beraber ya amaya ba lamı tı. Fakat daha sonra Ferhad'ın yanına gelmeye karar vermi ti. Ferhad ise kalbi ve mantı ı arasında kalmı tı. Sonunda kalbini seçip Dil ad'ın yanına gelmesine izin verdi. Dil ad, Kıbrıs'a gelince Ferhad'ın yanına yerle mi ti. Ferhad'a ilgisi olan Lale ise kendi elleriyle evlerini hazırlamı , onların rahat etmesi için u ra mı tı. Dil ad Kıbrıs'a gelince Ferhad tekrar kendisini kaybetmi , geceleri geç saatlere kadar kumarhanelerde zaman geçirip eve geliyor. Gündüzleri ise uzun süren sevi meleri oluyordu. Ferhad, Dil ad'a tekrar kendisini kaptırmı tı. Ferhad girdi i i e gitmemeye ba lamı patronu olan Lale'nin abisi ise kovmak istemi ve Lale'yi yanına ça ırmı tı. Lale, durumdan haberi olmasına kar ın, Ferhad'ın hasta olabilece ini ve Ferhad'ı i ten çıkarmamasını söyledi.

Ferhad, kimseden habersiz Dil ad'la kumarhanelere gidiyordu. Sabahlara kadar orada e lenip eve geçiyordu. Lale'yi ise hiç görmüyordu. Bir ak am Dil ad ile Lale'nin evine çıktılar. Dil ad, Ferhad'ı beklemeden ta ınacaklarını, Girne'de bir villa tutacaklarını söyledi. Lale ise hiçbir tepki vermemi , kırılmı tı Ferhad'a. Eskiden olsa ikram etmeden misafirlerini göndermez, her ne olursa olsun onları mutlu ederdi. Elindeki kahveyi yudumlayıp, televizyondaki haberlere yorum yapıyordu. Ferhad ise o an durumu anlayıp, utandı. Yüzü yere dü tü. Kendi içinden yerin yarılıp, içine girmesini diledi. Dil ad ise arsız bir ekilde konu maya devam ediyordu. Ferhad bir anda ayaklanıp çıkmak için yürüdü. Dil ad ise pe ine takılıp gitti. O an Lale, Ferhad için yaptıklarını dü ünüp pi man oldu. Kafasından a a ıya kaynar sular dökülüyordu. Evinin altını ona açması, abisinin yanında i vermesi, eksik olan e yalarında yardımcı olması Lale'yi sinirlendirdi. En çok üzüldü ü nokta kalbini açmayı dü ünürken Dil ad'ın gelip, Ferhad'ı elinden almasıydı. Ferhad, Dil ad'ın yanında iken kendi karakteri dı ına çıkıp, farklı karakterlere bürünüyordu. O sessiz sakin Ferhad gidip yerine züppe bir ki ilik gelmi ti.

Ferhad, Girne'ye gideceklerini söylemek için Lale'nin yanına gelmişti. Lale ise yine dayanamayıp evine kahve içmeye davet etti. Kahveyi içerken Lale, Kıbrıs'taki sava zamanında bizzat yaşadığı olayları, anıları anlatmaya başladı. Elinin ve kendisinin neler yaşadığından bahlemiyordu.

Lale Hanım, sevmeyerek de olsa evlendiği ile Lefkoşa'da yaşamaya başladılar. O dönemde savaş sözleri dillerden dümüyor. Herkes birbirinden duydukları dedikoduları birbirlerine anlatıyorlardı. Herkes korkuyor, birbirilerine ne yapacaklarını soruyordu. Kuzeye, Türk köylerine kaçmak en mantıklı olaydı. Savaş başladıktan sonra da kalanlar Türk köylerine kaçmaya devam etti. Lale ve eli de o kaçanların arasında bulunuyorlardı. Silah seslerinin arasında oradan kurtulmaya çalışıyorlardı. Önerilerinden geçen yıllara, önüne çıkan dikenlere aldırmadan yürüyorlardı. Elinin onu koruması ve onu rahatlatmak için yaptığı espriler onun hoşuna gitmişti. Eyle geçen çok zamanlarında onu bu kadar sevmemişti. Lale Hanım giderek elini daha çok sevmeye başlamıyordu.

Kuzeyde, Türk köylerine varınca herkes bir eve misafir oluyor. Savaş boyunca orada kalıyorlardı. Lale ise yalnız bir kadınla tepeliklerde kalıyorlardı. Eli ve Türk erkekleri ise siperde gidip köyü koruyordu. Elini kaldıkları evin penceresinden zorda olsa seçebiliyordu Lale Öretmen. Siperde verilen azda olsa yemekleri koarak eline getiriyor, onunla paylaşıyordu. O yedikleri yemekler hayatında yediği en güzel yemeklerdi onlar için. Akamları ise yalnız kadınla beraber azda olsa pişiriyor, sohbet ediyorlardı. Yalnız kadın köyün en huysuz kadınıydı. Bir keresinde asmadan yemek isteyen Lale Öretmene bahırmı, üzümün ilaçlı olduğunu bahane etmişti. Bazen de yatağının altına sakladığı erzakları görünce üzülüyordu. Fakat eli yanına gelince her şeyi unutup, mutlu oluyordu. Komutanı bir keresinde yemekleri Lale Öretmene götürdüğü görünce eline daha çok vermeye başlamı, onu sevmiyordu.

Lale Öretmen arada diğer haneleri dolaşıp, onlara misafirlenmeye gidiyordu. Gittiği bir evde ona çok güzel sofralar hazırlanmış, hoş sohbetler edilmişti. Lale Öretmen en başta çekinmiyordu. Fakat daha sonra sıcak ev ortamına alışmıyordu. Kendini rahat hissetti. Ev sahipleri Lale Hanım'ın kaldığı evi biliyorlardı. Bu yüzden ona bir nevi üzüyor, canları sıkılıyordu. Çünkü o evdeki yalnız kadın huysuz ve cimriydi. Fakat Lale Öretmen yine de onun için kötü laf söylemedi.

Savaş artık iyice kızışmış, köyün insanları Lale Öretmenin yanına gelip orada kalıyorlardı. Toplandıkları gece silah sesleri iyice yaklaşıyor, kadınlar, küçük çocuklar birbirine sarılıp dua ediyorlardı. Lale Öretmen ise onları motive ediyor, kimsenin yanlarına yaklaşmama konusunda kendinden emin bir sesle ifade ediyordu. Ara ara yanlarına gelen topaldan

haber alıyor. Durumun kötüle ti ini girdikleri evlerde kadınların memelerini, erkeklerin pipilerini kesti ini ifade etmi ti. O an evde buz kesmi ti. Kadınları eli gö üslerine, küçük çocukların elleri ise pipilerine gitmi ti. Lale ö retmen ise herkese ko uyur. Su içmeleri için oralara buralara ko uyordu. Daha sonra ise korkan halkı rahatlatmak için sohbet etmeye ba lıyordu. Bir defa daha gelen topal bir ehitlerinin oldu unu söyledi. Bütün kadınlar a lamaya ba lamı tı. Ölen ki i Lale Hanım'ın e iydi. Lale Hanım, e ine bir kere bile olsun “seni seviyorum” diyememi ti...

Odada oturan Ferhad bir anda kalkıp evi terk etti. Lale Hanım'ın ona söyledi i sözler onu çok etkilemi ti. Ferhad yaptı ı yanlı ı biliyordu. Lale ö retmeni sevmesine kar ın Dil ad'ı seçmi onu yolda bırakmı tı. Lale ö retmen ise üzgün ama kimseye kırgın de ildi.

Bu arada Balım'ın erkek çocukları Mikail ve srafil bo durmuyordu. Hovardalık yaparak zamanlarını geçiriyor, küçük de olsa hırsızlık yapmaya çalı ıyorlardı. Cennet ise Zehra Teyzesi'nin yanında kalıyordu. Zehra Teyze bir gece damadı ve kızının ısrarı üzerine dı arı çıkmaya karar vermi ti. Her zaman yaptı ı gibi eskiden kalan giysilerini, giymeye çalı ıp çıkarıyor. Her bir giysisindeki anılarını dü ünüyordu. De erli e yalarını ise bir dolabın gizli bölmesinden çıkarıp bazılarını denedi. Daha sonra geç kalaca ı için hepsini masanın üstünde unuttu. Cennet'e gece dı arı çıkaca ını, kimseye kapısını açmaması gerekti ini söyledi. A evinde her eyin oldu unu istedi i kadar yiyebilece ini söyledi. Zehra Teyze çocukları gelip boruya basınca ko arak dı arı çıkarken Cennet'e tekrar nasihatlerini tekrarladı. Cennet evde kalmı tı. Televizyon izliyor, kendince dans ediyordu. Bir ara evin kapısı çaldı. Karde leri srafil ve Mikail'di. Cennet'e kapıyı açmalarını ona Bayram'ı getirdiklerini söylediler. Cennet ilk ba larda kapıyı açmadı fakat daha sonra kapıyı dayanamayıp açtı. çeri giren karde leri Bayram'ı Cennet'in kuca ına verip evde ko maya ba ladılar. Cennet pe lerinden ko tuysa da her birine yeti emedi. Daha sonra ikisi de evden çıkıp gittiler.

Dı arı çıkan Zehra Teyze ise çok e lenmi , yıllarca yapmadı ı eyleri, arkılar söylemeyi, dansları yapmı tı. Çocukların da daha çok hareket etmi üstelikte hiç yorulmamı tı. Girne'ye gitmeye bile kar ı çıkmamı hemen gidelim diye cevaplamı tı. Gece bitip, eve gelince Cennet'in uydu unu gördü. Onu rahatsız etmemek için sessizce odasına çıktı. Odadaki yata a kendisini attı. Daha sonra de erli e yalarının yerinde olmadı ı fark etti. Önce fazla içti ini, bunamı kafasının onu aldattı ını dü üdü. Cennet odada yatıyor, kapı baca kilitliydi. Sabaha kadar gözüne uyku girmemi ti. Ne olup bitti ini de anlayabilmi de ildi. Sabah olunca ne yapaca ını bilemedi. Lale ö retmeni aramaya karar verdi. Cennet ise durumu ö renince a lamaya ba ladı. Eve kimsenin gelmedi ini sadece karde lerinin geldi ini söyledi. Zehra Teyze ise Balım ve Cennet'i çok seviyor, polisi aramak istemiyordu. Fakat

polis i in içine girmek zorundaydı. Çünkü çalınan mücevherleri bulmak kolay de ildi. Zehra Teyze, Lale ile polise gittiler.

Ferhad ise Dil ad'la birlikte gününü gün ediyor. Sorumluluklarını unutan Ferhad, hayattan beklentisi olmayan bir ki i haline giriyordu. Daha sonra polis bütün aile fertlerini sorguya çekmek için toplamaya ba lamı tı. Cebrail ise bir hayat kadınıyla ngiltere'ye kaçmı ailesini bırakıp gitmi ti. Polis Ferhad'ı almak için gelince Dil ad kızıp, Ferhad'a ba ırmaya ba ladı. Dil ad'la beraber karakola götürüldüler. Ferhad Dil ad'ın yüzünü bir kez daha görmü tü. Balım, Cennet, Ferhad karakola toplanıp, sorguya çekildiler. Dil ad ise serbest kalır kalmaz Ferhad'ı terk edip oradan ayrıldı. Mikail ile srafil'in yakalanması uzun sürmedi. Sadece biraz para harcanmı tı. Di er aile fertleri de serbest kalmı , karakoldan çıkmı lardı.

Artık Balım ve ailesi için Kıbrıs macerası da sona ermi oldu. Ferhad buradan ayrılmaya karar verdi. Zehra Teyze gidecekleri için üzülüyor, fakat bir ey diyemiyordu. Lale ö retmen ise Cennet'in yanında kalmasını istedi. Okulda en çalı kanlardan birisiydi. Ona çok iyi bakaca ına dair söz veren Lale ö retmenin iste ine kar ı çıktılar. Balım, yavrusunu yanından ayıramazdı. Zehra Teyze için çok üzgündü Balım, gidip elini bile öpmeye yana madı ayakları.

Ferhad ise gidece i günün sabahında Lale'nin evine gidip zile uzun uzun bastı. Lale ilk ba ta satıcılarıdır diye kapıyı açmak istemedi. Uzun çalan zilden sonra kapıyı açtı. Kar ısındaki Ferhad'dı gözleri kıpkırmızı olmu tu. Leyla yine geceden kaldı nı dü ündü. Ferhad ise elindeki büyük koliyle içeri girdi. Hediyesini Lale ö retmene verdi. Heyecandan hediyeyi açamayan Lale'ye Ferhad yardım etti. Bir heykeldi tıpkı bana benziyor dedi.

- Bana benziyor.

- Evet, çünkü sensin, iki gecedir uyumadan sana yaptım bu heykeli...

- Te ekkür ederim, Ferhad, ben de sanmı tım ki gözlerinin kızarıklı ı gecelerde olmandan...

- Hayır, ben artık öyle birisi de ilim, eski benim. Dil ad benim gözümü köreltmi .

- Ama artık gidiyorsun

- Evet buralardan gitmek lazım artık vaktimiz doldu

- Ben elvedaları sevmem Ferhad, uzun uzun a lamaları, sarılmaları...

- Sana veda etmeyece im tekrar senin için geri gelece im

Lale için hiçbir ayrılık bu kadar umut verici olmamı tı. kisinin de gözleri doldu. Birbirlerine sarıldılar.

- Elveda Ferhad!

2.3.2.1. K LER

Lale: Romanın ba karakteridir. Küçükken zorluklar çekmi , büyüünce ö retmen olmu tur. Yardımsever bir ki idir. E ini Kıbrıs Sava nda kaybetmi tir.

Ferhad: Okudu u yıllarda, siyasi olaylarından dolayı hapse atılmı , hayata tutunmaya çalı an bir ki idir. Lale'ye a ık olmu tur. Hayatına yön veren olaylar ise hapishane ve eski ni anlısı Dil ad olmu tur.

Balım: Türkiye'den gelen bir evin ferdidir. Ki ili i ve karakteri çok düzgün birisidir. Sürekli çalı tı ı için çocuklarıyla pek ilgilenemez. Cebrail'in e idir.

Cebrail: Para dü künü, dinle alakası olmayan içkici bir ki iliktir. Çocuklarını sevmez, çıkarı için her eyi yapabilir.

Cennet: Balım'ın kızıdır. Dersleri çok iyi bir kızdır. Uslulu u ve çalı kanlı ı sayesinde herkese kendisini sevdirmi tir.

Mikail: Cennet'in 3 erkek karde inden birisidir. Çok haylazdır.

srafil: Di er karde i Mikail ile birlikte gezip haylazlık yaparlar. Hırsızlık yapıp hapse atılırlar.

Bayram: Balım'ın en küçük çocu udur. Daha konu mayı sökmemi tir.

Benusen Dede: Memleketlerinde ifalı otlarla halka ifa da ıtan bir ki idir. Balım'ın babasıdır.

Sidar Ana: Benusen Dede'yi küçükken alıp yeti tiren, ermi oldu u dü ünülen bir kadındır. ifalı otları bulup halka yardımcı olmu tur.

Zehra Teyze: Kocası genç ya ta vefat ettikten sonra evlenmemi . Tek ba ına ya amaya çalı an bir kadındır. Cennet'i çok sevmi onunla arkada lık kurmu tur.

Dil ad: Keyfine çok dü kün zengin bir kızdır. Ferhad'ın eski ni anlısıdır.

Vamık Efendi: bakkal olan eski bir imamdır. Lale'nin dedesidir.

Nemide: Saf bir kadındır. Kocası ve kaynanası tarafından kullanılmı , zengin ailesinden para kopartılmaya çalı ılmı tur. Lale'nin annesidir.

2.3.2.2. ROMANDA GÖRÜLEN POSTMODERN ÖRNEKLER

YER-ZAMAN

Eserde Kıbrıslı Lale'nin etrafında 1974 sonrası meydana gelen sonrası meydana sosyal bir olgu ile bunun insan dünyasındaki izleri anlatılmaktadır. Romanda Türkiye'den Kıbrıs'a göç eden do ulu bir ailenin hikâyesi üzerinde durulur. Romanda kronik zaman mevcuttur.

“Otobüs sizi alır, denklerinizi alır, gider gidersiniz. Da geçer, bayır, ova, dere, tepe, su geçersizsiniz. ehirde iner, biraz soluklanırsınız. Azıklarınızdan yersiniz, suyunuzdan içersiniz. Sonra öbür ehirin otobüsüne binersiniz. Yine ovalar, çaylar, tepeler, beller. Uyur, uyanırsınız. Sonra dedem, bir gözünü açarsın bakarsın ki önünde uzanı uzanıveren bir gök mavisinden güzel, çar af gibi dümdüz yada kocaman ak köpüklü büyük bir su, deniz. Kucakla ı verdiler son gece. Bir gülü tüler, bir a la tılar, kokla tılar. O son gece, hiç uyumadılar, söyle ip halle tiler.

ÜSLUBU

Dili oldukça sadedir. Akıcı bir dil kullanılmı tır. Az da olsa edebi sanatlardan te bih⁴⁵ sanatı kullanılmı tır. Bazı yerlerde kahraman anlatılırken mitolojik özelliklerden yararlanılmı tır. Betimlemelere yer verilmi tir.

“Hak tarafından süt gelmi Sidar kadının memelerine. Sidar Kadın'ın Ulular'ı Pirlar'i el vermi , omuz vermi ona. Her sabah kurt ku uyanmadan ve her günün ak amında beyazlara bürünmü bir genç mi genç, taze mi taze, sülünlerden güzel kadın ceylanlar gibi salınıp göz süzerek gelmi Ermler'in katından, sütanalık yapmı , doyurmu Benusen Bebe'yi.

On ayda diklenmi sırtı bebenin, elleri kalmı yerden. Ya ndan evvel bebelerin yürüdü ü görülmü ey de ildir bizim buralarda ama bunun içti i süt Ermi ler'in sütüdür. On aylıkken yürümü yürümesine ama dili açılmamı .

Bir kara, bir yamalı kunda a sarılı, kafası büyük, bedeni küçük bir bebe yattıyor çarda in altında.

⁴⁵ Te bih; Aralarında ortak özellik bulunan iki kavramın, birbiriyle kar ıla tırılmasıdır. Ortak özellikte güçsüz olan ö e, güçlü olan ö eye benzetilir. Benzetmede, benzeyen sözcük gerçek anlamda, benzetilen sözcükse mecaz anlamdadır.

Az ötede, yere diz çökmü , ta ları yıkılan bir duvarın önünde bir adam. Ne u ya ta, ne bu ya ta ama yılların ama yılların derinli inden çentik çentik her bir yanı. Bir kötü, bir kara haber mi var ki ba ı iki elinin arasında? Duyuyor da aldırılmıyor, uyduruk, gövdesi arkaya vurma çarda ın altındaki minik torunu Cennet kızcı ın çı lı ını.

Bir gök mavisinden güzel, çar af gibi dümdüz yada kocaman ak köpüklü büyük bir su, deniz. Kimi zaman çalkalanır, dövünür, beyaz beyaz köpü e kesilir. Kıyısı var, kumu var. Kayaları, ta ları, çakılı var. Ba ını oralara vurur köpüklü dalgalar.

Okulun çevresindekiler gibi güzel, panjurlu, beyaz boyalı büyük evler, güzel bahçeler, çiçekler renklerin en güzelinden. Her mevsim ba ka ba ka açan, toprakta ve süslü saksılarda açan çiçekler. Çok büyümeyen, biçimli a açlar, a açlarda akıyan minik mimik ku lar. Evin giri kapısının iki yanında yada balkonda beyaz heykeller ama öyle kabaran yelesiyle, sivri di lerini göstererek kükreyen arslan yada küt gagasıyla her an avının üzerine atlayacak iki kanadı açık, tüyleri diklenmi kartal heykelleri de il.

ROMANIN GENEL DE ERLEND RMES

Ferhat kendi dünyasından çıkamamı , Lâle bu dünyada O'na saflı ı, do allı hissettirmektedir. Ancak romanı okuyan okuyucu bu sevdayı anlamak için ilk önce romanda Benusen Dede'nin çocukları Ferhat ve Balım'ın biri Anadolu'dan di eri stanbul'dan farklı yollardan geçerek Kıbrıs'ta birle meleri ve maceraları anlatılmaktadır.

“Lale Yüre in Beyaz” adlı roman, daha çok bir a k romanıdır. Lale ö retmenin etrafında geli en olaylar daha a ırlıktadır. Bu a k romanında a k ikilemleri çok yer alır. Lale Ö retmen'in iyi bir insan olması ve ben merkezli olmayı ı, zarar vermi tir. Roman sürükleyicidir. Okuyucuyu yormadan rahatlıkla okunabilecek bir kitaptır.

ANA F K R

Memleketinden kalkıp ba ka yerlerde geçim derdine dü en bir ailenin, zor ve a ır olan ayakta kalma çabasını anlatır. Bize ise özümüzü unutmamamız gerekti ini anlatan ders içerikli bir romandır.

2.3.3. ALKYONE DEN Z KU U

Romanın ba karakteri Ay e'dir. Ay e küçükükten beri resim yapmaya meraklıdır. Ö renimini Lefko a'da yapmı tır. Dedesi Ömer Efendi, Ay e'nin resime olan dü künlü ünü bildi i için ona renk renk boyalar alıyordu. Sare (Ebe) Hanım ise onun ressam de il doktor olmasını istiyordu.

Yıllar geçmi , Ay e büyümü tü ve istedi i zmir okulunu kazanmı tı. zmir'de ninesini abisi bulunmaktaydı. Ay e'nin okulunun bitmesine çok az kalmı tı. Büyük dayısı, Ay e'ye çok alı tı ı için okulun bitmesine üzülyordu. Ay e'nin zmir'de mesle ini icra etmesi için ona bir teklifte bulundu. Bir tanıdıklarının Özel Örnek Kız Koleji'nde, Resim Ö retmenine ihtiyacı oldu unu ve Ay e'nin isterse buraya ba vurabilece ini söyledi. Sare Hanım daha fazla torunundan ayrı kalmamak için bu teklifi reddetti. Dedesi ise Ay e'nin nerde mutlu olacaksa orda kalmasını istiyordu. Ay e'de kararını vererek Büyük Dayı'nın önerdi i okula i ba vurusunda bulundu.

Ay e i e alınmı tı. Okulun ilk günüydü. Ay e heyecanla ö rencileriyle kar ıla aca ı anı bekliyordu. Ay e okula geldi inde ö retmen odasına girer. Burada Beden E itimi Ö retmeni ule ile tanı ır. Daha sonra ise Matematik Ö retmeni olan Narin Hanımla tanı ır. stiklal Mar ı ve Müdürün konu masından sonra ö renciler sınıfa girer. Ay e sınıfa girdi i an çok heyecanlanır. Çünkü yıllardan beri ö rencilerle kar ıla mayı hayal ediyordu. Sınıf oldukça küçüktü sınıfa ilk baktı nda iki tane çocuk dikkatini çekti. Elma gibi yanakları olan çocuklar... Çocuklara ilk olarak ben ne ö retmeni olabilirim? diye sordu. Çocuklardan bazıları matematik, bazıları Türkçe dediler. Ay e ö retmen ben Resim Ö retmeniyim dedi. Ay e Ö retmen yanınızda boyalar var mı? diye sordu. Ö rencilerin ço u annem babam ilk günden resim yapılmaz. Daha önemli dersler vardır diyerek boyalarımızı getirmedi dediler. Bu cevaplar kar ısında Ay e Ö retmen hayal kırıklı ına u ramı tı. Sonra umutsuzlu unu bir kenara bırakarak bunlar çocukların dü ünceleri olmadı ına kanaat getirdi. Çocuklara resim dersinin önemini anlattı. Günler böyle hızla geçiyordu.

Ay e Ö retmen, sınıfın çok küçük olmasından dolayı, okuldaki bo bir odayı resim atölyesi yapmaya karar verdi. Çocuklara bakarken kendi çocuklu unu dü ündü. Kaymaklıdaki evleri aklına geldi. O sava zamanı, evlerini nasıl bo alttıkları, nasıl zorluk çektikleri... Sonra bir anda Dervi A a ve ailesini anımsadı. Dervi A a iyilik yanlısı bir adamdı. Karısı Cemaliye ise tam ters bir ki ilikti. Bunların iki çocu u vardı. Birisi Nurhan di eri ise lhan'dı. Nurhan karakter olarak annesine benzerken lhan babalarına benziyordu. Cemaliye Hanım eskiden beri o lunun bir doktor olmasını istiyordu. Bu yüzdendir ki çocu una sürekli beyaz

kıyafetler giydireyordu. Ay e ve lhan küçükken çok kavga ederlerdi. Ay e durmadan lhan'a çimdik atardı. Küçüklü ünün bir kısmı böyle geçmi ti.

Ö retmen Ay e okuluna iyice alı mı tı. Bir gün Kıbrıs'ta bulunan dedesine haber vererek evlenece ini bildirdi. Dedesi, bu olaya çok sevindi. zmir için hemen bilet aldı. Bu durumu karısı Sare Hanım'dan sakladı. Sare Hanım, Ay e'nin evlenece ini uçakta kocasından ö renmi ti. zmir'e vardıklarında Sare Hanım Ay e'ye dert yanar. Söz, ni an, evlenme bir günde gerçekleşir. Ay e'nin kocası bir doktor olan Enis Bey'dir. Ay e'nin mutlulu unu gören dedesi ve ninesi Kıbrıs'a dönmektedir.

Ay e müdürle hiç anla amıyordu. Bir gün nöbetçi ö retmen iken okudu u kitap, müdürün dikkatini çekti. Ay e, Nazım'ın iirlerini okuyordu. Müdür elinizdeki kitapla çocuklara kötü örnek olacaksınız dedi inde Ay e u cevabı verdi: Müdür Bey okulun ilk açıldı ı gün siz de bir Nazım Hikmet iiri okumadınız mı? dedi. Müdür "Hayır o Mevlana iiriydi. Nazım'ın iiri olamaz" dedi. Ay e elindeki o iiri kitaptan bularak müdüre gösterdi. Müdür afallayarak bu mevzunun kapanmasını istedi.

Yıllar geçmi ti, Ay e kocasından bo anmı tı. Kıbrıs'a döner. Eskisi gibi bahçede resim yapmaya ba ladı. Bir gün bir arabadan lhan'ın indi ini gördü ve kalbi hızla çarptı. Annesinin istedi i gibi lhan doktor olmu tu. lhan, Ay e'nin yanına geldi. Ay e lhan'dan çocukken yaptıklarından dolayı özür diledi. lhan'da ona hiç küsmedi ini belirtti.

Cemaliye Hanım o luna iyi nasipler arama niyetindeydi. Cemaliye Hanımın amacı zengin bir gelin almak ve rahata kavu maktı. Nihayetinde istedi i gibi zengin, güzel, alımlı bir kız buldu. lhan artık ni anlıydı. Kızın babası iki tane daire hediye etti. Birisi muayene için di eri ise çocuklar oturacaktı. Cemaliye Hanım'da böylelikle o lundan ayrılmayacaktı. Cemaliye Hanım baskıcı bir anneydi. Çocu unu, doktor olmasına kar ın ona her sabah kaldırır yıkanmasını ister, iç çama ırlarına varasıya kadar lhan'ın ne giyece ine o karar verirdi. Dervi A a ise hanımını uyarır ve o lunun da annesine kar ı sert bir tavır sergilemesini istiyordu bu davranı larına yönelik. Ay e geldi inden beri odasında sürekli resim yapıyordu. Sare Hanım küçükken Ay e'nin yaptı ı resimleri anlayabiliyordu. Ama Ay e imdi farklı resimler yapıyordu. Örne in; bir kafesin içinde insan resmi yapıyordu. Sare Hanım bunu tuhaf buluyordu. Cahilim o yüzden mi anlayamıyorum? diye kendi kendine soruyordu.

lhan hastaneden yorgun geldi i zamanlar solu u Ay e'nin yanında alıyordu. Ay e'yi resim yaparken görmek ona huzur veriyordu. Ama bu durumdan rahatsız olan biri varsa bu Cemaliye Hanımdı. O kadar sinirlenmi ti ki neredeyse Sare Hanım'a gidip: "Senin torunun artık dul bir kadın, benim o lum ise ni anlı, böyle görü meleri uygun de il" diyecekti

ama onca yıllık kom u hatırına hiçbir ey diyemiyordu. lhan'la Ay e bir gün dertle irken Ay e lhan'a neden 2 defa ni anlanıp ayrıldı nı sordu. lhan ise kendi kararı olmadı nı, annesinin böyle istedi ini söyledi ve ekledi. Bu zengin kızla evlensem bile ayrılaca ım. O zaman annem beni anlayacaktır dedi.

Ay e okuldaki arkada nın e i sayesinde resim sergisi açmı tı. lk sergide hocasının izleri vardı. Fakat ikinci sergi tamamen Ay e'ye aitti. kinci sergiden ayrılan insanlar kendini daha fazla özletme, üçüncü sergini sabırsızlıkla bekliyoruz diye söyleyince, Ay e'nin mutlulu u gözlerinden okunuyordu. Ay e'nin küçüklü ü aklına geldi. Dedesi bir kitapçı dükkanı açmı , Ay e okuldan geri kalan zamanlarını burada geçiriyordu. Bu sayede de okuma alı kanlı ı edinmi ti.

Ay e'nin çalı tı ı okulda bir gün ö renciler arasında kavga çıktı. Çocuklardan birinin burnunu kanadı nı gören Ay e hemen olaya müdahale ederek ö renciye ilk yardım uyguladı. Daha sonra Müdür ile birlikte arabaya atlayarak bu iki çocu u hastaneye götürdüler. Ay e de iyice fenala mı tı çünkü eskiden beri kana bakamıyordu. Hastaneye vardıklarında müdür etrafındakilerden yardım istedi. Hizmetliler iki çocu u alıp, hemen müdahale etmeye ba ladılar. Müdür Ay e ö retmenin de fenala tı nı görünce onunda bir sa lık kontrolünden geçmesini istedi. 48 saatten beri nöbette olan doktor dinlenmeye gitti i için etrafta onlarla ilgilenecek kimse yoktu. Hasta bakıcılar kendileriyle ilgileniyordu. Daha sonra nöbetçi doktor geldi. Ay e yarı gözü açık ekilde doktora baktı. Doktor, çocukluk arkada ı olan lhandı. Onu görünce çok mutlu oldu. lhan, Ay e'yle ilgilenmeleri için hem ireleri ça ırdı. Nihayet Ay e ve iki di er ö renci iyile mi lerdı. lhan, Ay e'yi arabasıyla evine bıraktı. Haftalar geçmi ti, Ay e arkada ı Musa'nın da sayesinde bir resim sergisi açmak üzereydi. lhan da onların yanına gidip geliyordu. Sergi günü gelip çatmı tı. nsanların sergiye olan ilgisi oldukça büyüktü. lhan 5 adet tablo satın aldı. Toplamda o gün sergide 9 tablo satılmı tı. Ay e, i in parasında de ildi. stiyordu ki yaptı ı eserler insanlar tarafından be enilsin.

Fakat daha sonra lhan aldı ı tabloları geri getirdi. Bunun sebebini ise ni anlısının bunu be enmemesi olarak gösterdi. Ni anlısı Çiler ve ailesi tabloları kötü bulmu , kendi istedikleri biçimde olması durumunda iyi para vereceklerini söylemi lerdı. Ay e ise bu duruma kar ı çıkmı , lhan'a da kızmı tı.

Ay e ile çocukluk arkada ı lhan zamanla daha sık görü meye ba lamı lar, eski anılarını, olaylarını birbirlerine anlatıp e lenmi lerdı. lhan daha sonra stanbul'da ki anısını anlat. Ö renciyken Hebe Hanım'a a ik olmu annesi ilk uçakla atlayıp bu ili kiye kar ı çıkmı tı. Hebe Hanım, gayrimüslim, dul ve çocuklu olgun bir hanımdı. Annesi o luna bunu yakı tıramamı yemin billah ederek onları ayırtmı tı.

Ihan, kendi kafasında dü üncelere dalmı tı. Hayatında üç kadın vardı. Bunlardan ilki görünce kalbi küt küt atan Ay e, di eri parası için ni anlandı ı Çiler, sonuncusu ise cinsellik için görü tü ü hem ireydi. Ihan bu eytan üçgeninden kendisi için en do ru olanı bulup seçme çabası içerisindedir.

Bu arada Narin Hanım, eski dostu Ay e'yi kendi balosuna davet eder. Ay e'yi baloya Ihan getirmi tir, ikisi de çok ıktır. Ihan, Ay e'yi ilk defa böyle görüp, etkilenmi tir. Ay e ise Narin Hanım'ın içki teklifini reddetmez ilk defa hayatında içki içer. Narin Hanım, Ay e'ye karde inden bahseder. Karde inin Ay e'yi görüp ondan etkilendi ini, resim sergilerine katıldı ını anlatır. Daha sonra Narin Hanım'ın 21 ya ındaki karde i gelir, sohbet etmeye ba larlar.

- Uzun saç sizce bana yakı ıyor mu?
- Sana destansı bir hava katıyor
- Hangi destan olabilir sizce?
- Odessa

Bir Haziran sabahıydı Ay e'nin o biricik, çok sevdi i her eyi olan dedesi vefat etmi ti. Ay e onu hayalinde öyle bir yere koymu tu ki sanki dedesi ölümsüz bir kahramandı. Ay e, dedesi hastalanınca hemen Ihan'ın çalı tı ı hastaneye götürdü. Tüm müdahalelere kar ın dedesi kurtulamadı. Nenesiyle hayat arkada ını kaybetmi ti. Artık ne o eski ne esi ne de hayata kar ı tutumu kalmı tı. Ay e'nin bu zorlu günlerinde arkada ı Narin ve Ihan ona çok destek oluyorlardı. Günler böyle geçiyordu. Ihan'ın annesi Cemaliye Hanım o lunu Ay e'den uzakla tırmak istiyordu. Ihan ço u zaman hastaneden geldikten sonra hemen Ay e'ye gider. Saatlerce onunla sohbet ederdi. Bu durum Cemaliye Hanım'ın hiç ho una gitmez.

Ay e resim yaparken sürekli aklına eski günleri gelirdi. Göç ettikten sonra okula gitti inde bazı kızlar onla dalga geçiyor, kıyafetleriyle alay ediyor, adeta onu küçümsüyordu. Ay e, bir gün okuldan a layarak eve geldi. Dedesi ve nenesi neden a ladıklarımı sordu. Ay e ba ından geçen olayı onlara anlattı. Dedesi cebindeki bütün parayı e ine vererek Ay e'ye bir sürü kıyafet almasını istedi.

Daha sonra aklına Enis'le tanı ıp evlendikleri geldi. Enis aslında çok iyi biriydi. Ay e'yi çok seviyordu. Rüya gibi bir dü ünleri olmu tu. Ay e tam mutlu olaca ım derken Enis bazı geceler eve sürekli geç geliyordu. Ay e Enis'in artık geç kalmalarına kızıyordu. Evliliklerinin ne tadı ne de tuzu kalmı tı. Ay e daha fazla dayanamayıp ilk uça ı binerek Kıbrıs'a o eski hayatına geri döndü. Dedesi ne kadar yalvarmı sa da onu geri döndüremedi. Ve aylar sonra ayrıldılar.

Ihan hastaneden geldi i zaman hemen Ay e'lere gidiyordu. Ço u zaman yeme i bile orda yiyordu. Annesi bu duruma çok bozuluyordu. Ay e'nin nenesi de bu durumdan ho nut de ildi fakat onu evden de kovacak de ildi ya.

Ihan bir gün Ay e'den kendi portresini yapmasını istedi. Ay e de tamam dedi. Ay e ile Ihan'ın arasında hiçbir sorun yoktu. Ama ne olduysa oldu. Ihan eskisi gibi Ay elere gitmiyordu. Ay e ba tan bu durumun ne oldu unu anlayamamı tı. Sebebini de ne oldu unu bilmiyordu. Ay e artık çok yalnız kalmı tı. Okula da gitmiyordu. i bırakmamı tı ama rapor da almamı tı gelmeyece ine dair. Müdür de yeni bir resim ö retmeni aldı. Ay e bir kez daha bo lu a dü mü tü. Bu zor günlerinde Narin ona destek oldu. Narin, kendisini yeme e davet etti. Ay e'de onu kırmayarak yeme e gitti. Narin ve e i Ay e'yi çok iyi bir ekilde misafir etmi lerdi. Hatta yatması için çok zorladılarsa da nenesi evde yalnız oldu u için onu tek ba ina bırakmak istemiyordu. Eve döndü.

Aylardır hiç kapısını çalmayan Ihan o gün çıkıp Ay e'lere gelmi ti. Ay e'ye portremi yaptın mı diye sordu. Ay e'de a layarak yüzünü unuttum Ihan dedi. Ihan Ay e'yi hiç böyle görmemi ti. Küçükken bile oyun oynadıklarında Ay e ne kadar canı acırsa acısın a lamazdı. Ama imdi kar ısında a lıyordu. Ay e hadi kalk gidiyoruz dedi. Ihan eve gidip arabanın anahtarlarını alırken Ay e'de hazırlandı. Cemaliye Hanım o sıra du taydı o lunun Ay e'yle bir yere gidece ini duyunca adeta çıldırdı. Köpüklü köpüklü banyodan çıktı. Kocası Dervi A a'ya ba ırıyor. Neden Ay e'yle gitmesine izin verdin diye. Dervi A a da artık o çocuk de il, bildi i gibi ya asın sen karı ma deyip karısını susturdu.

Ay e ile Ihan arabayla ilerliyorlardı. kisi de çok mutluydu. Özgürlüklerine kavu mu iki ku gibiydiler. Bir deniz kenarına gidip sahilde oturdular. Öylece aya baktılar...

2.3.3.1. K LER

Ay e: Romanın ba karakteridir. Resim dersleri almı ö retmenli i çok sevmektedir. Annesini do arken kaybetmi ti, babasını ise hiç tanımamı tır.

Sare Hanım: Ay e'nin nenesidir. Çok müdahaleci bir kadındır. Patavatsızlı ı da vardır. Ama özünde iyi bir insandır.

Enis Bey: Ay e'nin bo andı ı e idir. Mesle i doktorluktur. Psikolojik bazı sorunları vardır.

Narin: smiyle pek uyu mayan karakterdir. Ay e'nin en yakın dostu. Matematik ö retmenidir. Evlidir.

Ihan: Ay e'nin çocukluk arkada ıdır. Mesle i doktorluktur. Büyük olmasına ra men üzerinde halen anne baskısı vardır.

Cemaliye Hanım: Ihan'ın annesidir. Kendisini dünyanın merkezi sanar. Etrafındakilere emirler ya dırır. Kontrolcü bir karakterdir.

Dervi A a: Ihan'ın babasıdır. Çok iyi bir adamdır. Herkes tarafından sevilir. E iyle tam olarak zıt bir karakterdir. Esnaftır.

Nurhan: Cemaliye Hanım'ın kızıdır. Aynı annesi gibi sinsidir.

Çiler: Ihan'ın ni anlısıdır. Oldukça varlıklı bir ailenin kızıdır.

Hebe: Ihan'ın stanbul'da okurken â ik oldu u dul hocasıdır.

2.3.3.2. ROMANDA GÖRÜLEN POSTMODERN ÖRNEKLER

YER-ZAMAN

zmir, Kıbrıs arasında geçer. Akronik ve kronik zaman vardır. Olay Barı Harekâtı dönemlerinde geçer. . Sık sık geriye dönü ler vardır.

‘‘Ay e, okulun açılaca ı gün co kıyla doluydu. Kendi yurdunun çocuklarıyla kuraca ı sıcacık ba ları sabaha kadar dü leyip uyuyamamı , döne dövüne sabahı sabah etmi ti. zmir’de, Özel Örnek Kız Koleji’ndeki be yıllık ö retmenlik deneyimine kar ın, kendini her eye yeni ba lamı toylar gibi duyumsuyordu. Kıbrıs’ta eylül ayının sonlarıydı ama hâlâ gökten, direkt direkt ate ya ıyordu.

Yurdumun üzerinden bir zorlu sava ın, koyu gölgesi geldi geçti.

Ay e, zmir’de, Özel Örnek Kız Koleji’ndeki ilk gününü anımsadı. Büyük dayısının aracılı ıyla Özel Örnek Kız Koleji’nde ö retmenlik bulunca, zmir’de kesin kalma kararı almı tu. Özel Örnek Kız Koleji’yle bir yıllık sözleşme imzaladıktan sonra Ay e gö süniün ortasında bir sızı duyumsadı. ‘‘Olmazsa, sözleşme bitince pılımı pırtımı toplar dönerim Kıbrıs’a’’ diye dü ünüp, kendi kendine avuttu.

Ay e resim yaparken sürekli aklına eski günleri gelirdi. Göç ettikten sonra okula gitti inde bazı kızlar onla dalga geçiyor, kıyafetleriyle alay ediyor, adeta onu küçümsüyordu. Ay e, bir gün okuldan a layarak eve geldi. Dedesi ve nenesi neden a ladıklarını sordu. Ay e ba ından geçen olayı onlara anlattı. Dedesi cebindeki bütün parayı e ine vererek Ay e’ye bir sürü kıyafet almasını istedi.

Daha sonra aklına Enis’le tanı ıp evlendikleri geldi. Enis aslında çok iyi biriydi. Ay e’yi çok seviyordu. Rüya gibi bir dü ünleri olmu tu.’’

ÜSLUBU

Betimlemelere sık sık yer verir. Hayat felsefesi yaparken a dalı bir dil kullanır. Bunu yaparken okuyucuyu sıkır. Bana göre çok akıcı bir roman de ildir.

iiirsel, akıcı bir dil, kurgu, özgün do a ve ruhsal betimlemeler var. Roman destan tadında söylemler, masalsı, özenle seçilmi sözcük öbekleriyle aktarılmı okuyucuya.

‘‘Geni bir ö retmen odasında siyah deri koltuklar, ortada büyük bir masa. Masada, gözlerinde kalın camlı gözlükler, ellerinde dolma kalemleriyle, ilk günden kâ it yazıp çizen, ya ları altmı ın üzerinde erkek ve bayan

ö retmenler. Yanlarında, iri siyah çantalar. çeriden ka it, kitap çıkarıp karı tırıp yerine koyuyorlar.

Kol a ızları ve yakaları el i i ak dantelle süslenmi , bedeninin sıkıca sarmı giysi, elindeki zarif çantası, ona uygun ık ayakkabısı ve belinin inceli ine sarılmı yılan derisi kemeriyle, bir emekli büyükelçinin e iydi altmı lık hanım. ngilizcesiyle kusursuzdu, dı görünü ü gibi. Saç modeli, göz rengi ve oldukça dolgun dudaklarıyla, yürüyüp oturu uyla daha çok eskinin Amerikan artistlerini anımsatıyordu.

Sizin adacı mız da koca denizin ortasında bir yuva. Ve Alkyoneler'e, kıyılarda kuytularda en güzel ku saraylarını yapsan da, o kendi yaptı ı çerçöpten ıslak yuvasına döner. Onlar oralarda var olabilirler ancak. Ve sen... Sen Alkyone, bir gün o yuvana...”

ROMANIN GENEL DE ERLEND RMES

Roman ilk ba larda çok ho uma gitmi ti. Ba larda sürükleyici ama sonları do ru gelindi inde sürekli eskilere yapılan geri dönü ler romanın okunmasını sıkıcı hale getiriyor. Roman, Ay e'nin, Kıbrıs'ta, bir okuldaki ilk i günüyle, yani bugünüyle ba lıyor, Fakat olay örgüsü düz bir çizgiyle devam etmiyor. Geçmi le bugün arasında zikzaklar çiziyor. Her ne kadar romanın monoton bir hava vermesini engellemeye çalı ılsa da biraz kısır kalmı bir roman. Romanda yapılan eskiye dönü ler romanın sonunu düzgün yapılamasına imkân vermemi . Sonu daha çok daha de i ik olabilirdi.

Romanda; sa lık ve e itim sistemindeki aksaklıklar, sanata gerekli de erin verilmemesi, kitap okuma alı kanlı ının gitgide kaybolması ve bireylerin toplumsal tabu, önyargılar nedeniyle maruz kaldıkları psikolojik yıkımla haksızlıklar geni çe ele alınmı .

Yozla manın getirdi i sorunları irdelerken toplumsal gerçekçili e ba lı kaldı ı gözlemleniyor. Üslûptaki söz konusu çe itlili i dengeli kullanması anlatıma canlılık katıyor.

ANA F K R

Bütün aksiliklere ra men hayatta kalma mücadelesi verilir. nsan isterse her ne engel olursa olsun sevdi i ki iyle beraber olur.

2.3.4. KORKMA AY DO ACAK

Süleyman A a'nın köylerinde bir Hoca Efendi vardı. Lefko a'da epey hocalık yapmı , insanları bilgilendirmi onlara yol göstermi ti. Süleyman a a'nın babası ismi Yunus olan Hoca Efendi'yi tanırđı. ehre her gitti inde hocanın ı ıklı sözlerini duymadan köye dönmezlerdi. Süleyman A a'nın babası her misafirli inde Hoca Efendi'yi köye ça ırır oraya yerle mesini isterdi. Köylüsünün okumu , bilmi insan görmesini isterdi. Hoca Efendi'ye adeta yalvarır ba tacı edilece ini söylerdi. Yunus Efendi ise mütevazılı ını gösterip, gelirse ba tacı de il onlardan biri olaca ını söyledi.

Bir zaman sonra Yunus Efendi tahta valiziyle, sandık dolusu valiziyle ve kocaman kaplumba asıyla köye gelmi ti. Onun için hazırlanan iki odalı eve yerle ti. Köye geldikten sonra Hoca Efendi'ye her gün köylülerden yemek geliyordu. Bütün ısrarlarına ra men köylü onu dinlemeyip yemek getirmeye devam etti. En sonunda zor da olsa köylüleri bir sıraya koyup, sırayla yemek getirmelerini sa layabildi. Aslında Hoca Efendi çok az yemek yiyor, birçok yeme i ise hayvanlarına veriyordu. Hoca Efendi'nin evinin kapısı hiçbir zaman kilitli olmazdı. Yaz, kı , gece gündüz demeden kapısı açıktı. Hastalı ın ve derdin ne zaman gelece i belli olmaz diyerek bunları yapıyordu.

Hoca Efendi, daha sonra köyde genç ya lı, akıllı deli herkese bilgisini, kültürünü göstermi . Yardıma, bilgiye muhtaç olan köylülere yol göstermeye çalı mı tı. Hoca Efendi evinin bir odasına kara tahtasını koymu köylülere ders vermeye ba lamı tı. Süleyman A a da bazı zamanlar bu derslere katılmı , babasının sayesinde onları gençlik ça larında ke fetmi ti. Süleyman, küçüklü ünden beri derslere giriyordu. Hoca Efendi Süleyman'daki ı ı ı görmü onun okumaya devam etmesini istemi ti. Fakat Süleyman Efendi'nin babası o lunun çok okumasını istemezdi. Çocukları Süleyman'ın biraz daha büyüyünce eve, barka o kadar mülke onun oturaca ını ve onun yönlendirece ini söylerdi. Babası kızların da payını verece ini ama soyu sopu evladın devam ettirece ini söyleyip Süleyman'ın okul hayatına erken ya ta son vermi ti.

Babası Süleyman'ı malın ba ına oturtmu , onun alı masını kumanda etmesini istemi ti. Süleyman ise biraz alı ınca, babasının güvenini kazanmı ve babası tarafından bir at hediye edilmi ti.

Süleyman, babasının yanında hep suskun durmu , kendi dü üncelerini belirtmemi ti. At konusu açıldı ı zaman bile olumlu ya da olumsuz bir ey söylememi , fakat babasının a zının içine bakmı tır. Süleyman küçüklü ünden beri at binmeyi biliyordu. Babasının aldı ı siyah atla adeta ba kurmu lardı aralarında. Ata bindi inde adeta uçuyor, ayakları yere basmıyordu. Süleyman kendi çabalarıyla okumaya devam etti. Atına atlayıp da a, bayıra

gider, a açların altında okumaya başladılar. Arada bir bilemediğini, anlayamadığı kelimeleri Hoca Yunus Efendi'ye soruyor, sorduğunda aldığı cevap, cevaptan çok bir bulmacaya dönüyordu. Hoca Efendi onun hazıra alı mamasını, ara tırarak öğrenmesini isterdi hep.

Süleyman A a canı sıkıldıkça atına atlayıp Hoca Efendinin yanına atlayıp gidiyordu. Orada kendisini çok rahat hissediyor, kitap karı tırıp okuyordu. Geri dönerken de Yunus Efendi'nin ikram ettiği bin bir ot çayından içerdi. Ne eli olarak eve dönerdi. Eve ıslık çalarak gelen o lunu gören anası keyifleniyor, babası ise nasihat veriyordu. A a adam olacağını aklı ba mında bir adam olmasını köylülerine yol göstermesini istiyordu. Babasının edeceği en çok diyalog bu kadar oluyordu.

Anası ise o lunu evlendirmeye çalışıyordu. O lunun bir suskunluğu oldu unu, belki de bizden çekinip söyleyemediğini anlattı. Anası ise o lunu çok seviyor. Hangi kapıyı çalsa kızını vereceklerini söyleyip, gülüyordu. Süleyman'ı 18 yaşında evlendirmeye çalışıyordu. Anası Süleyman'la aynı yaşta olan ye ninin kızıyla evlendirmeye çalışmı , bunda da başarılı olmu tur. Dü ün günü, Kıbrıs'ın her yerinden tanıdıklar dostlar çağ rılmış . Kırk gün kırk gece dü ün yapmış lardı. Koyunlar, keçiler, tavuklar kesilmiş , artan yemekleri de köylüler aralarında anlaş ıp evine götürüyorlardı. Erkekler davul zurnayla eğlenmeye başlamış kadınlar ince sesli çalgılarla oynayıp eğlenmiş lerdiler.

Kızın nenesi dü ününde, öksüz torununa her şeyi istemi erkek tarafı da eksiksiz her şeyi almış tı. Orta masalar, minder arkalıkları, dolaplar, konsol, bora, fildişi, sedef kakmalarla eğlenmiş ti. Geline kına gecesinde mor bindallı giydirmiş , gelinliğini has ipekten, tacı elmastandı.

nsanlar bol bol yemi , eğlenmiş ti. Herkes mutluydu fakat bir tek Süleyman hoşnut de ildi. Dü ününde oynamamış , önündeki konyaya a elini sürmemiş ti. Anne ve babasının ona münasip gördüğü gelini be nememiş ti fakat ailesine de karış ı gelememiş ti. Babası Süleyman'ın durumunu anlamış , e line gidip o luyla konuşmasını istemi tir. Ye ni konyaktan önünü göremezken, damat olan o lu hiç eğlenmiyor canı sıkılıyordu. Annesi ise yenge kadının cebine biraz para sıkı tırarak kadını konuşması için Süleyman'ın yanına gönderdi. Süleyman ise diğer zamanlarda yaptığı gibi atına atlayıp oralardan uzakla acaktı. Yengesi o sırada kolundan tutup, yüzü gülerken biraz da azarlayıcı sözle; nereye kaçıyordun ya güveyi efendi? diye seslendi. Süleyman, biraz hava alayım, gezip geleceğim dedi. Süleyman'ın yüzünün renginin değiş tiğini gören yenge sesini iyice yumuş atarak, bugün hava su almak yok, var gerisini sen anlam... lum...

Süleyman, dü ününden kaçıp gitmek istiyordu. Bir taraftan da anne ve babasının mutluluğ unu dü ünüyor, kaçıp gitmesi halinde onların baş larının öne dü eceğini biliyordu.

Fakat Süleyman o kızı dü ünüyordu. O kızı görünce de il yüre i bir tüyü bile oynamıyordu. Kızı biraz yetildikten sonra çar afin içinde de olsa görmü lü ü vardı. Gelin i mandı. Yuvarlasan durmadan yuvarlanıp giderdi, öylesine desde inmiydi. Ni anlanmalarından sonra da kıza ne gönlü kaydı ne de aya ının altındaki toprak bana mısın demedi.

Bunların hepsi bir tarafa oturdu unda bir sahan böre ini, ba a girdi inde koca ba kütü ünün üzümlelerini tüketti ini, ardından inekler gibi lenger suya gömüldü ünü görmü tü. yice so umu tu kızdan. nsan bo azına hükmetmezse, olaca ı buydu. At arabasının tekeri gibi olurdu.

Yunus Efendi, her ne kadar ö ütlerinde, sözlerinde insanı dı görünü üyle yargılamamak gerekti ini söylerdi. Evlilikte keramet oldu unu e inin bir sevgi, gönül dokunu unda ona bakı ı de i ir kıymetlenirdi. Bütün bunlara ra men Süleyman'ın içi yine de rahatlamıyor. Sadece bir süreli ine su serpmi oluyordu içine. Dü ün böyle geçmi . Süleyman kimseye bir ey söyleyememi , içine atmı tı sıkıntılarını.

Dü ünden sonra kimseye ka ını çatmamı , yüzünü ek itmemi ti. Karısına kötü söz söyleyip kahrılanmamı ama güzel ho sözler de söylememi ti. Ailecek oturup sohbet edildi inde, Süleyman hep suskun kalmı ne gülü melere ne de hüznlerine katılmı tı. Yiyip içmesi az çok karnını doyuracak kadardı. Anne, babasının ısrarlarına da tepki gösterip teker gibi mi olaca ız? diyordu. Aksine karısı ise sofraya oturdu unda dünyayla ba lantısını kesiyor, sofrayı harp yerine çeviriyordu. Tatlı, tuzlu, tur u, ek i tümünü taba ına yı ıp bir solukta hepsini bitiriyordu. Kaynanası kızın a zının yemek yerken açıldı ını ve yakınmak için konu tu unun farkına varmı tı.

“E imdi huylandım...”

“E gadi immu artık...”

“A nene, bu merdivenler çok dik, çıkmak zor gelir bana.”

Diye dert yanan geline kaynanası canını çıkar, hiçbir i e karı madı ını görür. Yine de ses çıkarmazdı. Gelinin sürekli bo azına dü mesi, i lere karı maması ve huylanmasını iyiye yormaya çalı ırdı. Belki kız hamileydi. Utancından söyleyemiyordu. O dönemlerde gelinin hamile oldu unu söylemesi abes kaçardı. Hamile olan kızın hamileli i uzun süre saklaması iyiye yorumlanırdı. Genç kadınlar, annelerine, çok yakın oldukları, karde lerine, akrabalarına bir tenhada yemin alınıp söylenirdi. Çünkü ben hamileyim demek o i i kocamla yaptım demekti.

Kaynananın içine böyle güzel bir ku ku dü mü fakat kimseye bunları söylememi ti. Eve çok u ramayan o lu Süleyman'a dert yanar. Karısının yanına gelmesini, onunla ilgilenmesi isterdi. Di er erkekler yatsı ezanı okunmadan eve karılarının yanına gelmelerine

ra men, Süleyman her seferinde bir bahane bularak eve gelmez ya da geç gelirdi. Süleyman, annesine kar ı gelmemek için atına atlayıp bir yerlere do ru atını sürer, giderdi. En çok da Yunus Efendi'nin yanına giderdi. Yunus Efendi ne zaman neye üflese, at bile yumu ardı. Yürüyü ü nazlanır, dillenecek gibi olurdu. Hoca Efendi, müzi in etkisiyle gözlerini kapatır gelen olursa sezer ve musikisini erken bitirirdi. Süleyman'ın gelme sebebini az çok anlayabiliyordu. Yeni evli bir çiftin evlerinde olması gerekti ini biliyor, erke in geç saatlerde dı arıda olmasını uygun bulmuyordu. Fakat sıkıntılarının üstüne gitmek yerine ba ka konular açıp kafasını rahatlattı. O an belki çiçekleri, arıları, rüzgarları, topra ın öyküsünü anlatır. Süleyman'ın kırık bakı nını düzeltirdi. Süleyman'ın kırık bakı nının, iç çeki leri o an biterdi. Fakat ya sonra geceler uzun, günler çok...

Süleyman'la o öksüz kızın evlenmelerine herkes a ıyordu. Fakat zaman geçer, a ır a ır alı ır diye, kimse sesini çıkarmamı tı. Arada bir kavga küslük olur ama bir evde iki insan ba ba a, sırt sırta, barı görü muhabbet olur barı ırlardır. Gün gelir i ten dönen insan karısını görmeden edemez, dolanır, mahzunla ır. Karı kocanın bahtiyarlı ı iki tarafı da birbirine ba lar. Eh, hayvanlar bile çift gezer, yılanlar bile sokar, itici hayvanlardır. Fakat onlar da çift gezer.

Daha çok kat kattı Süleyman'ın dertleri otursa yazsa bir defter dolusu yazı yazardı. Becerebilse de yazsa o okudu u kitaplar kadar çok söyleyece i olurdu. O kitaplardan yazsa ona çok yakınan çok a layan olurdu.

Evlendikten sonra babası Süleyman'a hiç karı mamı tı. Giyinip ku anmasına, yedi ine içti ine, hatta atına atlayıp dola masına bile ses çıkarmazdı. Artık bizim idarımızdan çıktı diyordu. Süleyman ise çalı tı ı yerin i çilerine öyle bir görünüp hemen da lara Yunus Efendi'nin yanına gidiyordu. Evlendikten sonra hemen herkes onun büyüdü ünü dü ünürdü. Bir insan bir anda nasıl olgunla abilir ki. Sadece yunus Efendi onların hala birer genç oldu unu, onlara nasihat verir, yol göstermeye çalı ırdı. Aya ın nasırlanacak, canın tenin yanacak, dermansız kaldı ın da olacak, korkup yıldı ın da olacak fakat vazgeçmeyeceksin. Nerde sonlanaca nı bilmedi in bir yola çıkıp karınla el ele vereceksin.

Süleyman anlamı tı, hoca Efendi'nin ona alı tırmak istedi ini. Ama Süleyman o kadınla hayatta öyle bir yola çıkmayaca nı, ister u ister bu olsun yanında yer almayaca nı dü ünüyordu. Süleyman, Hoca Efendi'nin ne denli bilgili bir ki i oldu unu, küçüklükten beri bu bilgileri damıtıp kendisine a ılamak istedi ini de biliyordu. Fakat e inin yanına gidip bir çift laf etmek istemiyordu. Hoca Efendi de kendi hayat hikayesini anlattı. Zamanında e inin onu terk etti ini ve kendisinin tek ba ına yol yürümeye karar verdi ini anlattı. Fakat onun

durumunun farklı oldu unu, Süleyman'a e ini bırakmaması gerekti ini söyledi. stanbul'dan kalkıp köyde ya amaya ba layan birisinin bilgisi, bir bildi i oldu una inanıyordu Süleyman.

Terk etmemi ti evini Süleyman. Fakat o eve karısını da hiçbir ekilde kanı ılımamı tı. Onları bir e ya gibi görüyordu. Yüre i kıyım kıyım oluyordu. Karısı ise durmadan yiyor, içiyor, mızımızlanıyordu. Süleyman ise eve geç geliyordu. Babası durumu fark edip o luna sinirlenmi ti. Yeni evliler evden dı arıya adımını atmaz bizim o lanın eve geldi i yok demi ti. Annesi de durumu anlayıp yanlı yaptıklarını dü ünüyordu. Fakat gelinin hamile olabilece ini dü ünüp, marazlanmayı, biraz ertelemi ti. Gelininin memeleri karnının üstündeydi. Karnı iyice i mi ti. Kaynanası hiç kimseye haber vermeden Ebe Hanım'ı ça ırmak istemi ti. Fakat Ebe Hanım köy dı ında oldu u için bir hafta sonraya ertelemi ti.

Kaynanası, gelinine canı sıkılmasın diye ba a bahçeye beraber gitmeyi teklif etmi . Fakat gelin bunu kabul etmemi ti. Gelin evden dı arıya adımını atmıyor. Evdeki hizmetkârlara ba ırıyor. Bir yandan da sütlaç, muhallebi, meyvelerle gününü geçirirdi. Canı istedi inde yemek pi irir veya avlu süpürürdü. Evde hizmetkârlar olmasına kar ın evi süpürür, evini tertiplerdi. Öyle herkesin dolabın içindeki kıyafetleri, çama ırları görmesini istemezdi. Dı arıda laf olur diye hizmetkârlara sadece kaba i leri yaptırıyordu. Kap kakak, çama ır yıkar, duvarları, tavanı hurmalarladı.

Ba bozumu, harnup tertipleme, kara ya çıkarma derken iyice bir yorulmu lar, minderlerdeki kıtık yastıklara sırtlarını dayayıp bir oh çekmi lerdı. Gelin hanım ise bir kez gitmi ti ba a. Üzümdü, incirdi yemi yemi sonra da sırtını bir a aca dayayıp uyumu tu. Bir daha gitmemi ti. Kaynana da onun ba a gelmesini istemezdi. yapmadı ı bir tarafa, yaparı da bo bırakmaz i inden ederdi. Otursun evde hiç olmazsa biz bari çalı alım derdi.

Baba, Leymosun'daki hatta eherdeki ahbablarına her yıl birer i e kara ya gönderirdi. En has ahbabı ise Deli Danili idi. Deli Danili nalbantlıkla u ra ırdı. ini yapar, içkisini çerezini alır, yer içerdı. Danili'ye bir küçük lamincanacık onaralım diye dü ünmü lerdı. Her ey hazırlanıp e eklere yüklenmi yola çıkılacaktı. Hiçbir yere gitmeyen karısının hazırlandı ını gören Süleyman, anasına ka göz i aretiyle gelmemesini söyledi. Anası Durduye Hanım söylese de onu ikna edemedi. E i e e e binmeye çalı ıyordu. Süleyman sen evde kalsaydın ke ke dedi. E iyle ilk defa bu kadar ilgilenmi ti.

Süleyman, e ini gelmemesi konusunda ikna etmeye çalı ıyordu. Bu arada anası, e i ve kendi kalmı tı geride herkes ilerlemi ti. Onu ikna edemedi yola çıktılar. Gelin o i man vücuduyla yola çıkmı , bindi i e ek zor yürüyordu. Tepenin ete ine kadar bir sıkıntı olmadan geldiler. Tepeye tırmanırken e ek birkaç kez kayar gibi olmu tu. Annenin gözü ise hep gelindeydi. Gelin bir eliyle yuları tutmu . Di er eliyle ekme e sardı ı hellimi yeme e

çalı ıyordu. Hezmikarların bir anda olupbitti dedi i olayda; “Anam da o satten gitmi , e ek de gelin de bir ot diyememi ler” Süleyman A a’nın karısı e e i patlatmı , ansızın sesi selengi kesilmi hayvanın ölmü .

“Gelin daha on sekizinde... Taptaze kız...”

“Çok semirdiydi çok...”

“Ke ke katıra bindirseydiler...”

“Ecel geldi, ba a rısı mahana...”

“Acaba gebe miydi bu kız da böyle ta tı ta tı döküldüydü her yeri?...”

“Amma maraz imdi ha... Gebeyse iki can birden git...”

Bu olaya en çokta Süleyman ve annesi hayıflanmı tı. Ama bunun gerçek olup olmadı ını, ne acı ki asla bilemeyeceklerdi. Ölülerinin ardından aylarca, yıllarca dertlenmi lerdı. Acabalı, ke keli hayıflanmalar, pi manlıklar, gündüzün i güç yaparken, yer içerken ve uyurken, karabasan gibi “iman tahtalarına” çökmü , rahat bir saate hasret kalmı lardı. Anası bir öksüze bakarak olamadık diye canını çok sıkarmı .

Baba ise her sofraya oturdu unda gelini gözleri önüne gelmi gün geçtikçe küçülmü , ufalanmı tı. Bir gece uyuyup uyunmamı tı baba. Onu da gelinin az ötesine gömmü lerdı.

Bir yılda hem gelinini hem de kocasını yitiren kadına ister taze olsun, ister ya lı olsun “mehel görülen” siyah de il ama koyu renk giyip evinde buca ında oturmak derin derin acılara gömülmek, lazım gelirdi. Pencereden bakmak, ba ıra ba ıra konu mak, kapı önüne çıkmak ayıptı.

“Otursun evinde, ölülerine okusun, i ini gücünü yapsın. Süleyman delitay, ona göz kulak olsun. Üç tane kızı var. Onların çeyizlerini bir tamam yapsın. Vakit geçirsin çocuklarıyla birbirilerine doysunlar.”

Babaları çalı ıp çabalayıp onlara mal mülk bırakmı , çocuklarına e ine zor bir hayat ya atmamı tır. Babası öldükten sonra Süleyman evin dire i oldu. Çalı ıp çabalayıp kız karde lerinin dü ününü yapmı tı. kız kız karde ler aynı aileye gelin gidip bir binada altlı üstlü oturacaklardı. Üçüncü kızlarını da Evdim’e gelin göndermi lerdı. Annesi büyük yaşlara bo ularak dertlere bürünmü . Kızları da onu görmeye sık sık geleceklerine dair yemin billah etmi lerdı. Süleyman annesini teselli etmeye çalı ıp laflar ediyordu.

“Nafile yere yürek tüketme Süleyman. te ci er kö elerimi uçurdum birer iki er. Kaldım kuz ba ıma, yolunayım, dör dör dövüneyim bu koskoca evde...”

“Ana ben neciyim? Yanında, senin deyi inle köklân gibi o lun var madem, gailenme hiç...”

“Ey, anam, Allah iyilik versin sana ama kırk yıl bekar kalacak de ilsin ya... Akıbet bir gün uçup...”

“Yok anam ben hiçbir yere uçmam, kaçmam. Kızı bu eve gelin getirece im... Sen ferah tut içini... Atımın arkasına atıp...”

“Nedir bu lakırdılar Süleyman? Münasip biri de il mi? Bu at arkasına atma ne? Gaylolman ha ben böyle eye... Ben ant ettim, elverir ki sen iste, kim olursa olsun, gidip kızı isterim sana... Ama usulüne, adetimize göre...”

Köy papazı, Magdalena'nın dedesi her ayından sonra torununun yanına gelir, onun kiliseye kapanmasını ister ona ısrar ederdi. Magdalena'nın di er dedesi ise Danili idi. Bu iki dedesi hiç anla amazdı.

Papaz'a göre Allah, kızıyla güveysine, dindar olmadıkları için, dünyada cehennemi tanımaları için, bu çocukları ceza diye ardarda vermi ti onlara. Aslında papaza yetecek denli, hatta onu delirtecek sözler, Afrodit'i de vardı. Ama kapı önüne çıkması yasaklanmı tı. Afrodit'i de kapı önüne çıkar, siyah atıyla geçen kom u köylü Süleyman A a'yı görürdü.

Afrodililer'in evinin önüne gelince at ki ner, ayaklarını yere vururdu. Bu olaylar hep buradan geçerken denk gelirdi. Süleyman A a, atın dört aya ına tek tek bakar. “Eh karakız biraz nefeslen” deyip evin az ötesinde binekta ına oturur. Sevdi i kız olan Afrodit'i'nden bir öksürük bir ses duymayı beklerdi. Az sonra dokudu u tezgahın ayakçalarına iyici asılan ciracık, sesini Süleyman A a'ya duyurmaya çalı ırdı. Birbirleriyle bakı ırlardı.

“Onun da meyli var bana. Danili Dede'si ertesi gün, yerro papazın, kahvedeki lakırdılarını nakletti. Dini ayrı insanlar, kız alır verirse, bütün sinsileri dahası, selam verdi i herke, cehenneme odun olacakmı . Afrodit'i'nin ana babası, gık diyememi papazın yanında. “Bak canına olsun mundar yerro... Duur dur da onun korktu u ba ına gelecek der” durur Danili.”

Zaten, papaz Dede; Afrodit'i'ye; ki bu adla asla ça ırmamı , kız torununa hep Magdalena demi ti; kendi dininden biriyle de asla evlendirmeyecekti. Manastıra kapatmak için, kızın gönlünü yapmaya çalı ıyordu. Kızını damadını da ona yardımcı olmaları için sıkırlayıp, kahırlayıp duruyor, Pazar günlerinin dı ında, hafta arası da gelip, ak ama de in kalıyordu...

Süleyman A a, Afrodit'i'yi dokuz on kez görmü tü. Afrodit'i, öyle korkak, sinmi cebredilecek kıza benzemiyordu. Kendi köylerindeki, gölgeden korkan kızlardan ve kaçgöç bilmeyen ciracıklardan da çok farklıydı. Bakı ı ürkek veya dümdüz olurdu gencecik bir kızın, fakat onun olayı çok farklıydı. Yakalanmam, boyun e mem diyordu gözleri, yakalanırsam parçalarım.

Papaz Dede'nin akli fikri, Magdalena'nın hayatın, gelece ine yön vermektir. Dünürü Deli Danili'nin yoklu unu fırsat bilip onu kaçırmaktı. Kiliseye kapatıp rahibe olmasını ve dolayısıyla itibar kazanacağını düşünüyordu. Kendisi de bu sayede yükselecekti. Onun Tanrıya adanmış ve Meryem Ana gibi kız olan kız ölece ini söylüyordu. Torunu rahibe olması için ne gerekiyorsa yapacaktı. Danili ve torunu Afroditi, Papaz Dede'yi hiç sevmez, aynı ortamda bulunmak istemezlerdi. Papaz Dede ise her fırsatta onlara ba ırır ça ırır, cehenneme odun olacaklarını söyler. Onları korkutmaya çalış ırđı.

Danili Dede, torununu kaçırap kiliseye kapatmaya çalış masından korkmu tu. Bazı zamanlar evden çıkmıyor onu bekliyordu. Aklına bir fikir gelmi ti. Süleyman A a'yla torununu evlendirmek istiyordu. Süleyman A a'ya haber göndermi ti. Torununun da onda gönlü oldu unu biliyordu. Belli bir süre sonra beklenen haber geldi. Torununa bu güzel haberi vermek için yanına gitti ve ona; "Bir daha biz ölse bile, buralara gelme, dönüp arkana bakma ve git." dedi.

Süleyman A a, Afroditi'yi atının arkasına atıp kaçırdıkten, atı bir ba ka ki nemi ti. Annesine müjdeli haberi verdi. Yıllardır evlenmeyen o luna çok sevinmi ti. Kızı çok sevmi ti ama Rum olması bazı konulara yabancı kalmasına sebep oluyordu. Gelin kız da adetleri, örf gelenekleri öğrenmeye çalış ıp biran önce uyum sa lamaya çalış ıyordu. Annesi, gelininin din de i tirmesini Müslümanlık a geçmesini ve yeni bir isim bulmasını istiyordu. Köyde kimin çocu u olsa Hoca Efendi'ye götürür. Aklına gelen ismi hoca söyledi. Hoca, gelen kıza "Kamer" ismini uygun gördü. Evet, Kamer güzel bir kızdı. Gökteki ay demektir. Kamer Suresi de var. kiniz de be enirseniz adı "Kamer" olsun demi ti. Ve ilmi Kamer olmu tu.

Kaynana gelinine kendi usullerini ö retmeye öyle meraklıydı ki gören bir genç kız sanacaktı onu. İlk önce namaz kılmayı, yapılip yapılmaması gerekenleri, sureleri ö retti. Kamer ismine daha tam alı mamı ken, bu olaylar kar ısında bocalayıp kalmı tı.

Danili torunu kaçırdıkten sonra akır akır oynamı , gelen geçene arap sunmu tu. Cebindeki birkaç bakırı çocuklara da ıtmı , pencere demirdeki, yıllardır ba lı duran telleri çözüp yere savurmu tu. Papaz ise günde on defa burnundan dumanlar çıkararak, cübbesini yarasalar gibi savurarak, kızının evine gidiyordu. Nedenli küfürlü ve sinirli sayıp, atıp tutsa da siniri bir türlü geçmiyordu. Hepsinin cehenneme atılıp, cehennemde odun olarak yakılacağını söyler hepsine tehdit savururdu.

Danili ise torunu kaçırdıkten sonra ailesine bir ey olmaması için eve gitmemi ti. Danili'ye kalacak yer çoktu. Küçük bir baraka, biraz ekmek, bir yudum su, torununun mutlulu u ona yeterdi. Son bir kez evine dönüp baktı ve oradan uzakla arak ba ka yerlere gitmeye karar verdi.

Kamer, zaman geçmi hamile kalmı tı. Annesi ona sevdi i eyleri yapıyordu. Kamer ise hamile kaldı nı ö rendi inde Papaz Dedesi'nin söyledikleri aklına geliyordu. Kamer'in bir kızı olmu tu. Parmakları fazla, yüzünde i lik vardı. Kızının ismini Leyla koydular. Babası Süleyman A a kızını götürmedik doktor, götürmedik memleket bırakmamı tı. yile ece ini bilse tüm mal varlı nı satıp kızını iyile tirirdi. ngiltere, Rum tarafı, Türkiye'ye gitmi bir çare bulamamı tı. Bir keresinde Cezayir'e bile götürdü kızını fakat çare bulunmadı.

Müfecer, on iki çocuklu, yoksul bir ailenin onuncu kızıydı. Müfecer hem Leyla'ya bakmak için tutulmu bir köle aynı zamanda da Leyla'nın yakın dostu olacaktı. Süleyman A a bu sebeple Müfecer'e çok iyi davranıyordu. Leyla'nın annesi bile Müfecer kadar iyi ilgilenmiyordu Leyla'yla. Leyla'nın yemek ihtiyacından tut da, tuvalet temizli ine kadar onunla ilgileniyordu. Süleyman A a bunları gördükçe Müfecer'e olan sevgisi daha da artıyordu. Süleyman A a, Müfecer'i Leyla'dan ayırmıyordu. Müfecer, yirmisine geliyordu. Artık serpilmi güzel bir kız olmu tu ve isteyenleri de çoktu. Ama Süleyman A a Müfecer'in yanlarından gitmesini istemiyordu. Hem Leyla yalnız kalacaktı, hem de Leyla'nın üzülmeye Süleyman A a'yı üzecekti. Müfecer'in ya ıtları çoktan evlenmi ti; boyları kadar çocukları olmu tu.

Süleyman A a öyle dü ündü; Müfecer evlenirse onu yanında oturturacaktı. Hem adettir diye dü ündü. Evimin bir kenarına oturturum hem ev hem e ya vermek, Urum adettir diye elâlem kınamayacak mı bizi?

Evsiz yurtsuz Refa diye bir çocuk vardı. Do du unda kula ına fısıldanan Rehavi adını, kimse söylememi ti. Onu babasız do uran anası bile Refa deyince, çevredeki ya lılar zaten dili dönüp de gerçe ini söyleyememi lerdı. Refa küçüklü ünden beri üstüne ba ına bir eyler giyemez yalnızak dola ırdı. Fakir olan ailesi üstüne ba ına eski bezden kıyafetler dikip onu geçirmi lerdı üstüne. Delikanlı oldu unda, ayaklarının altı üç parmak nasır ba lamı tı. Refa büyüyüp delikanlı olunca eve sı maz olmu tu. Köyün a ası onu küçük bir "Subbacık" vermi ti. Al besle büyüt demi ti. E ek büyüyüp olgunla ınca üstüne biniyor. E e iyle her yere gidiyordu. E e i hangi kapının önünde durursa o eve iner, samanlı ında uyur, sabah horozlar ötmeden kalkardı.

Sırayla evleri gezer, ne verilirse yerdı; sıcacık bu usu tüten bulamaç, lüvana çorbası, süt ekmek, ak amdan kalan yemek, hiçbirini geri çevirmezdi. Yatsıya kadar da di er evlerden bir eyler toplar, zamanına göre hangi meyve varsa, koynuna, cebine doldurur. Samanlıkta yatarken, uyur uyanır yerdı.

Refa, Süleyman A a'nın köyüne, daha çok yazın gelirdi. Köyde yazları, yalnızca avlularda de il, damlarda da yatardı. Süleyman A a'ların köyüne gelince, Süleyman A a'nın

evinde kalırdı. Kamer ne kadar canı sıkılsa da beyine bir ey diyemezdi. Kapı baca kilitlenmezdi Kıbrıs'ta, Refa da geceleri kalkar dolaptan bir eyler atı tırır, dolabı bo altırdı. Süleyman A a ise Refa'ya kızar ama sadece tatlı dille, istedi in bir ey olursa biz veririz derdi. Refa her seferinde bunu dinlemez hellim suyuna kadar içerdi. Süleyman A a kızdı ında ise ben içmedim sıçanlar içti derdi. Sonra da gece çatıda susayıp bütün suları içer, sabaha kadar i er bahçeyi kokuturdu. Kamer'in dili Refa gelince çözülmü tü. Refa'ya ba ırmak için açıyordu a zını. Sonra vefat eden Yunus Efendi'nin o güzelim sözleri aklına gelir üzülürdü. Yunus Efendi ölünce yüzü nurlu, yüzü gülümsemeliymi . Mezarı ise köyün en tepesine gösteri siz bir yere yapılmı tı. Süslü eyleri sevmezdi. Yunus Efendi öldükten sonra evine köylülerden mum dikip, bez ba layanlar olmu tu. Süleyman Efendi bu olayı muhtara, ö retmene anlatıp, bütün mumları, bezleri toplatmı tı. Köylüye de bir daha yapmamaları için tek tek tembihlemi ti.

O yaz dere yata ına karpuz, kavun, darı, börülce, kabak, acur ekmi ti Süleyman A a; kendilerine yetecek kadar domates, hıyar, biber, patlıcan...

Deli Refa'yı da bahçesine bekçilik yapması için oraya dikmi ti. yice bir tembihlemi ti. Börtü böce i öldürmeyecek, ürünleri bozmayacaktı. Refa'da gece gündüz orada beklemeye ba lamı tı. Süleyman A a her gün bahçeye gidip gelir, her ak am Kamer Hanım'dan aynı fırçaları yedi.

“Gün dulundu nerde kaldın?”

“Yani benim gailem de il ama kızının göresi gelir seni...”

“Görmez ama deyesim...”

“Kelecik getireydin...”

“Ne bitmez i i var o bostanın?”

Süleyman A a önce kızını sever; kelek, küçük karpuzcuk koyar önüne kuca ına alıp severdi.

O gün karısıyla konu aca ı tutmu tu Süleyman'ın,

“A Kamer, bir günden bir güne, merak edipte görmedin bostanı. Sorup durdun, ne i yaptı ımı her Allah'ın günü”

“Karpuz kavunun nesini göreyim?”

“Y illik yahu ortalık... Kalıfcık peril peril eser... Çe it çe it kelebek, ku , böcek o çalıların üstünde... Derecikte su ince ince akar... Kuyu dersen, gümbür gümbür... Dere neneleri, gonizorlar, akrapotları, marulliler, vadolar, lindolar, buruncollozlar... Türtü tüter her yan; cennet orası, cennet... Görmeyen inanmaz... Ke ke gelseniz bir defa olsun...”

“E, tozu topra ı”

“ ki le en su serpelerim kalifin etrafına, oturur toz toprak...”

“E sinek, akrep böv...”

“Dövler var de a Kamer, tam olsun... Yakarım be son çalı...”

Elmaz Ebe, Süleyman A a'nın öve öve bitiremedi i bostanının merak ediyordu. Ama; bu koca gövdeyi kaldırıp da, e eklere binip ta oralara gitmek, artık benim harcımda il... Rahat dö e imde bile av, uv, aman çekmeden uyuyamam. Fakat Müfecer'e tez seslendi. “Gece erken uyuyalım biraz yalancı dolma yapalım. Hellim, zeytin...” Süleyman A a co tu birden “domates hıyar, biber var bostanda... Suyumuz bir dere boyu.”

“Yeyip içelim a Kamer; otur otur elimiz aya ımız kurudu... Ha de yok deme; hem kızlarda hava alsın biraz” diye ısrar etmi ti. Gör bak oraya gidip bir daha dönmek istemeyeceksiniz. Oraya buraya ko up duran Süleyman'a Elmaz Ebe, “Tedarikli gidelim, sen dedi inden bakarsın bir gece kalırız...” Yani Kamer de münasip görürse... Cebretmi gibi olmayayım. Müfecer, el dokunu ları ve seslerle bostana gideceklerini Leyla'ya anlatmı tı. Leyla o güne de in hiçbirinin duymadı ı sesleri çıkarmı , anne babasını, kapıları sonra da duvarları ok amı tı. Saksılardan çiçek koparıp babasının yakasına, Elmaz Ebe'sinin kula ına ili tirmi ti. Müfecer'den bayramlık giysisini ertesi gün için çıkarmasını istemi ti.

Sabah, yıldızlar sönmeden kalkmı lar, hazırlıklarını yapıp e eklere binip bostana gitmi lerdı. Müfecer ile Leyla el ele tutu up bostana do ru yürürken, darıların arkasından “Be be be” diyerek Reha fırlamı tı. “Korktunuz ya oh ya.” diyerek. Elmaz Ebe onu böyle görünce içine bir kurt dü mü tü. Sonra konuya de in “maraz etsem neme gerek” dedi.

Güne battı batıyor... Her zamanki gibi...

Ama.

Gök, bildi in gök de ildi,

Yerle karı mı gibi, öylesine yakındı, iki çift de ne i yüksekli inde,

Has ipekler dolanıyordu göklerde, ipekler yıldızlara bakmadı. Sonra buldu aradı ını... Aya yana tı

Çilelerini bedenine doladı, mah yüzünü örttü,

Bir tek ka ı görüntü ayın, hilâldi.

Yıldızlar hep bir a ızdan seslendi ipek çilelerine,

Aman çözülmeyin o bedenden,

Sıkı, daha sıkı dolanın,

Çoktan,

Böyle dü ünü olmadı göklerin; hadi hep birlikte alkı turalım...

Aman büyü bozulmasın dedi Zühre Yıldızı,

Gökte parlayana, esene, uçana,
Tutun solu unuzu
Gözünüzü yumun, uyuyun bir geceli ine...

Elmaz Ebe o gece, Kamer'e neden o sözleri söyledi inin, hiç ayrımında de ildi; i te sözcükler kendili inden dökülövermi ti.

Süleyman A a yıllardan beridir karısının ka mını çatılı görmemi ti o gece. Kırklarına gelmeyen Kamer'in büzmekten, sıkılmaktan a ız çevresi çizgi dolmu tu. Süleyman A a o gece için umutluydu. Belki birbirlerine uyanırlardı artık. yi ki kafilemizi biraz uza a yaptım. Ses gürültü çıkarırsam duymasınlar diye dü ündü. "Eee bunca yıllık hasretin e tahıyla" sokulmu tu karısına...

Süleyman A a sabah Müfecer'in sesine uyanmı tı. Süleyman A a'yla karısı ne oldu diye sordu. "Leyla ortada yok, kaybolmu " dedi. Süleyman A a ile kamer aniden yattıkları yerden fırladılar. Müfecer onları bu denli sinirli ve arayı içinde ilk kez gördü ünden a ırımı kalmı tı. Üçü birden ko up Leyla'yı ararken bostanın tam ortasında, korkuluk gibi dikilen Refa'yı gördüler... yerde, Elmaz Ebe, Leyla'yı ok uyordu, bir eyler fısıldayarak... Kamer, Süleyman A a ve Müfecer, birbirilerine baktılar.

Süleyman A a bostana do ru yürüdü. O yol ona köy yolundan uzun gelmi ti o an. Çok sevdi i bostanına basıp geçiyordu varsın yok olsun, yanıp yıkılsın her yer.

"Aklıma gelen ba ıma gelmesin de..."

Kızına yana tı. Leyla ilk kez yanına gelen babasına, uzanıp dokunmadı. Yattı ı yerden kalkıp, oturdu...

Ü üümü gibi tortop oldu

Birkaç ses çıkardı

Her zaman ki gibi çocuksu de ildi.

Süleyman A a, kızının ete indeki kanı görmü tü. Müfecer'e al Leyla'yı buradan götür dedi. Kaçmaya çalı an Refa'yı omuzlarına sertçe bastırarak yere oturttu. Bir kapkara upuzun kırbaç, bedeninin her yerinde akladı...

Gerçekte görüyordu im ek hızı ve yakarlı ıyla iniyordu kırbaç.

Her indi inde kanlı izler bırakıyordu.

Sesi yılan tıslaması gibi, zehir a ıydı.

Bir tekme savurdu Reha'ya: "Yedin bokunu, geberteyim mi seni?"

Kamer, kızının hallerinden ne oldu unu anlamı tı. Ete indeki kan lekesi, gözünün önünde büyümü büyüümü tü. Sonra kararımı tı her yer. Herkesi, her rengi örtmü tü siyah,

görünmez olmu tu, ot, böcek, a açlar. Kamer oldu u yerde yı ılıp kalmı tı. Sonra sözler mırıldanarak “Madem ikisi muhabbet ettiler, kıyın nikahı ayırmayın” dedi.

“Aman kadını, Süleyman A a'nın adı anı var; ne verdi kızını o deli Refa'ya?...”

“ İmdi yufkalsa da soy sop Süleyman A a; gıyna ıp da nasıl verir kızın o deli Refa'ya?”

“Eh, dediniz ya, kızını da yarımçıktır madem...”

“Saçına göre tele i, a..na göre dilla ı...”

“Nestersiniz yahu elin gariplerinden?”

“Eksik aksak diye evlenmesin mi?”

“Eee, kız akıllı ama ne görür ne duyar? O lancık delice bir ey...”

“Kim kime bakacak? Nasıl geçinecekler?”

“Eh birinde akıl var, o birinde göz kulak; denkle ecekler...”

“Size bize ne be insanlar? Napacaklarının gailisi bize mi dü tü?”

“Bir hal yol bulacaklar akıbetin ahır... Süleyman A a akıllı adamdır. ki evlada de il, yüz evlada kumanda eder o...”

“E kamer hanım'ı kim zapt edecek İmdi?”

Kamer, kızının hamile oldu unu anlamı tı. Elmaz Ebe çoktan biliyordu da evdekilere söyleyememi ti. Kamer, Elmaz Ebe'ye çocu u dü ürmesini söyledi. Elmaz Ebe ise onun da bir can oldu unu bu ellerin öbür dünyaya kirli gitmesini istemedi ini söyledi.

“Ben kocamın dostunun çocu unu bile do urttum. Kadın arlanmadan haber etti bana, istesem gitmezdim. Piçinizin gailisini ben mi çekece im? derdim dedi.” Elmaz Ebe do um yakla tıkça Leyla'ya nasıl olaca mını, korkmaması gerekti ini anlatıyordu. Eva Ebe ve kendisinin olaca mını söylemi ti.

Do um günü gelip çatmı tı. O gecenin sabahına kadar do um sürdü. Kamer Hanım bu çocu un da vücudunda eksik bir eyler olabilece ini dü ünüp korkuyordu. O gecenin sabahında sessizli i do an çocu un sesi bozdu. Evlili inin arasında uzun yıllar geçmi Kamer ve Süleyman A a'nın hayatında ya anan durgunluklar, bir anda kaybolmu tu. Erkek bir torunları olmu tu. smini Yunus koydular.

Do an Yunus, daha kırklamadan annesiz kalmı tı. “Yataktan Kalkma Töreni” için hazırlıklar yapılırken, evdekilerin tela mını fırsat bilip, Refa'yla Leyla, kaçarak bostana gitmi lerdı. Köylü, türlü türlü yorum yapmı ama i in aslını bir türlü çözememi ti. “Ta oralara gezmeye mi gidilir, lo usa lo usa?”

“Derede narardı yahu bu çocuklar?”

“Refa, erene durana, “Leyla'yı öpecem... Bostana gidcem, demi .”

“Evler odalar sınımadı mıydı elin delisini?”

“Kamer Hanım Refa’yı kızın yanına sokmaz mı be insanlar.”

“Eh, Leyla gebe ya... Onun için...”

“Neye? Her gebe olan, herifini bir yana mı atar?”

“Demek kimisi atar...”

“Refa deli, meran mı anlar? O, götünün derdinde; vurdu omzuna gezer...”

“Öyle ya... Kaptı kızını, götürdü bostana. Tutacak, götü kopsun...”

“E, dere tee o yanda...”

“Belki yıkanmaya girdiler.”

“Su daha soğuk...”

“Deli kısmı soğuk sıcak mı bilir? Refa yaz kış yalınayak başı kabak gezer.”

“Tuttu elinden kızını, götürdü en derin yere”

“Refa çabaladı ağırlı ağırlı kurtuldu demek”

“Polis epeyi sıkırlamı Refa’yı... Çocuk gibi ağırlı durmu ...?”

“Yani Refa mı belledi kızını...”

“Yok yahu, yapmaz Refa... deli meli ama bir sineğe zarar verdi inene görüldü ne duyuldu... Hem evlendi diye ferahlıydı.”

“Bir evi yeri oldu...”

“Refa bir döşeme, iki sokum ekmeğe, mapusta da olsa istifil...”

“Kız gitti gepgenç, bir avuççuk sabi, öksüz kaldı. Ona bak sen...”

“Bir tek evladı vardı adamın yarımıcık da olsa, can parçası”

“Eh onun yadigarını basacak başına artık”

“E da artık, Kamer Hanım’a ne haller olacak anam?”

“Ana ne halde olur ya kadını?”

“Dümanlardan bile irak olsun evlat acısı...”

“Hayıf gidene be insanlar. Geride kalan yer, içer, uyur.”

Ben niye geride kaldım diye Kamer, yememi içmemi, uyumamı tı. Kamer, hiç konu muyordu. “Benim evladım, benim evladım” diye sayıklıyordu arada bir, Süleyman A’nın da yüreğini yanıyordu. Sonra ciğerini paralayarak konu ur. “Bak Kamer anası gitti, babası sersefil hapse girer mi bilmem. Madem gözümüz açıktır. Marazımız marazdır. Zehiri bal deyip, kağıklamak düer bize bundan kelli... Canımız ciğerimiz yanıp kebab olsa, dalak dalak kan kussak, hiç kimseye belli etmek yok.”

Kamer çok konu masa da gökteki kuşun, yerdeki karıncaların hallerini bile anlar, sezerken, kendi besleyip büyüttüğü torunu Yunus’u mu bilmeyecekti...? Kimselerin bildiği

yok ama Yunus'un yastı nın altında Lilid'in resmini buldu. "Korktu um ne varsa bir bir ba ırma mı gelecek?" diye zifiri dü üncelere dalıyordu. Kocasına durumu açtı. Kocasının bu konuyla ilgili gailenmesine öfkeleniyordu. Ama, yıllardır, içinde ki söze dökmemeye özen gösterdi i için, yine susmayı ye ledi.

"N oldu a kamer?"

Yüre inin kazandaki süt gibi köpürüp ta masına kar ın, düz bir sesle, "Nolsun?" diye yanıtladı kocasını.

"Olan bir ey var, sesinden ke fettim."

"Gailelerim aha..."

"Ne galesi bu Kamer? Aç kaldık, evimiz yıkıldı? Birce ezimiz hasta Allah etme?"

"Olan oldu"

"Sen daha zeflen... Yunus... Lilid... Resim... Yastı nın altında..."

Süleyman A a yıllardır, karısının bakı ndan, suskunlu undan, ka mının kirpi inin oynayı ndan, gözünün se irmesinden, bedeninin her bir tavrından, bir sesleni inden, yüre inin en dibini görür. Sözsüzlü ünde, bin satır okurdu. Yanıldı ı azdı vardı ı hükümlerde. Kamer, Yunus'un Lilid'le olmasını istemiyordu. Süleyman A a da önce a ırımı daha sonra ise Lilid'in babası bir Rum milliyetçisi evindeki bulgurunu bile Türklerden almaz. Hem kızın ailesi çok zengin bize bakmaz, koy o foto rafı yerine, çocuk aldı ımızı görürse utanır. Aslında Süleyman A a Yunus çocukluktan beri Lilid'e a ık oldu unu Lilid'in hem aili'ye hem de Yunus'a er attı nı. O habbe kızın belki de Leymosun'da da atto ları oldu unu, Yunusla, aili'nin çok iyi ahbap olsalar da bu kız yüzünden kapı malarından korkadı.

Kamer Hanım, Yunus'un Lilid'le evlenmemesini ister, her namaza oturu unda Türk kızıyla evlenmesi için dua ederdi. Küçükken bu a kın bitmesinin, ilerde yangınların daha büyük, daha sönmez olaca nı dü ünürdü. Kocası Süleyman A a ise kızının ölümünden sonra o tarlayı satmı , elindeki son toprak parçasını da çıkarmı olacaktı. Elmaz Ebe ise Süleyman A a'ya evinin altını bakkal dükkanı yapmasını söyledi. Bu fikir iyiydi. Fakat köydeki Rum bakkal Çidi'nin ekme iyle oynamak istemiyordu. Rum bakkalla sohbetinde bakkal dükkanı konusunu açmı Rum bakkal onaylamı tı. Zaten küçük olan bakkalını kapataca nı kendisinin ya landı nı söylemi ti. Süleyman A a da hiç alı ık olmamasına kar ın bakkal dükkanı açmı , i ini düzene sokmu tu.

Yunus ile dedesi Süleyman A a çok iyi anla ır. Birlikte güne i kovalamaya giderlerdi. Her zaman güne i yakalayamazlar, dedesi yorulunca da dönüp gelirlerdi. Kamer Hanım her seferinde kızmasına ra men, önlerine temiz çama ırlar çıkarır. Bitki çatlara demlerdi. Daha sonra dedesi Yunus'a hikayeler anlatır. Yunus uyuyup kalırdı. Bütün

hikayelerinde benzerlikler oldu unu söylerdi Yunus, dedesi ise canının sıkılmaması için de i iklikler yaptı nı söyler tekrar anlatmaya devam ederdi.

aili, Yunus'un can arkada ı, kan karde iydi. kisi de aynı gün aynı saat do mu lardı. Eva Ebe Yunus'u do urttuktan hemen sonra, aili'yi do urtmaya gitmi ti. Yunus'un annesi do um sırasında öldü ü için aili'nin annesi Yunus'a sütannelik yapmı ti. Maria, Yunus'u beslemi ti. Kamer çocu unu Rum anneye emzirtmek istemez diye dü ün mü ler. Ondan gizli gizli Yunus'u götürüp Maria'ya emzirtmi lerdı.

ailliler'in yakın akrabası, bir doktorun kızıydı Lilid. Hafta sonları yazın misafirli e gelirlerdi. Lilid köydeki kızlardan çok ba kaydı. Lilid'in her hali, konu ması, susu u, bakı ı, ku lar gibi yemek yiye i, Yunus'a ho gelirdi. Fakat aili'de o kızdan ho lanmı tı.

Lilid'in do um günü yakla ıyordu. Yunus Lilid'e çok güzel bir hediye vermek istiyordu. Fakat elinde ölümü bekleyen ya lı bir e e inden ba ka hiçbir ey yoktu. aili ise kızın do um gününden bir gün önce atları do um yapacaktı. aili bu tayı Lilid'e hediye edecek kızın be enisini toplayacaktı. Yunus her gece "Allah'im nolur, aili'nin atı bir sonraki gece do ursun" diye. Yakarı larının kabul olaca mı dü ünüp, mutlu hayallere dalardı sonra.

Do um günü yakla ıyordu Lilid'in. Zengin o lanın atı iyiden serpilmi , süttten kesmi ti. Fakir, Civanmert'in penceresinin önünde bir günnasır vardı. O günnasıra her sabah bir ku gelir çok güzel öterdi. Sonra aklına bir fikir geldi. O ku u Lilid'e hediye edecekti.

"Yunus, Lilid'in do um günü."

"Bilirim aili"

"Benim hediyem hazır"

"Onu da bilirim"

"Sen benim karde imsin Yunus. Karde , karde in sevdi ine hediye verir... Endaksi?"

"Endaksi"

"Eee, ne vereceksin Lilid'e"

"Çok güzel, en güzel... Bir... Ku ... Hiç kimsede yok."

aili, Lilid'e hediyesini verirken çok gururluydu. Kim böyle hediyeyi sevmez ki, fakat Lilid hediye den korkmu tu. Tay da ayaklarını yere vuruyordu. Bir anda tay ba ından kurtulup kaçıp gitti. Lilid çok korkmu tu. Sıra Yunus'a gelmi ti, içinden kaçıp gitmek gelmi ti. "O güzel tayı be enmeyen, bu ku u naspın?" dedi. Fakat, Lilid ku u görünce mutluluktan havalara uçtu. aili de can sıkıntısına oralardan uzakla tı.

aili'nin babası ona iyi bir hediye olmadı nı söylemi ti. Fakat o, babasını dinlemeyip, tayı Lilid'e hediye etmek istemi ti. Lilid ise; hediyeden korkup geri durmu tu. Daha çok Yunus'un hediyesini be enmi ti. Yunus ise mutluluktan havalara uçmu tu. Lilid,

Yunus'a çok teşekkür etti. Lilid bu kulağa bir isim bulmaları gerektiğini söyledi. Süleymanın Yunus olmasını söyledi. Fakat Lilid'in bakıcısı sert gözlerle Yunus'a bakıyordu. Yunus ise bir anda kulağına dedi ki. Daha sonra, oradan uzaklaşıp evine gitti.

Yunus Lilid'in arabayla geçtiği yolda bekliyor. Onu sürekli görmek istiyordu. Araba oraya gelince Lilid ısrarla Yunus'u arabaya çağıırıyordu. Yunus topladığı çiçekleri Lilid'in annesi veriyor, onu sevindiriyordu. Yunus'un annesi ise ona "Good boy" deyip, ona çantasındaki çikolatalardan veriyordu. Daha sonra Lilid'in bakıcısı, Yunus'a İngiltere'ye gideceklerini söyledi. Yunus o an yıkıldı. Daha sonra Yunus eve gitmedi. Afallamı her şey ona deşik görünüyordu. Sevdik kız olan Lilid'i bir daha göremeyecek onunla sohbet edemeyecekti. Gece geç saatlere kadar dışarıda dolaştı. Süleyman Ağa ve Kamer Hanım torunlarını merak edip, sokaklara çıkıp onu aramaya başladılar. Süleyman Ağa, torununun durumunu anlamıştı. Evi Kamer'e gösterip, bırakmamasını istedi. Yunus eve girince, Süleyman Ağa bulduğunu çiçekleri Yunus'a verdi. Onu mutlu edip güldürmek istiyordu. Daha sonra Yunus odasına gidip yattı. Daha sonra dedesi, Yunusla konuşup ne istediğini sordu. Yunus dedesine okumak istediğini söyledi. Yunus'un amacı, ailesi gibi okuyup, ileride belki doktor olmaktı. Daha sonra da Lilid ile evlenmek istiyordu. Dedesi, okuma isteğini kabul etti. Gerekirse mal varlığını satar seni okuturuz dedi.

Mefeceler ise evlenmiş, Ferah isminde bir kız olmuştu. Onu arada sırada Süleyman Ağa'nın yanına getirip, elini öptürüyordu. Ferah hoplayıp zıplıyordu. Badem kırıp yiyorlardı. Yunus, Ferah'a çok kızmıştı onunla ilgilenmek istemiyordu.

Sorular ki aklına gelir gelmez, onu utandıran... Kimselere sorulamayan sorsa da yanıtı verilemeyen... Kimilerini dedesine sorardı. Her şeyi, her olayı süsleyerek, defalarca, bıkmadan, uzun uzun anlatmayı seven dedesi, bütün soruları birkaç sözcükle geçiştirmeye çalışırdı;

"Eh işte annen baban da... insan"

"Gülerlerdi..."

"Ağlarlardı..."

"Uyumayan insan var mı?"

"Yürürlerdi..."

"Severdi annen bizi..."

"Babanı da"

"Biz de onu... çal..."

"Seni? En çok da seni..."

"Evlât... Can parçası..."

Sorunların nereye gidece ini anlar; ya çıkıp gezmeyi, uçurğan uçurmayı önerirdi ya da yemi , meyve yeme i, yedirmeye ba lamı tı dede. Yunus, onun terleyip, bir kızarması, bir sararmasından sıkıntılı oldu unu sezmi ti. Tekrar hastalanmasından korkar, sorularını sorardı. Zamanla ayrı çok sormak istemesine kar ın, nenesinin “Marazlatma dedeni, sonra hasta olur” tembihlerini anımsayıp, susmu tu. Hastalananların, hep yattı ını öksürdü ünü, a rılar sancılar içinde oldu unu, yemek yiyemedi ini, uyuyamadı ını, ço u kez de öldürdü ünü biliyordu, Yunus. aili'nin büyük nenesini hep görürdü.

lerleyen zamanlarda Yunus ve aili beraber oynarken bir muzurluk yapıp evde yangın çıkarmı lardı. ailinin saçları, eli yüzü yanmı . Hastaneden çok uzun zaman sonra çıkmı tı. Yunus ise vicdan azabıyla dertlenmi . Kendisini da lara atmı tı.

Aradan yıllar geçmi ti. Yunus büyümü , Müfecer Teyzesinin kızı Ferah'la evlenmi ti. Ferah skan Bakanlı ı'nda çalı ıyordu. Yunus ise Girne'de dükkan sahibi olmu tu. Orta ı lahmacun ve buna benzer satmaya ba layınca dükkanı bırakmak istemi ti. Artık eskisi gibi de il, dingin bir hayat ya amak istiyordu. Kitapçı dükkanı açmak geçiyordu içinden. Yunus'un dedesi ve nenesi Barı Harekatı'nda kaybolmu , onların inandı ın inanmıyor, geri geleceklerini dü ünüyordu. E i Ferah da Yunus'un bu durumuna çok üzülüyordu. Yunus'un geçmi inde bir sürü acı anıları vardı. Eski a kı Lilid, belki onu bekliyordu. Belki a kları daha sönmemi ti. Fakat Ferah buna üzölmüyordu artık.

Ferah, bir araba istiyordu. Girne'ye gidip gelmede, çalı tı ı zamanlarda ise onunla gitmek istiyordu. Yunus ise Girne'nin sürekli kalabalıkla tı ını araba almaya gerek kalmadı ını söylese de arabayı aldırımı tı. Arkada larıyla beraber geziyorlardı. Bir gün aralarında anla ıp sinemaya gitmeye karar verdiler. Ferah, bir eyler hazırlayıp, oralarda hem piknik yapalım diye söyledi. Beraberce hem e lenip hem de karınlarını doyurdular.

Daha sonra Barı Harekâtı'ndan sonra çökmü olan Yunus'u e lendirmek isteyen Ferah, ona eski do du umuz köye gidelim teklifini sundu. Belki oralara gideriz de Yunus'un akli dinginle ir diye dü ündü. Yunus oralara gitmek istemiyordu çünkü eski bir kom usu oraların yıkılıp harabe oldu unu, sa lam kalanların da içinde Rumların oldu unu söyledi. Köye gitmekten vazgeçtiler. Kapılar açılacak Rumlar kuzeye, Türkler güneye geçebilecekti. Herkes eski evini görecek. Evlerine gelecek olan misafirlerle ilgilenmek için bir eyler hazırladılar. Evine gelen Alvin ve Jabin adında bir genç çiftti. Alvin ve Jabin ngiltere'de do up büyüün bir doktor çiftti. Jabin Hintli ve Müslümandı. Bir de çocukları vardı. “Ben a” diyebilmi ti. Sadece, bu kadar konu abiliyordu küçük çocuk. Evdeki kedileri çok be enmi onlarla oynamaya ba lamı tı. Alvin ve Jabin çifti eski evlerini gezmek için bahçeye çıkmı lardı. Bu arada çocukları aili dedem ve nenemi özledim dedi. simlerinin aili ve Lilid

oldu unu anlatan Jabin, dedesini ve babaannesini çok sevdi ini söyledi. O anda Yunus'un gözü kararmı , elleri titremeye ba lamı tı. Alvin ne oldu unu anlayamadı, ama belki de ailesini hatırlamı tır diye üstelemedi. Yunus, Alvin'in yanına giderek aili'nin kan karde i oldu unu çok iyi anılarının oldu unu anlattı. aili karde ime selamlarımı ilet dedi.

Alvin ve Jabin, misafirlikten çok ho nut kalmı lardı. Gitmeleri gerekti ini ama onları tekrar görmek için geleceklerini söylediler. Küçük aili ise kedileri aldı ında çok mutluydu. Gözden kaybolana de in birbirlerine el salladılar.

Yunus, camı sıkıldı ı zamanlarda kendi yaptı ı da evine çıkardı. Do ayla ba ba a kalırdı. Börtü böce i dinler suskun suskun otururdu. Ferah ise evden getirdi i birkaç çantayı yere bıraktı. Çoban evce izinde feneri ve kandili yoktu. Yüzünü güne e dönmü hala aynı sessizlikte oturan, kocasına baktı. Yunus'un bu da evci ine gide gele, oradaki arıya, karıncaya, kelebe e benzemeye ba ladı ını ayırımsamı tı, son zamanlarda.

Tıpkı ba ka bir sessiz çiçek gibi, sokuldu kocasına. Biraz korkak, biraz ürkek çocuk gibi, "Güne gidiyor" diye mırıldanan Yunus'a, yanıt vermeden, gözlerini en güleç aydınlı ını vadeden sırayla, tepenin ardından do maya hazırlanan aya çevirdi Ferah.

"Korkma ay do acak." deyip demedi ini fark etmedi.

2.3.4.1.K LER

Yunus Efendi: stanbul'da do up büyüyen fakat daha sonra o köye yerle en bir Hoca Efendi'dir. Köylüye yol gösterir.

Süleyman A a: Kimseyi kırmamaya özen gösteren bir ki iliktir. Zengin olmasına rağmen kimseyi kırmaz kendisini herkesle e it görürdü.

Kamer Hanım (Magdalena, Afrodit): Süleyman A a'nın e idir. Rum bir ailenin kızıdır. Süleyman A a'ya kaçtıktan sonra din ve isim de i tirir.

Duriye Hanım: Süleyman A a'nın annesidir.

Elmaz Ebe: Evde ya amaya ba layan ebedir. Çok tecrübelidir.

Müfecer: Cezayir'den, Süleyman A a tarafından getirilmi çok güzel bir kızıdır. Leyla'ya yol arkada ıdır.

Leyla: Süleyman A a ve Kamer'in kızıdır. Do u tan bazı yerleri noksandır. Konu amaz ve duyamaz fakat hayat dolu bir kızıdır.

Refa: Köyün delisidir. Küçüklü ünde Leyla'ya tecavüz eder ve onunla evlenir. Daha sonrasında ölümüne sebep olur.

Yunus: Leyla'nın o ludur. Küçüklü ünden beri Lilid'e a ıktır. Düzgün, karakteri sa lam birisidir.

Papaz Dede: Kamer'in dedesidir. Çok kötü bir adamdır. Kamer'i kiliseye kapatmak için çabalar.

Danili Dede: Kamer'in di er dedesidir. Di er dedesinin tam aksine çok iyi birisidir.

ailli: Yunus'un en yakın arkada ıdır. Fakat kız yüzünden birbirlerinden pek ho lanmazlar.

Lilid: Zengin bir ailenin kızıdır. Yunus ve ailli onun için birbirlerine dü mü tür. ailli ile evlenir.

Alvin: ailli ve Lilid'in çocu udur. Barı Harekâtından sonra Yunus ile tanı ırlar. Yunus bu olaydan çok etkilenir.

Jabin: Alvin'in e idir. Hindistanlı bir müslümandır.

ailli: Dedesinin ismini almı tır. Alvin ve Jabin'in çocu udur.

2.3.4.2.ROMANDA GÖRÜLEN POSTMODERN ÖRNEKLER

YER-ZAMAN

Olay Lefko a'da geçmektedir. Barı Harekâtını anlatmaktadır. Kronik zaman hâkimdir.

“Lefko a'da Mevlevi Tekkesi'nde epey hocalık yapıp, bilgi da itmi , ı ıklandırımı insanları. O zamanların Lefko a'sında da köye, kasabaya göre gürültü, patırtı olurdu elbet...”

ÜSLUBU

Dili sade ve anlaşılır. Akıcı ve okuyanı sıkmayacak şekilde kolaylıkla okunabilecek bir kitaptır. Betimlemeler geniş yer tutar.

“Orta masalar, minder arkalıkları, dolaplar, konsol, boro, hep fil di i, sedef kakmalarla i lenmi ti. . Geline kına gecesinde mor bindallı giydirmi , gelinli i has ipekten, tacı elmastandı.

Afroditi, öyle korkak, sinmi cebredilecek kıza benzemiyordu. Kendi köylerindeki, gölgeden korkan kızlardan ve kaçgöç bilmeyen ciracıklardan da çok farklıydı. Bakı ı ürkek veya dümdüz olurdu gencecik bir kızın, fakat onun olayı çok farklıydı. Yakalanmam, boyun e mem diyordu gözleri.

Evsiz yurtsuz Refa diye bir çocuk vardı. Do du unda kula ina fıstıldanan Rehavi adını, kimse söylememi ti. Onu babasız do uran anası bile Refa deyince, çevredeki ya lılar zaten dili dönüp de gerçe ini söyleyememi lerdı. Refa küçüklü ünden beri üstüne ba ina bir eyler giymez yalınayak dola ırdı. Fakir olan ailesi üstüne ba ina eski bezden kıyafetler dikip onu geçirmi lerdı üstüne. Delikanlı oldu unda, ayaklarının altı üç parmak nasır ba lamı tı. Refa büyüyüp delikanlı olunca eve sı maz olmu tu. Köyün a ası onu küçük bir “Subbacık” vermi ti. Al besle büyüt demi ti. E ek büyüyüp olgunla inca üstüne biniyor. E e iyle her yere gidiyordu. E e i hangi kapının önünde durursa o eve iner, samanlı ında uyur, sabah horozlar ötmeden kalkardı.

Kaçmaya çalı an Refa'yı omuzlarına sertçe bastırarak yere oturttu. Bir kapkara upuzun kırbaç, bedeninin her yerinde akladı... Gerçekti görüyordu im ek hızı ve yakarlı ıyla iniyordu kırbaç. Her indi inde kanlı izler bırakıyordu teninde. Sesi yılan tıslaması gibi, zehir a ıydı. A ı, teninde yer bulup yüre ine, ci erine sızıyordu.”

ROMANIN GENEL DE ERLEND RMES

Bir a k romanıdır. Kıbrıs'ta ki a kları o güne kadar ki, karakteristik özelliklerini ta ır, bize o günlerden izler sunar. Okunması gereken ve Kıbrıs'ın o dönemini anlamak için güzel bir kitaptır.

ANA F K R

Her gecenin, bir sabahı vardır. Umutsuzlu a dü memiz gerekir, her biti yeni bir ba langıçtır. Ne kadar yolumuza engeller çıksa da elbet bir çıkı kapısı bir kurtulu olacaktır. Her kötü günün sonunda mutlaka "Ay Do acıktır."

2.3.5. B R KALP Ç Z LD

erâre, çocuklu undan beri, adındaki “a” sesinin kısa söylenmesine çok öfkelenir, sonra parma ıyla havaya, üstünde inceltme i areti olan kocaman bir “â” harfi çizerdi. Ardından da hecelerdi. “ e-râ-re” diye.

Bekleme odasından gelen kadın sesine, önce adının ”a” sını kısa söyledi i için öfkelenirdi. Sonra, kaç yıldır duymadı ı ama yüre inin en dibine, hatta tüm hücrelerine acı sarı zehir zermeden o sese, gök patlamalarından beter bir yanıt verdi:

“Doktor erâre içerde yok.”

“Beklerim.”

Hırılı sesin çekincesizdi hırılısı, kararlıydı “Beklerim kıyamete kadar.” dercesine. Öfkeli de ildi yüz çizgileri. Uzaklara, en eski zaman yollarına dü tü ü anlarda ve saatlerde, gözleri daha da gece karası olur, kalın dudaklarını iyice sıkır, inceltir, elini çenesine dayar, dalar giderdi. Yine aynı hayallerdeydi erâre.

Baba Be er, yuvarlak, kubbeli odasındaydı hep. Kitap okur, yazar, hat ve tezhip sanatıyla u ra ır. Böyle zamanlarında dı dünyanın varlı ıyla pek ilgilenmez, duymaz, bilmez de denilebilir. Babası Be er, dersler dı nda çok konu mazdı.

Köylerinde, konu kom unun, akrabaların çocukları babalarıyla birbirlerine pek yakın de illerdi. Baba Be er, di er babalardan farklıydı. Aya na gelen büyüklü küçüklü erkek ö renciler, saygılarını sükûnlarıyla ve dur duraksız anlattıklarını ba larıyla evetleyerek gösteriyorlardı. Ö rencilerine konu ma sırası geldi inde, aynı saygıyı da Be er onlara gösterdi. Çocuklar, adam yerine konmanın sevincini duyarlardı.

erâre bir Filistin köyünde do up büyüme , kent yüzü görmemi çocukların, saray diye dü ledikleri yerler, kendi evlerinin benzerleriydi.

Evlerinde, annesi Zıggıye, babası Be er, nenesi Humeys ve kendinden ba ka birisi yoktu. Ba ka evlerdeki gibi kalabalık de illerdi. Kimi ailelerin kapı önlerinden geçenler, yere serilen koca hasırda oturan, sayılamayacak denli çok insan görürlerdi.

erâre, dedesi Mir Abdülhayt geldi i zaman, çıkardı soka a. Soka a çöktürürdü devesini görmek ve otururken üstüne binmek için, çıkardı kapı önüne.

Humeys, kırk iki yıllık hayatında bildi inden a an bir insan olmamı tı hiç. Aksine, herkesi hep a ırtandı. Ve korkutucuydu da... Kocaman gövdesi, çok bol ve kat kat, upuzun entarileri, ba ma taktı ı kartal desenli siyah örtüsüyle, aya na giydi i erkek potinleriyle, daha da heybetli görünürdü. Alçı renksizli inde bir teni ve kirpiksiz, mavi gözleri vardı; ka denen ey yoktu.

Humeys'in evlili ine, uzak akrabalar karar vermi ti ve her söylenene ba sallayan halası. Humeys'in haberi olmadan, ni an bile yapılmı tı. Humeys'in kısmetine, edebi, adabı, dili ayrı bir Türk dü mü tü.

Humeys, evlendikten sonra, sözde ticaret yapmak maksadıyla, köylere, kasabalara gitmek için hazırlanan kocasına, canı gönülden yardıma ko ardı. Kocasıyla, hep gönülsüz ve seyrek birlikte olsa da evlili inin hemen ertesinde, karnındaki kıpırtıyı fark edince; “Hayatımda böyle bahtiyar olmadım.” diye dü ünüp ho , mest edici bir duygunun sahicili ini ya adı.

Kocası Mir Abdülhayt, be beter mest idi, karısının hamileli inden. Hümeys, çok yüksek olan kapılardan geçerken, e ilmeye ba ladı. Her zaman oturdu u yer yastı ını de i ip en büyü ünü aldı. Avludaki hurma a acının, sarkan dallarını, “Aman ba ıma de mesin.” diyerek kesti. Büyük göynekler giydi, upuzun ku aklar sarındı. Koca koca potinler aldı; aya ından çıksa da aldırmadı, arkasına bastı. ri lokmalar çi nedi, suyu destiden içti.

ncir, üzüm, hurma, pekmez yedirdi durmadan Humeys'e. Altına hasır, yatak yaydı, sırtına yastık verdi. Humeys sancılandı ında, halası ev ev gezip kadınları do uma ça ırdı. Mir Abdülhayt: “O lumu acemi eller bırakmam” deyip ebeyi alıp getirdi.

Ebe kadın, müjdeleyi verdi Mir Abdülhayt'a. Koç gibi bir o lu oldu.

Humeys, “Bir avuççuk.” deyip aldı, ba rına bastı yavrusunu. Be er koydular çocu unun ismini.

Sabırla emzirdi. O küçücük yüzün, güzelli ine sevdalandı. Sayısız ükretti Rabbine. Ba rına bastı, uyudu. Belekler açılınca gördü, bebe inin e ik bü üklü ünü, eksikli ini, fazlalı ını. Sayısız ükürlerini geri almadı Rabbinden.

Mir Abdülheayt'ın, a zını hiç açası yoktu artık. Kızgın mı, kırgın mı, kendisi de anlayamadı. Kızdıkça ci erlerinin hırıltısı, öksürü ü arttı. A zının tadı kaçtı ve evin tadını kaçırdı.

Humeys, sözü ve na mesi ho , oynak türküler ö renmi , gizlide kuytuda, hamamda söyleyip durmu tu. O kocam olacak lain hiç türkü ça ırmadı ı gibi; büyük Allah' ım, El Musavvirimin i ine de karı tı, diye kızdı durdu e ine.

Be er, hep Humeys' in o lu olarak anıldı. Uzanıp dokunacak olsa incinirdi. Evladıydı elbet ama karısı gibi tevekkül etmeyi becerememi , kime kırgın oldu unu tanısını da koymakta zorlanmı tı.

Sonra duyulmu tu ki, kom u köylerin birinde, bir kadınla ya amaya ba lamı , iki kızı olmu bu kadından.

Ya ı büyüyüp kendi büyümeyen Be er, hiç olmazsa yürümeyi beceriyordu. Öylesine bir tutkuydu ki Humeys' teki, tapınmaya denkti. Derin bir merhamet vardı o luna kar ı. Ama sadece o lunaydı bu duyguları.

Çocuklar okula giderken, kendi aralarında bir eyler anlatırlar, küçük küçük, masum hayaller kurarlardı. Çocu un bakır, hem küçük hem kocaman dünyasının, içi bo de ildir.

Hayaller sürer; uçan ku lara özenirler, denizdeki balıklar gibi yüzebilmeyi dü lerler; balı ın ne oldu unu hiç görmeden yaparlardı bunu.

Humeys' in o lu Be er'in, birkaç oyunca ı daha vardı. Çok zengin oldu undan de il. Köylüye göre, daha halliceydi durumları ama Humeys de çok idareli bir kadındı.

Giyim ku am, yeme içme cihetinden, o lundan esirgemezdi, kendinden kısar, o lunun sevdi i eyleri de evden eksik etmezdi.

Be er delikanlı oldu u zamanlarda on-on bir ya ındaki çocuk görünümündeydi. Babası görünümünde kısa boyludu.

Çocukken hiç oynamadı ı; evcilik, oyununun ne oldu unu, az çok duyardı ye enlerinden. te o evcilik oyunu bile, daha sahibiydi kendi evlili inden diye dü ünürdü Hümeys. Evlili i, hiçbir tarife uymamı tı. Uyduruk, tatsız tuzsuz a klar gibiydi. Ne Humeys kocasını ne de kocası onu sevmi ti.

O lu Be er, yüksek okullarda okuyup da takdirler alınca, Humeys fikrini de i tirmi ti. Hem, o lunun tabiatı da güzeldi. O'nun ilmi irfanıyla cevval zekası ve yetene iyle, verdikleri diplomaların yanındaki takdirnamelerde “**Cihan umul**” bir insan olaca ını yazılı olarak belirtmi lerdı.

Akranları, birer birer evlendikçe, o lunun yerindi ini anlıyordu. Humeys, o lu Be er için sa dan soldan, kız bakmaya ba lamı tı. Akrabalarını aracı koymu , do ru dürüst yanıt alamayınca, ana babaların, ona kız vermeye, pek de hevesli olmadıklarını anlamı tı. Daha sonra kocasının Kıbrıs'tan kız alma önerisini, iyice bir dü ünmeye ba lamı tı.

Be er, kız ı kadını, sevdayı okudu u kitaplardan bilmi ti. Sevdalanaca ı bir tek kız, kadın tanımamı tı.

Bir gün Be er, haritadan memleketleri gösteren kâ ıda bakıp duruyordu. Koca harita kâ ıda, parma ını bir noktaya koymu , dü üncelere dalmı tı. Humeys, o lunun, uykuya daldı ı bit anı seçip bakmı tı, haritadaki yere. Upuzun burnu olan, di er memleketlere göre, küçük bir yerdi ve Kıbrıs'tı adı. Yani, gidip kız alacakları ülkeydi.

İlk defa, o lunun da kendisi gibi dü ündü ünü fark etti Hümeys. çi ferahladı bunu fark edince.

O luna, a ka denk duygularla ba lıydı annesi. Çocuklu undan beri ona, de il dokunmak, çok yakınına bile yana amamı tı. Canı titriyordu o lunun üstüne; öpmek, koklamak, sarılmak istiyordu fakat Be er hep reddediyordu annesini.

Ya ı ilerledikçe bu hallerinin azalmasını bo una bekleme ti Humeys. Bu zırhı; kırmak, delmek, inceltmek, içine sızmak, ne mümkündü... Ama yalnızca annesine kar ı böyleydi.. Herkeslerden saygı görmü tü Be er. Sorulan, dan ılan hiçbir eye, bunu da bilmiyorum, dememi ti. Önüne e ilen, ezilen ki ilerinin, yüz ifadelerinden anla ılıyordu, Be er'i ne çok takdir ettikleri.

Zıggıye, temiz bir kadındı. Lefko a'da Bandabulıya' nın arka sokaklarının, küçücük bir evinde ya ıyordu. Köyde, anneleri ölür ölmez babası evlenmi , Zıggıye ile ikizi Razgan, ehirde evli olan babalarının yanına gönderilmi ti. Geldiklerinde, çok bakımsız, kafaları bitli, yüzleri, ayakları çıbanlı; elleri poyraz yanı ı, çatla ı içindeydi. Çatlakların içi, kirden kararmı tı. Keçelenmi ti saçları.

Narkis, öksüz ikiz kızları hemen berbere gönderip saçlarını çok kısa kestirdi. Sonra kızlara, saçlarınıızı gazlı çaputla biraz ovmasını, sonra tek tek sirkeleri ayıklayıp yıkmasını söylemi ti. Parça kerçeden entari diktirilmesini, bluz diktirilmesini, kocası Arjan Efendi' ye, kızlara pabuç almasını söylemi ti.

Narkis' in annesi, stanbul'un çok önemli bir moda evinde, hem idareci hem çok ba arılı bir terziydi. Modelleri kendi çizer, yaratır, kalıp çıkarır, her elbiseden sadece bir tane dikerdi ki o ıklı ma dü kün kadınlar, aynı modeli, ba kasının sırtında görmesin. Sanatını, biricik evladı Narkis' e de ö retmi ti. Olgun kadınlar de il de gencecik kızlar, küçükler, mutlaka Narkis' in çizdi i modeli, önerdi i kuma ları ve dantelleri, süsleri ye liyorlardı.

Arjan' ın annesinin ve kız karde lerinin diki leri, Narkis' in çalı tı ı moda evinde dikiliyordu, Narkis' le gönderiyordu bitmi giysileri. Bir gün Arjan açmı tı Narkis' e kapıyı. Arjan, gözlerini kırptı tırmı , ellerini ovu turup parmaklarını oynatmı , iki çift söz bulup da söyleyememi ti. Narkis'in upuzun parmaklı, çok ho biçimli ellerine, tertemiz tırnaklarına, özenli giyimine, pırıl pırıl ayakkabılarına, öylece bakıp kalmı tı.

Bir zaman sonra, Arjan, modaevinin yerini ö renip bir yolunu bularak Narkis' le konu abilmi ti. Ertesi defa da müstesna a kın ve evlenmek istedi ini söylemi ti. Babasına, niyetini de anlatmı tı. Karısının koparaca ı fırtınalara da kar ı koyamasa, e ilse sallansa da katlanacaktı, evlat hatırına. Ve a ka, vuslata erenlerin hatırına...

Lefko a'nın Selimiye mahallesindeki evi onun ve sevgili kocası Arjan' ın yuvasıydı. Sevdi i dost insanla bir yeni ba langıç yapmı tı. Narkis, yeni yurdunda, yeni evinde, mahzun ve meys zamanlar geçirmi ti önceleri. Bir süre sonra konu kom uya alı maya, onların

usullerini öğrenmeye çalıştı. Ona hoş geldiğine gelene, gelmeye gitmi, seslenmeye, günaydınla mı, tünaydınla mı; çocukları çağıırıp yaptıkları ekerlemelerden vermişti. Çevresini, tanıyıp anlamaya başlamıştı ama Narkis için, öğretmek, tarif etmek, verdiği emeğin ürününü almak, hatta çok sıkı bir buyurgan olmasa da biraz hükmetmek; onun varlığının kanıtı olacak, dik ve sağlam duracak ve bu yeni hayatla baş edebilecekti. Ve Narkis tekrardan dikliğine başlamıştı.

Narkis, dik atölyesinin tabelasını astığında mahalleli: “Bu darlığın, fukaralığın içinde, kim gidip avuçla para verip urubalık alacak, entari diktirecek, demi, dudak bükmüdü.

Arjan Efendi’nin de işiyle, “kinci Harbi Umumi” den, her ne kadar etkilenirse de ehirli hanımların kimileri, bu yeni terzinin dikimini merak edip pahalı olmayan kumalar alıp “Evvvela bir tecrübe edelim” diyerekten, Narkis’e getirmişler, sonuçtan çok da hoşnut olmuşlardı. Narkis’in ünü Aızdan aza yayılmıştı.

Narkis, yanına değin çevresinde görüp aldığı insanlardan, çok ayrıksı olan bu mahallelilerine, alı maya çalışmamıştı. Alımanın yanında merhamet de duyuyordu. Çoluk çocuklarına bir zıbın, iç çamaşırı, yelek, pantolon dikerdi parça kerçeden, Mezdekili un muhallebisi yapıp birer çanak gönderirdi. Yola bakan dik odasının önünde başıra dövü e sövü e oynayan çocuklara, eker da ıtır, yüzlerine güler, uzakla tırırdı oralardan.

Kocasını Arjan Efendi’yle, çok az tartı malarından biri de Narkis’in bu insanlara çok yüz vermesi idi. Arjan Efendi, karısı Narkis’e göre çok daha kıvrak zekâlıydı ama bunu pek göstermezdi. Karı kocayı görenler, Narkis’in giri kenli işle kavrayı lı zeki sanır; Arjan’ın, sırtı e ik oturu u, hareketsizliği, singin yüz ifadesiyle bönce oldu unu dü ünürdü.

Zıggıye, ikizi ile Lefko a’ da ablalarının yanında ya amaya başladıklarında, arka sokakları, oradaki evleri merak etmişti. Ablası, sakın öbür mahalleye gitmeyin, yer sizi, diyerek korkutmuştu çocukları.

Zıggıye, bu kızını sevivermişti o anda. Başlarını temizleyen, entarilerini diken o kadındı. Terziden, ona verilen renkli çaputçukları kıyıp da kesememişti Zıggıye; zaten entaricik dikmeyi bilmiyordu.

Arjan Efendi’nin, Rumlar’ laydı daha çok işleri. Yaptığı Osmanlı tarzı kapı tokmakları, kapı üstü işlemeleri, diğer gümüş işleri öbür ustalardan daha özgün ve düzgün oldu u için, tercih edildi. Rum “Ciralarla” bu vesile ile tanıştı, komuuları hanımlara, iş getirme e başlamıştı.

Narkis, İstanbul’da tutucu semtlerdeki mü terilere giderken biraz daha özenli giyinirdi. Laf atan, kınayan, kötü bakan olurdu. Kendi semtlerinde de on üç yaşına değin, soka a çıkar çıkmaz, annesi eline sıkıca yapıır, varacakları yere kadar bırakmazdı. Sokakta uygunsuz

birine, akala an genç o lanlara, çar afından yalnızca gözleri görünen ancak adı hafif me rebe çıkmı kadınlara rastladıklarında, annesi, Narkis' in elini öylesine kavradı ki, kemiklerinin birbirine kenetlenip bir daha açılmayaca ından korkardı.

Annesinin çalı tı ı moda evine ba layınca da birlikte gelip gitmi leri. Modaevi sahipleri, kısa zamanda, Narkis' i mü teriyle kar ıla tırmı tı. Kız hem çok çekici, nazlı edalı, hem de sözel sözlüdü. Çizdi i çok özel modellerle, ık hanımların aklını ba ından alıyor, seçim yapmakta zorluyordu onları.

Narkis, Zıggıye'nin ablasına, arada bir Zıggıye' yi bana yolla, biraz ortalı ı toparlasın, birkaç kuru vereyim eline” diye söylemi ti.

Zıggıye ile Razge, köylerinde, hep i yapar, küçük karde lerine bakarlar, ev idare ederlerdi anneleri tarladayken. imdi de ablalarının çocuklarına bakıyorlardı.

kız kızların eni teleri, çok “fena tabahatlı”, vurucu kırıcı bir adamdı ama baldızları yanlarına geldi i, onlara baktı ı için, laf etmemi ti.

Eni te, debba yanında i liyordu. Mahalleye girer girmez, ta ıdı ı kokudan, konu kom u, onun geldi ini anlardı.

Razge' ye gelmeye ba lamı tı görücüler. Eni teye kalsa hemen verirdi kızını ama abla, iyi kısmetleri layık görüyordu güzelim kız karde ine. yi kısmet de azıcık paralı, mallı birisiydi. Razge' yi evlendirmeyi hayal ederken, bir gün kapıları çalar. Herkeslerin tanıdı ı, Arap U aklarına kız bulan simsar ve karısı, yanlarında da iri bir kadınla kara kuru bir adam duruyordu kapı önünde. Zıggıye'yi Filistin'e gelin götürmek istiyorlardı. Mahallede hemen duyulmu tu Zıggıye' nin Filistin' e gelin gidece i.

Zıggıye'nin ablası, bu i in içinde i var. Hem, memleketlerinde kız mı bulamadılar da taa oralardan kalkıp da Kıbrıs' a geldiler, diye dü ünmeye ba lamı tı.

Kaynananın, iyice sarılı bürülü oldu unu görünce, Zıggıye' yi de bir iyi örtmü tü abla. Sandı ından, bir ala renk dokuma çıkarıp uzun, bol, kapalı, iki entari dikmesini, utana sıkıla istemi ti Narkis'ten. Narkis, entarileri ablanın istedi i gibi çuval gibi dikmek istememi ti. Yaka, cep takmı kenarlarına da ye il süsler koymu tu. Narkis, evdeki pazenden de gecelik, iç çama ır dikmi , artan dokuma bezden de iki de bohça yapıp koymu tu hazırladıklarına.

Be er' in ailesi Zıggıye' yi alıp gemiyle Filistin' e do ru yola çıktılar. Zıggıye, gemide a zı yüzü kapalı olsa da sürekli gülüyordu. Zıggıye, hiç mahalleden dı arı çıkmadı ından ve ba ka yerler, sokaklar bilmedi inden, bu yolculuk onun için ferah verici bir eydi.

Humeyns' le kocası Mir Abdülhayt, ondört ya ında, bir yı ın çaputlara sarılıp sarmalanan bir kızla, Kıbrıs' tan dönmü tü ülkelerine.

Gelin kız Zıggıye, “sefineden” iner inmez, Be er’ i görmek için çevreye bakınmaya ba lar fakat “Sefine” yolculu undan sonra, iyice sersemleyen Zıggıye, Humeys’ in sert tembihleriyle at arabasına bindirilm i ti. Humeys, bir süre sonra ev geldiklerini söyler. Eve geldiklerinde Zıggıye kendisine gösterilen yerde uyuyup kalmı tı. Eve geldiklerinde, elinde kandil tuta, köydeki bostanlara dikilen korkulu a benzer biri onlara ı ık tutmu tu.

Gelin olaca ı zaman, resimde gösterilen adamın yanında duraca ını karı koca olacaklarını söylemi lerd i. çin için çok sevinmi ti bu güzel adam, gelin olaca ında yanında olaca ı için.

Zıggıye nasıl karı koca olunaca ını bilmiyordu. Yemek pi irip i yapacak, söküük dikecek, kocası ba ırınca susacak, bir kö eye sinip korkacak, sessizce a layacak, binde bir soka a çıkarsa... Her entarilik veya potin alınaca ında, binbir kez yalvaracaksa... Her akrabası geldi inde, kahır edecekse kocası ve tüm incinmi li ine, hırpanmı lı ına ra men, güler yüzlü, tatlı dilli olacak, kocasını ho tutacaksa... Ama belki, köydeki babası gibi az ba ırır, az konu urdu kocası ve Arjan Efendi gibi sesi, bakı ı yumu ak olurdu. Kendisi de Narkis ablası gibi süslenir, takar takı tırır, “canımlı, cicimli, kuzumlu” konu urdu; foto raftaki o güzel adam da... Saçına, boynuna, koluna gümü ler altınlar takar, evine güzel e yalar alır, bir güzel karı koca olurlardı.

Dü ün günü Zıggıye’ nin ka ına, koyu bir rastık, gözüne kapkara bir sürme çekerek bedenine bir yı ın renkli çaputlar sarmı lar, ba ına da a ır bir eyler takmı lar, oturtmu lardı avlunun bir kö esine.

Yüksek duvarla kesilmi olan yan avluda da erkekler düdük ve dümbelek e li inde e leniyordu.

Bütün gün gümbürtü, ba ırtı, ça ırtı, sürmü tü. Göbek, kalça oynatan, bel kıran, çaputlar içindeki kadınlar, kızlar birer, iki er anlamadı ı bir eyler söyleyerek ayrılıyorlardı.

Zıggıye’ ye kimse nasıl karı koca olunaca ını anlatmadı ndan bilmiyordu. Dili döndü ünçe, kom u kadın, Be er’le nasıl bir gece geçireceklerine dair bir eyler anlatmı tı Zıggıye’ ye.

Odaya giren Be er, elindeki altın takıyı takmak için yana ır. Zıggıye, yüzündeki örtünün aralı ndan onu görmü tü. Zıggıye, yüzündeki örtüyü kaldırıp baktı nda, “Yamyam, amanın yamyam” diye ba ırmaya ba layınca, hiçbir söz edememi , hızla kapıya do ru ko tu unu görünce, çekilip yol vermi ti Be er.

Zıggıye, on dört yıllık hayatını, ba tan sona pek anımsayamadı.

Kendini hangi zaman bildi ini, açık seçik anımsayamasa da evlerinin kalabalık oldu unu anımsadı. yice ya lı, babasının nenesiyle dedesi en büyükleri, annesi, babası,

a abeyleri bir de annesinin teyzesi vardı. Hepsi, upuzun bir odada kerevetlerde yatarlar, geceleri birlikte yemek yerlerdi. En sevdi i “Gocaman” dedikleri büyük dedeydi.

Evleri kalabalık olmasına rağmen, çok barınmaz; aksine sessizlik vardı küçük karde i do madan önce. Ana, baba ve a abeyler, ak amüzeri i lerinden dönerler, Gocaman Dede’ nin yaptığı yemeklerle evdeki kadınların hazırladığı yer sofrasına oturup karınlarını doyururlardı.

Zıggiye en çok Gocaman Dede’yi severdi. Her hasta oldu unda Gocaman Dedesi yardım eder, yedirir, içirirdi. Gocaman Dede, Zıggiye’nin kayıncısı, koruyucusuydu. Zıggiye en çok Gocaman Dedesinin öldü ü kızı ü üdü. Oca nın yanından hiç kaçmadı. Bo azı arıdı nda kendi derdine, dedesinin usulüyle derman buldu. Ne çok a lamı tı dedesi öldü ünde. Kimse onu avutamamı , durultamamı tı. Dedesinin, duvarda asılı olan baba na sardı ı pe kire bakıp bakıp a lamı tı.

Bir gün Zıggiye kendinden bir iki ya büyük çoban çocukla otlarda yuvarlanıp oynarken, paçası bol iç çama ırından kayan, ne oldu unu anlayamadı ı bir sertli in , içinde o güne kadar hissetmedi i derin ve yakıcı bir acı bıraktı ını sezdi. Acı, baca ından karnına, oradan bütün gövdesine yayıldı. Öyle büyük barındı ki bo azı da yırtıldı, kanadı. Sesi bo uldu sonra; o günden sonra hep öyle bo uk kaldı Zıggiye’nin sesi. Evde kimselere söylemedi. Gene sessizle ti. Dü ün dernek derken ne yüzü ne sesi dikkati çekti Zıggiye’nin.

O günden sonra evlerinden bir adım uza a gitmekten korkmu tu. Özlüyordu; tarlaları, o tertemiz ot kokulu havayı. Dü ünde ko a ko a Gocaman Dedesinin mezarına gitmek, onunla gizli gizli konuşmak istedi. Baba na gelen o i i anlatamazdı ama. Dedesi sezerdi anlardı belki de ölü de olsa.

On dört yılda, üç büyük acı, ilmek ilmek örmü tü hayatını Zıggiye’ nin; Gocaman Dedesine de çok a lamı tı ama anne yoklu u her eyin yoklu uydu onu için. Öyle bo tu evin içi ve dışı. Ovalar, uzaktaki tepeler, sular da yok olmu gibiydi.

Babası, Zıggiye’ yle Razge’ yi, ehirde ya ayan ablalarının yanına köy otobüsüyle götürürken, hayatında ilk kez yolculuk yaptığı için biraz sevinmi ti.

Kırgındı Be er. Bu ne zulümdü ona ve gelin kıza reva görülen. Gelin diye bir çocuk getirmişlerdi ve bu çocuk, korkmu tu kendinden. Öyle bir “Ahhh” çekti Be er, yanık dumanlar çıktı a zından ki sardı o koca gömgök gö ü. Bo uldu Be er kendi ahının dumanında.

Humeys gelininden pek hoşlanmasa da kızın evi çekip çevirmesinden hoşnuttu. O geldi inden beri, mezbeleli e dönen avlu; yenilecek, yatılacak, oturulacak yerler, temizlenip

tertiplenmi ti. Pi irdi i a , yıkadı ı çama ır da iyiydi. Gelinine çok sıcak davranmasa da hırpalamıyordu.

Bir süre sonra bir ey dikkati çekti Hümeys'in. Zıggıye, artık a zı gerilip gülmez oldu. Bahtiyar de il mi acaba? diye dü ünmeye ba ladı. Be er, zaten evlenmezden önce de pek gülmezdi. İmi, irfanı var. Yazar, çizer, boyar, gelen talebelere de ö retir, diye dü ünüyordu.

Humeys, nasihat etmek için geliniyle konu ma ba lattı ında, Zıggıye yemek yapmayı bahane eder, daha sözü çiftelettirmeden kaçardı. Zıggıye, kimi zaman dinler gibi yapardı.

Zıggıye, çizgi gözlerini açmaya çalı ır, ninnileri iyice kayardı. “Hık hık hık” larla uzun uzun a lamaya durur, korkar, ko ar, bahçedeki hurma a acına sarılırdı. “Ah bir çocuk” hayali Be er’ in de daha delikanlıyken, yüre inin en önde gelen arzusuydu. Sonra, “A h bir kız çocuk” oldu bu hayal. Ve hayal kızın adı da kondu: erâre.

Baba Be er, din dı ı tezhipleri, resimleri daha çok sever, onları yaparken özgürle irdi. Bu tür resimleri, her gelen gidene göstermez, yalnızca Mısırlı arkada larıyla payla ırdı.

Gelecekteki kızın erare’ yi resimledi i eserlerini, hiç kimseye göstermiyordu. ki yıl sonra do mu tu erâre. Belekler koymadan, bir beze sarıp Be er’ in kuca ına vermi ti bebe i. Minik kızın, koca koca siyah gözlerine bakıp daha önceki ahlara benzemeyen bir küçük “Ahh” çekmi ti. erare, az yetilip de ele avucuna gelince, emekleyip yürüyünce, saç u uzayınca, yüz hatları da iyice belirginle mi ti. Konu kom unun:

“Aman da zeytin irisi gözlü bu kız, senin inadına Hümeys.” deyi leri, iyice kurt dü ürüyordu Hümeys’ in yüre ine.

erare’nin ka ı gözü, burun ve a zının, çenesinin çehresinin de kendilerine benzemedi ine farketti Hümeys. çine üphe dü mü tü Hümeys’ in. Yoksa, bir bok mu yedi bu kız? Tövbe, atarım soka a... Yok soka a de il, çöllere, kavrulsun. Cellada veririm... Gazze’ ye götürür, iterim sulara, diye aklından geçirdi..

Zıggıye bir bardak hurma urubu ikram edip en güzel arkıları teganni edip salınıyordu Be er’ in odasında... Yüzüne ve ruhuna bütün güzelliklerin nakı landı ı, insan kıymeti bilen Be er, sunulan erbeti son damlasına kadar içip, Zıggıye’ nin omuzlarına, üzerine Hüma Ku u’ nu resmetti i bir kuma ı atıyordu. Elinden tutup, yerdeki mindere, yanına oturtuyordu karısını. Çizip boyadı ı hatları tezhipleri, gösteriyordu e ine. Zıggıye çok be enip en candan gülü ü ve güzel sözleriyle takdirlerini belirtiyordu Be er’e. Sonra da avluda yün e iren kaynanasına gülümseyerek ders çalı an kızına, hamur tatlısı yapmaya giderdi.

erâre’ nin annesi, bir görünür bir kaybolur, acılara gark olaca ına, ka ını, gözünü, benini karartıp fırlardı soka a. Babası hastanede yattı ı sürece, nenesi Hümeys, onun yanından hiç ayrılmamı tı. erare’ nin annesi ise, ortalarda gözüküyordu.

erâre, babasının odasına rahatça girmi , onun yaptıklarına bakarak yazılar yazmı , boyadıklarını taklit etmi ti. Mürekkeple, mukavva üzerine, ku ekli vererek, hatla yazı yazmı ; yaptı na bakıp hayran olmu tu. erare, babasının, yastıklara sinen kokusunu, soluya, ona öykünerek; arada bir, a zına bir ka ık eker atarak ve çok derin soluklar alarak resimler çizdi. Çizdiklerini, babasına gösterece ini anın heyecanını, hem gündüzün hem gece, rüyalarında ya ar gibiydi. yile ip dönünce, onu da çalı ma masasına ça ıracak, birlikte yazıp çezeceklerdi. yice yakınlı acaklar, belki de aynı odada, arada bir, birlikte uyuyacaklardı.

Muallim kızmazdı erare' ye. Tembelleri, ezber yapamayanları, hep o çalı tırırdı okulda. Muallim ona ödül vermek isterdi; bir kalem, bir silgi gibi ama okul malzemeleri sayıyla, taneyledi.

erare, her canı istedi inde, babasının odasına girmezdi. Babasının ne zaman okuyaca ını, ne zaman yazaca ını, resimleyece ini bilmedi indendi ama son zamanlarda bunun da ayırımında olmu tu.

Be er okuyaca ında, bol da olsa, pantolon giyerdi; bir da hafifçe aralık bırakırdı. O zaman erare ona yiyecek, içecek bir eyler getirirdi. Böyle zamanlarda yüz çizgileri, daha dingin, yürüyü ü, eli kolu a ır devinimliydi.

Upuzun, bol entarisini giydi inde, heyecan yüzünden ta ar, bedenine yayılırdı. Üretece inin i areti olurdu. Be er, yerine oturur, hem minderin hem masanın üzerine, kâ ıtlarını, mürekkeplerini, yazı kamı larını, hokkalarını, divitlerini, altını gümü ü sakladı ı i eleri, rıh ve mühre kutularını özenle yerle tirirdi. Bir de küçük bir kap içersinde eker atar ve ka ık.

erâre, babasının bu hallerinin, çok uzun sürmesinden ürker onun gitti i âlemlerden geri gelemeyece i korkusuna kapılırdı. Babasının çalı ması çok uzun sürerse, bir fincan bahar çayıyla, odaya adım atar, biraz durur bekler, birkaç adım daha atardı.

Be er, erare' nin oradaki varlı ını hissedip yazısını, nakı lamasını bitirmenin zamanının geldi ini anlardı. erare' ye eliyle, rıh kutusunu ve mühreyi i aret ederdi. Babası, en çok maharet isteyen biti eylemini, ondan ba ka kimselere güvenip de yaptırmazdı. erare, büyük bir itina ile ince kumları mürekkebi kurutmak için, kâ ıdın üzerine serper, sabırla beklerdi. ini bitirdikten sonra, soluksuz durur; sonucun tatminkâr oldu unu, babasından: “Hub, hub sözünü duyunca anlardı. Bu sözlerden sonra da kâ ıdı mührelemeye hak kazanırdı. Onu da ba arıyla tamamlayınca:“Taze yumurtaları da getirdim.”derdi. Baba kız, yumurtaların akını sarısından özenle ayırırlar; akının içinde apı eritirler, olu an köpü ü süzerek kâ ıtlara astar çekmek üzere bir süre bekletirlerdi. Sonra, çizdi i ekilsiz ekileri gösterirdi babasına. Yüzüne bakar, anlardı be enip be enmedi ini...

Mir Abdülhayt, o luna babalık yapamadı nın ezikli ini duyumsar, çekinir, ısrar beklerdi. Israr gelmeyince, hasırını, dö e ini, bir kenarcı a yayar, yorgana sarılıp uyurdu. Ertesi geli inde, gitti i yerlerden, ka ıt, mürekkep, altın gibi malzeme alır getirirdi o luna.

erare ve Zıggıye, gemiyle Kıbrıs' a Lefko a' ya gidiyorlardı. erare ile Zıggıye, geminin, kirli, so uk, ıslak, so an patates çürü ü ve hayvan ölüsü kokan ambarında, hiçbir eyi seçmeden ve ses duymadan, yolculuk yapmı lardı. Bir adam, hiç konu madan, gelip onlara yiyecek ve içecek getiriyordu.

erare, annesiyle nenesinin, birbirini hiç sevmediklerini bilirdi. Nenesi, kom u ahbabıyla annesiyle ilgili, çok kötü sözler kullandı nı duyuyor, üzülüyordu. erare, annesiyle çok muhabbeti olmasa da, nenesine kar ı onu hep korur, onu tarafını tutardı. erare, nenesinin söyledi i kelimelerin naho oldu unu ö rendikten sonra, annesinin kötü insan olup olmadı nı kendi aklının, ya nın elverdi ince sorgulamaya çalı ıyordu.

Bir sabah, nenesinin ve kendisinin de hiç ho lanmadı ı, Mısırlı adamlı, bir yere gideceklerini söylemi ti annesi. Çar afının altına da bir bohça saklamı tı. Kapı pencereyi açık bırakarak aceleyle çıkmı lardı. “Nereye?” diye soran erare'ye, hastaneye, babanı görmeye, demi ti annesi.

At, arabasıyla ak ama kadar yol gitmi lardı. Ak am karanlık basınca, yaya yürüdükten sonra da her tarafından, harıl hurul sesler gelen bir otomobile binmi ler, epey daha gitmi lardı. erare, babasının yanına de il de bamba ka bir yerlere gittiklerini anlamı tı. Annesinin çifte peçe altındaki yüzünden, bedeninin hareketlerini görmese de ses tonundan, solu undan, kesik kesik konu masından, gürültülü yutkunmasından; hasta kocasını görmeye gitmenin, hüznünü duyumsamamı tı.

Mısırlı adam erare' yi ve Zıggıye'yi sıkıca tutarak gemini en alt katına götürdü. Ana kız de i ik nedenlerle a lamaya ba ladılar,

Varacakları yere, nihayet gelmi lardı. erare, kendisine yıl kadar uzun gelen, dondurucu, ürkütücü yolculuklardan, çok yorulmu , bezmi ti. Limandan çıkınca bamba ka bir yere geldiklerini anlamı tı. Filistin de ildi burası.

Zıggıye, eski mahallesini, sora sora buldu. Ablasını, görece i için heyecanlıydı. Ablasının evine gidince virane olmu evden ba ka bir ey yoktu. Yoldan geçen bir bayan onların Londra' ya gitti ini söyleyince, oldu u yere yıkılıp kaldı Zıggıye. Hava da kararmak üzereydi. Zıggıye kızıyla ortada kalmı tı. İlk defa çocu u da yanında getirdi i için pi man oldu. Bir anda aklına Narkis geldi ve Aya a kalktı Narkis' in evine gittiler. Narkis, onları evine aldı. Onlara kalmaları için oda verdi.

erare, geldiklerinin ertesi sabahında, a evinde kahvaltı yaparken, avludaki yuvarlak kapıyı görünce, her eyi bırakıp ko mu , kollarını açarak, kucklamaya çalı mı tı kocaman odayı. Sessizce, “Baba baba” ellerini duvarlarda, eski yıpranmı kapısında gezdirmiş , yarı açık penceresinden içeriye bakmı tı.

Bunu gören Narkis, Serâre’ye odayı kendisine vermeyi teklif etti. Bu teklif üzerine Serâre ilk kez içten bir gülümsemeyle Narkis’e sarıldı.

Serâre ve Zıggiye altı aydır Narkis’in evinde ya ıyorlardı. Narkis ve Arjan Evendi akrabasıyla birlikte birlikte uzak bir köye gitmi lerdı. Anne, kız dü üne gitmediler, evde kaldılar. erâre, babasının sevdi i çayı yapmı içerken bir anda babasını ne kadar çok özledi ini hatırladı. Babasının yanına gitmek istiyordu erâre. Bunu fark eden annesi babası hakkında kötü sözler söylemeye ba layınca anne kız ilk defa kavga ettiler. Zıggiye, yarı Arapça yarı Türkçe, geçmi hayatına dair, küfür dolu sözler etmi ti. Her cümlesinde, babasını suçlama, beddua etme, yerme vardı.

Zıggiye, ta nda için yeni bir ev bulmu tu fakat babasından ayrılan erâre için Narkis’in evinden ayrılmak zor geliyor, gitmek istemiyordu. Bunun üzerine annesinden sert bir tokat yedi erâre. Annesi, erare’ yi sürükleyip götürmü tü yeni evine.

Odası Kirli duvarlar, nemli kö elerde birikmi tozlar vardı. Evin kapısının arsız kırmızısı... Pencerelerdeki feri yitmi , hastalıklı ye il perdeler... Ayaklarının, cilası yer yer dökülmü , beti benzi solmu kahverengi masa. Çekmecelerinin, bir gözü körle mi . Mavi göklere masanın örtüsünde... ve denizlere kar ı ne çok mahcuptu masanın örtüsünde... Ve masanın üzerindeki gümü i yıldızlar, ı ımkandan ne çok uzaktılar...Kar ıdaki dolap, koyulu yollarıyla sinsî bir kur uniye boyanmı . Bir kapısı açık, iç yüzünde okunamayacak denli, kötü yazıyla yazılmı bir eyler. Askıda u h mor, bir de turuncu entari. erare, bu çı lık atan renkle dolu, da ımıklık içindeki odada, bir korkuya kapılmı tı.

“Kötü” dedikleri, annesinin arkadaş ının da ne kadar kötü oldu unu bilemiyordu. Bol uzun entarisinin savrulu unda bile, dert, hı ım, hiddet vardı. Bu kadının gözlerinde ne oldu u, renk renk boyadan ayırt edilmiyordu ki... Kadının annesine “Zıggı ” diye seslenmesi huylandırmı tı erâre’yi.

Annesi bundan böyle, Zaggu olup yabansı kıyafetleri giyip de bir okka boya sürünmesini, annesi baca ımı açıp ta iç çama ırını göstermesini istemezdi.

Bir ara annesiyle o kötü kadının, konu maya dalmalarından istifade edip kaçtı pencereden. Ne çok yabancıydı her ey. nsanları; kendi öykülerine hiç benzemeyen, örtüsüz, çulsuz, çaputsuz; daha düzgün giyimliydi. Kapı önleri yıkanmı , yollar temiz. Güzel çiçekler kokusunu yaymı .

Evdev kaçan erâre, Narkis'in evini aramaya başladı fakat bulamadı. O kadar çok yorulmuştu ki erâre, dinlenmek için yolun kenarında bir duvara dayandı. Yoldan geçen satıcı fark etti erâre'yi ve onun yolunu kaybetmesi olabileceğini düşündü. Satıcının yardımıyla bir polisin evine gittiler.

erare'nin, artık yeni bir yuvası vardı. Kız yurdundan; kendi gibi kimsesiz, sayılan veya evinde, bakımsız, sevgisiz, ilgisiz, zor durumda olan diğer kızlarla. Ve teyze, abla dedikleri, koruyucu gözetici kadınlarla. Üzümcü Dayı, arada bir gelip hatırlarını sorarını, Narkis Hanım'a da durumu anlatacağını söyleyip ayrıldı.

Doktor erare, bu eski, kocaman evde, Narkis'le önceden tasarlamadan aynı zamanlarda birbirine, ana evlatlığına layık görmeleriyle artık Narkis annesi olmuştu.

Narkis'in de onayıyla avludaki yuvarlak odayı içinde yaşanabilecek biçimde yenilemeye, de i tirmeye karar vermişti. Narkis, kocaman eve sıkı amayıp da bu odacı a yerleşmek istemesinin nedenini bildiğinden onay vermişti buna.

Narkis, pencere önlerindeki çiçekleri, teneke süzgeçle sularken, evlerine bakan bir adam dikkatini çekti. Saçı sakalına karışmıştı; banyosunda da toprak rengi bir kasket, ayakta bez ayakkabılar, sırtında sala haki gömlekle pantolon vardı. Narkis, kapı önüne çıkıp büyülenmiş çesine evlerine bakan adamı, önce hırsızlama, sonra daha dikkatle süzdü.

Adam” Merhaba, içeri girebilir miyim?” dedi.

“Ben erare Hanım'ın arkadaşının, ye eniyim. Mimarım. Yalnız geldim kusura bakmayın, nöbetini öne almışlar” dedi. Eve buyu etti Narkis, Ate i.

Mimar Ate , evlerine girip çıkmaya başlıyalı beri, dahası, ona ve yaptığı keklere, kurabiyelere abartılı iltifatlar yaptığndan beri, ayırımında olmadan, eli daha çok tara a gider olmuş , dolabındaki elbiseleri titizlikle elden geçirmişti. Narkis, saç tokalarını, inci boncuğu, sandıkların dibinde, çekmecelerde aramaya başlamıştı. Sahte olanları bir köşeye ayırmış , Arjan Efendi'nin “Mesili yoktur.” deyip onun için büyük bir özenle yaptığı gümüş örgülü lale, gül, sümbül, karanfil, tavuskuşu bro ve saç tokalarını ayırıp günde bir tane takarak saçına de i ik biçimler veriyordu.

Arjan Efendi ölünce, Narkis diğer Rum ve Ermeni madamları gibi karalara girip darmadağın gezmemi ama abartılı ılımlı renklerden de kaçınmıştı. Yıllardır bu mahallede ya amak, Narkis'i onlardan biri yapmıştı nerdeyse. Birçok de imi öğrenmiş , kimi sözcükleri yerliler kadar benimsemişti. Narkis her âdetini usulünü, hikayesini öğrenmişti ya adını yerin.

erare, Ate 'i ukela bulmuştu ilk konuşmalarında ve de ısrarcı. Avludaki eski hamam odasını, öyle orijinal haliyle bırakmayı, çok az onarım gerektiğini söylüyordu. erare'nin babasınıninkine benzer bir çalınma odasına sahip olmak vazgeçemediği hayal idi.

Yeni tanıttığı Ate, ilkelerinden hiç ödün vermeyen, estetik ve meslek ahlakını, kendine belgi edinen bir mimardı. Ate, kendinden proje isteyen insanları, önce bir iyi tanımak, te his etmek istiyor, projenin ön çalıması hakkında öneriler sunuyordu. Müterinin istediğini yapmak, onları suyuna doğru akmayı akıldışı gören bir mimardı.

Ate'nin küçük bir bürosu vardı Readiye sokakta. Yıce yorgun görünen, iki katlı bir konağın, küçük bir odasıydı. Bina o kadar eskiydi ki. Mermerler sallanıyordu yüreğinde. Büyük pencerelerin panjurları açıldı; en ufak bir rüzgârda, kırılıp düşecek gibi inildemelerdeydi.

Ate, gece el ayak çekildikten sonra, oturur, Narkis'in resimlerini yapar ve yaptığı resimleri de benzetirdi Narkis'e. Narkis'e ağık oldu undan beri, onun dolunay yüzünün ince hatlarını, ezberleyecek kadar çok bakamıyordu,

Lise ikinci sınıftayken, derslerine çalışamaz oldu tu Narkis'i resimlemekten. En büyük hayalimdi; efsanevi ressam, Mani'nin resimlerinin olduğu, "Nigaristan"ın benzerini, "Narkisistan" adıyla kendisi de yapacak, o sevgiliye adayacaktı. Güller arasında Narkis, nazlı akan bir su kenarında Narkis ve ceylanlar, bir narin selvinin altında oturan Narkis...

Narkis'in yüzünü, güle benzetirdi büyük aırlardan esinlenerek. Bülbül güle ve âşklar birbirine kavu unca; sona erermi a k da... Bu halinden hoşnuttu Ate; uzaktan hayalini koklamak da yetiyordu ona. Narkis için bir şey yapamamasının azabını çekiyordu.

erare, doktorluğa ba layıp iyi paralar kazanınca Eski Lefkoğa'daki evlerden satın almağa karar vermişti. erare'nin tek amacı, Lefkoğa evlerini korumak, insan yılmımını biraz olsun azaltmak, başka birilerinin satın alınıp da pansiyon yapmasını engellemek de ildi. Mülk edinme, varlıklı olma hırsı da vardı.

Bu mahalleye, sırtındaki paralanmış paçavralarla garip bir Filistinli çocuk olarak gelmişti erâre. Ne denli çok sevgi, efkat görmü se de Narkis'ten; bedenini, ruhunu ve hayatını eksik, incinmiş hissetmişti. Narkis Abla'nın evinde, herkese ve her şeye yabancı; ayrı odada ve yüksek yerde uyumaya, geceleri bol u a...

Arjan Efendi'yle Narkis Abla'nın birbirine muhabbetle seslenişi, söyledikleri sıcacık sözler, Narkis Abla'nın kahve içme bahanesiyle, kocasının dükkânına geçip onunla sohbet ettiği, Arjan Efendi'nin mutfağa geçip muhallebi yapması, evdeki herkese ikram etmesi...

erare, büyük bir hanım, kadın olmaya, daha Filistin'deki köylerindeyken karar vermişti. Doktor olmaya karar erare, kalpce izindeki bu mesleği ertelemek kararını vermişti. Doktor olup emellerine ulaştıktan sonra, İstanbul'a gider, o atölyeleri bulur, öğrenirdi iyice bu sanatı. Kim bilir, belki babasına denk bir usta olurdu.

Ate ' in çocuklu unun ve gençli inin geçti i ev, soka ın en küçük eviydi. Giri te sürdürmesi, iç avlusu, bir misafir a ılama yeri, üstede cumbalı iki odası, kafesli tepe pencereleri vardı. Evin, pek fazla süslemeleri yoktu ama cumbaların dayanaklarında, koçboynuzu kıvrımlarıyla, Kıbrıs çiçe i kabartmaları vardı. Evleri aslını koruyordu, panjur renkleri ve misafir odalarındaki ni in dı ında. O ni , Ate ' in, sevdi i kadına tapma yeriydi. Ate , mumların ortasına, yaptı ı Narkis portrelerini koyar, önünde diz çöker, iirlerini okurdu.

Ate , eski evini eraâre'den kiraladı. Eski evine kavu manın sevinciyle, Ate de erare'nin en büyük hayalinin de gerçekleş tiririz ama benim artlarımla; kırıp dökmeden demi ti.

Ate le erare resim hakkında konu tular. Ate , erare'nin çocukluk resimlerini merak etmi ti. Resimleri görmek için çok ısrar etmi ti. Ate , acemice çizmelere bayıldı ını, çünkü o basit gibi görünen çizgilerde çok fazla anlam zenginli i var oldu unu, hafiften yürek korkularıyla, acabalarla dolu, sevilesi, saygı duyulası çizgiler, boyamalar oldu unu, dile getirdi. Renklerin ekilleri doldurmaması veya ekillerden ta ması, biçimlerin birbirine girmesi, kâ ıdın yarısının bo dururken, her eyin bir kö eye istiflenmesi, düz çizgi çizerken, elin heyecanla titremesi, ne çok samimidir, ekinde açıklama yaptı. Sonunda erare, Ate ' e göstermi ti çizip boyadıklarını. Ate , hem a kınlık hem hayranlık içinde baktı resimlere.

Filistin' deyken, erare'nin rüyaları, ya adıkları gibi ve di er köy çocukları gibi yoksul de ildi. Ö renciler ona danı maya, ders almaya geldiklerinde, efsaneler anlatır, eski uygarlıklara dair bilgiler verirdi ama Kıbrıs'ta yurttan ya amaya ba ladıktan sonra, rüyaları, ya adıkları kadar olmu tu.

Ate , restorasyon çalı malarını bakmak için, bir arkada ıyla erarelere gitmi ti. Kıbrıs' a geldi inden beri, ilk restorasyon çalı ması oldu u için, çok heyecanlıydı; sabırsızlanıyordu.

Ate , ufak tefek tamiratını yaptırarak evine yerle mi ti. Boyacı ustanın itirazına ra men, yatak odasının bir duvarını siyaha, di erini de kırmızıya boyatmı tı. Narkis'e tutuldu u ve ba etmekte çok zorlandı ı yıllarda, siyahın dı ındaki renklere hiç yüz vermiyordu. Kırmızı da Narkis' in rengiydi. Siyah kendisiydi, Narkis' de kırmızı.

Ate ' in annesi Müzeyyen Hanım da terziydi ama kendi annesinden ö rendi i kadardı becerebildi i. Müzeyyen Hanım, evlenince terzili e ba lamı . Lefko a' nın yoksul insanların diki lerini ucuz fiyata dikmi ti. Narkis, kuma ların hep, Ate 'in babasının dükkânından alır, kendi mü terilerini de yönlendirirdi.

Ate ' in annesi, bu hatırı tutar, köye gittikleri zaman, zeytinli çörek, peksemet yapıldı ında ona Narkis'e de getirirdi. Bunlara Narkis'e götürmek te Ate ' in i iydi.

Heyecanla elinin ayağının titremesini, kirpiklerinin kıpramasını denetlemekte zorlanarak, götürür verirdi.

O müstesna a kını, kalbinin en derin yerinde saklıyordu. İmdi, Narkis'i her gördüünde, onunla eski arkadaşların plaklarını dinlediğinde, hele Narkis, incecik, inleyen bir sesle, namelere eklediğinde, tutkulu günlerine uçuveriyor ve ona de il de eski zamanları ya ıyordu.

Narkis, erare'yle Ate' in, Lefko a evlerinin pansiyon olmaktan ve yıkılmaktan kurtulmaları u runa verdikleri çabayı, biraz garipsemişti. Ate' in Lefko a' ya duyumsadı ı, ölürcesine a ka da yakalanamamı tı. Kocasını Arjan Efendi'ye göre, iyi bir ehirlili olabilirdi. Kimi onları kendilerinden saymı , kimi de ku kulu yakla mı tı. Onca yıl hiç görmedi i, tanımadı ı adamlar, mü teriyimi gibi Arjan Efendi' nin dükkânına gelip konu madan gümü lere bakmı lardı. Aynı adamları, birkaç kez mahallede görünce ve çar ıya çıkan karısı da izlenince, iyice huzursuz olmu tu Arjan Efendi. Adamlarla birkaç kez daha kar ıla mı tı, kibarca selam da verdi ama cesaret edip de içindekileri söyleyememi ti.

Arjan Efendi, e inin söylediklerine, "Peki" dese de bir kedi sesinden, kertenkele ko usundan bile ürker olmu tu. Gece; rüzgârdan bir dal sallansa, bir yaprak dü se a açtan, bir saksı devrilse, bir teneke tıngırdasa; "Hah geldiler, encamımız hayır olsun". diye evhamlanırdı. Artık sabahları geç açar olmu tu dükkânını. Arjan Efendi, evden çıkınca, hiç sa ina soluna bakmadan, birçok eyi görmezden, duymazdan gelerek dükkânına girip kapandı. Eli gümü e gitmedi. Canı hiçbir ey yapmak istemiyordu. Parmakları dermansızdı. Bütün ekiller, süslemeler, örgüler aklından uçup gitmi ti sanki. Evde, kapılara çiftte çiftte pekiler taktırmı , gece, ı ık sızmasın diye kara çaputlar atmı tı perdelerin üstüne. Ut, tambur çalmaz olmu , erkenden yatar olmu tu.

Arjan Efendi'nin, davranı larından rahatsız olan Narkis, onu oyalamanın bir yolunu bulmalıydı. Ondan kendisine emsiye yapmasını istedi. Arjan Efendi, stanbul'dan getirdi i yazma kitapların, ba sayfalarının üst bölümüne emseler yaptı. Narkis çok be enince, emseyi kuma üzerine, pencere ve kapılara da uyguladı tı. De i ik, güne ekileri çizmi , güne in ı ıklarını da altın ve gümü le bezememi ti. Karısı onu övdükçe ve o da emse ekileri çizdikçe zevki artmı tı, biraz da rahatlamı tı.

Gece çökünce Arjan Efendi tekrardan ku ku hali çöküyordu. Narkis'de kocasına stanbul'u anlatıyor, on be günlük evliliklerini anımsatınca Arjan Efendi keyifleniyordu.

Bir süre sonra kendilerini takip eden adamlar, pek ortalıkta görünmeyince, Arjan' ın keyfi yerine geldi.

Narkis, kocasını sevmi ti, güvenmi ti. Onun co kun duygularına kapılmı , yüre ine yapılan büyülu ça rının, sesine uymu , rahat bir gönülle teslim etmi ti hayatını ona. Hissetti i acılardan, zevk alır olmu tu. Narkis, Arjan Efendi' nin ölümünden sonra da ayrılmamı tı Lefko a'dan. A ısıyla, balıyla, en derin, unutamayaca ı anıları buradaydı. Hem artık erare' si vardı. Onu da bırakıp gidemezdi hiçbir yere. Derin bir sevgi ileti imi vardı aralarında. Görü ecekleri zamanları hasret ve heyecanla beklerler, bulutuklarında da her anı, ortak bir eyler yapmakla de erlendirirlerdi. Narkis' e cenneti vaat etseler gitmezdi bir yere.

Narkis' in ya ını da dü üncelerini, duygularını da büyüten, Lefko a' ya de i ik bakmayı, onu algılamayı, onu ya atmayı dü ünmesi, Ate ' in heyecanlı konu malarını, ehre ve insanlarına dair anlattı ı öyküleri sevmesiyle ba lamı tı. Bir kenti insanla tırmaya çalı ıyordu Ate .

Ate , konu masını bitirince, erare'yle Narkis' in yüzüne bakardı. Narkis' in sorgulamayan, ona güvenen, her zamanki ne eli yüzüyle parlak, açık ela gözlerinde, avklarla kar ıla aca ından zaten emindi. erare' nin dümdüz yüzü, arkaik heykel kadar devinimsiz bedeniyle kar ıla aca ını da bilmez de ildi ama bir ümit; belki bu kez onu onaylar, fikirler eklerdi söylediklerine. Ya da aksile ir, soru sorar, kendi görü lerin, bilimsel olarak savunur, konuyu derinle tirmek, sohbeti uzatmak için çaba harcardı. Konu konuyu açar, içlerini yüreklerini de hafifletirler, birbirlerini az az tanıyabilirlerdi.

Narkis'e, erâreyle ilgili bir eyler sormayı çok dü ünmü tü ama pis ve arsız bir merakla erare' nin geçmi ini ö renmek istedi i sanlırdı diye vazgeçerdi.

Ate , epey zaman sonra Narkis' in ona ne çok de er verdi ini anlamı tı. Onu, gözlerinde ebruli ı ıklar, dudaklarında gönül yapan, tebessümler, seçkin kelimelerle kar ılar, saygıyla a ırlar, ho lukla u urlardı. Ate ' in Narkis'e hala derin bir hayranlı ı vardı.

Narkis, Ata 'in kendisine olan hayranlı ının farkındaydı. Narkis, Arjan Efendi' yle gece me k ederken, pencere aralı ından görünen harap olmu , sır dolu gölgenin Ate oldu unun farkındaydı. Ertesi gün akordeonunla, sitemkâr arkılar çalardın, arka balkonunuzda. Ne zaman Arjan Efendi'yle gezintiye çıksak, kırılır, küser, incinirdin. Bir gün sana "Siyah gömlek ne yakı mı ." dedim, gönlün ho olsun diye. Sonrasında bana her geli inde ve nerdeyse her zaman, o siyah gömle i giydin, siyah atkı taktın. Yeni yılda, insanlar birbirlerine, aileli kartpostallar gönderirdi. Sen, bana tek ve çok güzel bir kadın kartpostalı gönderirdin. Saklar, göstermezdim kimselere; sırrını benden ba kasının bilmesi, kendi adıma korkumdan de il, sana en ufak bir zararın gelmemesi, o güzelim hislerinin aleni olmaması içindi. Yaz geceleri, mızıkayla, o zamanın en romantik yabancı parçalarını, tangoları çalar, kom uları uyutmazdın.

Arjan Efendi, altmı üçten sonra, Rum tarafıyla ili kiyi kesmi ; oradaki birçok e i dostuyla görüşü emez olmu tu. Narkis' in de te vikiyle, Türk ahbablar edinmeye ba lamı tu. Pek kayna amadı ı esnaftan, yakınlık görünce, aralarına karı mı tı yava yava .

O gece, Arjan Efendi takım elbisesiz kravatsızdı. Giyini ine bakılacak olursa esnafla bulu acak gibiydi.

O gece ansızın kapı, sertçe birkaç kez çalınmı tı, geç vakit. “Kim o?” diye sormu tu Narkis.

Bo uk bir ses: “Benim, Zıggıye”.deyince, tanımı tı sesinden.

Zıggıye, bo gun bir sesle: “Arjan Efendi, kalbini tutarak dü üp kaldı.”

Otomobilini alıp Zıggıye'yle beraber onun evine gittiler.

Kocasını, gınnabıyla boyanmı bir küçük evin, havasız, sigara ve içki kokan bir odasında, yerde yatarken bulmu tu. Bütün duyguları donmu , bedenini n ö eleri ta kesmi gibiydi.

Hastanede, gözünü açamadı Arjan Efendi. Kaç gün öylece upuzun yattı. Narkis' in içi, deniz dalgaları gibi dövünse, çırpınsa, kıskançlık duysa da Zıggıya ile Arjan Efendi' in ili kisinin boyutlarını ve ne zamandır sürdü ü konusunda hiç soru sormazdı Zıggıye' ye.

Kaybı büyüktü Narkis' in; hem sevdi i, en yakını olan, evinin insanını yitirmi ti, hem ona duyulan o büyük sevdayı. Arjan Efendi'nin duygularının sıcaklı nı, onu sarıp sarmalayay ını, verdi i cesareti, buralarda var olması için kattı ı gücü de kaybetmi ti.

Narkis'e hem kocası hem de di er kadınlar: “Ne güzel, ba kalarına bakı n, sen hür bir kadınsın.” derlerdi hep.

Durur dü ünürdü Narkis: “Nedir hürriyetim?” diye.

sted i zaman soka a çıkabilirdi, kocasının izni olmadan. Gönlünce giyinirdi, eve yeni e ya alınaca ında o karar verirdi. Kendi parasını kazanırdı; kocası onu hesaba çekmez, elinden almazdı birçok adam gibi.

Onyed i yıllık evlili inden sonra erare geldi hayatına. Narkis' in hayatına, e siz bir nefes ve sevinç doldurmu tu. erare, çocuk özleminin de bir avuntusu olmu tu. Artık erare'si vardı ve hayatının kısırlı ında bir yalnız çiçekçik, masum ve mahzun bir ye ille uç vermi ti.

Arjan Efendi' in ölümünde, mahalle ve dostları nerdeyse kendi adetlerince, yolcu etmi lerd i onu. Helva yapıp da ıtmı lar, ellerinin, yemekleriyle, ba sa lı na gelmi ler, kırklanana kadar Narkis' in evine girip çıkmı lar, onu avutmaya çalı mı lardı. Arjan Efendi' nin ruhu rahatsız olsa da Narkis uzun uzun yastaydı.

Çok â ik oldu u karısının, evlilikleri boyunca, o özel anlardaki darmada mıklı ına aldırmadan, kendi derdinin dermanını, bir hayat kadınında; daha do rusu, hayatsız kadında bulmaya çalı tı ı için, yastaydı.

Yastaydı; o hayatsız kadın Zıggıye oldu u için.Yastaydı; Zıggıye, evlat saydıkları erare' nin annesi oldu u için.

Narkis: erare' nin ilk kez bir erke e dostça davrandı ını fark etti. Ate , avludaki hamamın restorasyonunu bitirmi , açılı bile yapmı lardı aralarında. Ate ' le erare, onlara sunulan, birer bardak arabı ve keki de reddetmemi lerdı. arabı alırken, erare' nin elinin hafifçe titremesini, babasınınkine benzer yuvarlak odasında, hat ve tezhip çalı aca mın, heyecanına yormu tu da gözlerine yansıyan onlarca ık da aynı duygudan ötürü müydü? Ate , her zamanki gibi el kol devinimleriyle, ayaklarını yere sertçe vurarak bundan sonra yapacakları restorasyondan söz etmeye ba lamı tı.

Ate , yandaki evlerin pencerelerini boyayan genci görüp, ona pastayla meyve suyu verdi. Gencin adı Veli' ydi. Hal hatır sorma faslından sonra Veli çocuksu bir gülü le sormu tu; “Abi sen hiç damda yattın mı?” diye.

Nedendi bu soru imdi? Ate 'in, her insanı ciddiye alma huyu vardı; gencin yüzündeki masum ifadeden de etkilenmi ti. Çocuklu unu çabukça karı tırdı; damda yatmaya dair bir anı bulmaya çalı tı. “Bu çocuk, köyünda damda mı yatardı da burada bir dam arar, özler? Belki benle konu mak ister” diye aklından geçirdi.

“Sen yattın mı hiç damda?” “Hâkim verdi birkaç yıl, yattım yani hapiste.”

Veli' nin dam dedi i ey hapishaneydi aslında.

Veli, ba tan tırna a bir insandı; bu ya ta sırtı e ilmi ufak yapılı incecik. Ne yaptı da hapislik oldu, diye dü ünmeye ba ladı.

Aralarında geçen konu malardan sonra Veli' nin de resim yetene i oldu unu fark eden Ate , kendisine resim kâ ıdı ve boya verdi. Veli, duvar dibindeki defterini uzattı. Yerde buldu u mangal kömürüyle, güvercinleri çizmi ; uçtu uçacak güvercinler kâ ittan. ık gölgesini de yapmı ; kendine özgü deformasyonuyla bir tarz da tutturmu . Çizgileri, yumu ak dokunu lar de il; geometrize edilmi sert formlar var. Güvercine has o nazlı zarafeti imlemeyip biraz da vah eti ça rı tıran devinimler vermi figürler.

Ates 'in dikkatini çekmi ti güvercin resimleri. Niye hep güvercindi resimleri? Anlatmaya ba ladı Veli; Bir kızı sevmi Güvercin isminde. Kızın ailesi Çingene kız vermeyiz deyip vermeme ler kızı Veli'ye. Daha sonra birlikte kaçmı lar. Kızın babası yakalamı bunları. Kızın ya ı küçük oldu u için Veli hapishanelik olmu .

Veli' nin daha fazla konu amayacağı, sırt dönüünden, fırçayı sıkıca kavrayıp, omuzlarının küçük küçük sarsılmalarından belliydi.

Ate , erare' yle ilk tanışmaları an, onu be enmişti görünüşü olarak. Çok da çekici bulmuştu; hatta: “Aık olabilir miyim bu doktor kadına? diye kendine sormuştu. Birkaç zaman sonra; içinden geçenlere lanet etmeye başlamıştı. Bir yandan da küfrediyordu kendine.

Çok farklı ki ilikteydiler ama aynı amaç için uğraşmalarına, engel de ildi bu özellikleri. Birlikte çalıştıkları ilk kadın da de ildi erare. Çok daha güzel, çekici kadınlarla, dostlukları olmuştu da böyle münasebetsiz şeyler geçmemişti içinden.

Ate , erare' nin, yaralı bir yüreğe sahip olduğunu anlamıştı. Onun ki ilinin ve bedeninin özgürlüğünü, sıkı denetim altına almasını; aslında, incecik uçla çizilmiş hatlarını sertle tirmesinin nedenini de anlamıştı.

Ate , erare' nin, derin bir yaratıcılıkla çizdiği hat ve resimlediği tezhiplerdeki ruhunun sabrını, tartacak hiçbir terazinin bulunmadığını düşünmüştü. Ona bu sanatı sevdiren gücün kaynağının, kimden, nereden geldiğini de uzun uzun düşünmüştü, bir türlü kefedememişti. Kimden nerden feyz almı şa alsın, erare' nin derununda saklayıp ne ser ne sır verdiği, bir sihr olduğunu biliyordu artık Ate . Onunla dostluğunu sürdürmeye, derinle tirmeye kararlıydı.

Ate erare' nin, sanatçı arkadaşına mesafeli durduğunu ayırmındaydı. Ona bakarken, erare' nin gözleri, sanki birer buz parçası gibiydi. Hele Narkis' in candan hallerini, sıcak davranışlarını, davetkar bir tavır sanıp da sulu iltifatlar ya dırdığına ahit olunca, erare, onu her gördüğünde terslemeye, fena fena bakmaya başlamıştı.

erare, eve girer girmez, selam sabah etmeden sarıldı Narkis' e. Çok zamandır, böylesine büyük sarılmamıştı ve uzun a lamıştı. Bu kez, a layı, acılarıyla sarsılırla de ildi. Hıçkırıklar arasına, kısa kısa gülüşler serpişmişti.

Narkis: “Bu ne biçim a lama? Ya murda açan güne gibi. E ne oldu a güzelci im?” diye sordu. erare, son bir kez daha hıçkırıp gülümsedikten sonra, başlamıştı anlatmaya...

erâre üniversite yıllarında Filistinli arkadaşını Ubeyd'den mektup aldığını ve mektubu açtığı anda zarftan babasına ait broür çıktığını anlattı. Mektupta babasına ait hatlarından, tezhiplerinden örnekler vardı. Ubeyd, erâre'yi Ankara'ya sergi ve konferansa çağırıyor, babasının da orada olacağını söylüyordu.

Narkis, erare' nin saklanamaz heyecanı karşısında, duygulanmıştı. Sevinmesini, babasına kavuşacağını söyledi.

erâre, belki başlıkları annesini, çocukluğunun en yıkılmaz anıtı; babasını elinden almasaydı. Babası ki Filistin' deki on bir yıllık hayatından kalan tek de erdi onun için.

Babasıyla aynı yerde olmaktan başka, hiçbir şey ona ne de vermezdi. Erare, evlerinde, babası olmadığı anda, hep yarımdaydı, bütün olmak için ne çok çabalasa da.

Birkaç günlük ayrılığa dayanamazken, yeni hayatında, bu kadar gün, ay ve yıl ayrı düşünmek ne çok zordu. Babasını anamamanın, onunla paylaşamadığı zamanları, anıları anlatamamanın üzücü ezincisiyle, sancımın hep yüreğiydi.

Küçük bir kızdı ama akli ve sezgileri, davranış ve bilgileri ya da onun üstündeydi.

Narkis, Erare'nin, "Welfair" tarafından kız yurduna alındığını, üzümcü adamdan öğrenmediğinde, kimselere bir şey demeden, ev kıyafetiyle fırlayıp nerdeyse koşarak gitmişti kız yurduna.

Erare, bir sınıf sırasının önünde oturuyordu. Gözleri hep sırada ama yalnızca bir noktasındaydı. Sırada kim bilir hangi zamanlardan kalma, bir sürü karalamalar. Mürekkepli kalemle, değişik renklerle yazılmış, pergel ucuyla kazınmış isimler... Onları okuyup anlamlandırmaya çalıştı ama sandığı, Erare'nin. Ama gözleri, sıradaki oyuk ve derin çatlakların üzerindeydi.

Sustu Narkis. Rastgele bir boya kalemi aldı. Bir kâğıt çekti önüne. Sonra, kâğıda Ermenice yazılar, harfler yazdı. Erare de kâğıda bir şeyler yazdı; Arapça. Kisi de birbirlerinin ne yazdığını anlamamışlardı ama yüreklerinin dilinin, aynı olduğunu anlamışlardı ama yüreklerinin dilinin, aynı olduğunu anlamışlardı. Epey yazmışlar, konuşmuşlar, su akıllı dille.

Erare'nin ruhunun hüsrani, kâğıdın çok küçük bir yarında çalının içine saklanmış, siyah konuşukta tezahür ediyordu.

Narkis, birçok kez Erare'ye: "Söyle, açıl güzel kızım, seni nihayete kadar dinlerim." demiş, sandalyesini alıp yanına gelmişti.

Her seferinde, Erare hırçınlaşmış, günlerce gölgeli gözler, mecalsiz bedenle dolmuş, konuşmamıştı, son zamanlara değin. Narkis vazgeçmemişti:

"Belki atar içindeki bu zehirleri, o da rahatlar ben de" diyerek. Ama nerde? Tahta, duvarda ses vardı, onda yoktu.

Erare örenciyken, Narkis'e geldiğinde, ona izin vardı hat çizmek, resim yapmak için. Sadece odasında değil, evin herhangi bir yerinde.

Arjan Efendi hayattayken, onların bu heyecanlarına hiç ses etmezdi; evin intizamının bozulmasından çok hoşlanmasa da. Kisi de hoşlanmasa da. Narkis'in çok daha keyifli olduğu da gözünden kaçmazdı.

Arjan Efendi, güzel kişisel sözleri Narkis'nin dışında kimselere söylemez, bu konuda, hasis davranırdı insanlara. Zaten münasip de olmazdı ona buna böyle iltifatlarda bulunmak.

erâre, annesiyle tartı malarından birinde kendisini babasına götürmesini istemi fakat annesi, kendisinin babası olmadığını, birlikte hiç karı koca olmadıklarını söylemişti.

erare, on dört ya ındaki çocuk sayılan bir kızın, bedensel aksaklıkları olan bir erkekle birlikte olmaktan korktu unu, ürktü ünü anlayabilirdi. Yabancı bir yerde, kimsesizlikle, kendini garip hissedip de ba ka bir erke e sevdalanmasını, ona sı nmasını da... nsani yanı az olan Humeys Nenesinin zulme varan davranı ve sözlerinden bıkmalarını da... Kar ılık vermeye cesaret edemeyip kar ı duru unu, sık sık evden çıkıp gezerek sergilemesini de. O renksiz, karaltılı köyden, herkesten, her eyden kurtulmak isteyip sevdi i ve onu sevdi ini sandı ı adamlarla, ba ka bir hayata ba lamak isteyip kaçmasını da anlayabilirdi.

Ama küçük bir çocu un, kendi kızının aidiyetini yerle bir etmek, yüre indeki kökle mi o e siz sevgisini bir anda söküp almaya kalkmak; onu bir anda koca dünyanın dı na savurmak, hiç ba ı lanası de ildi.

Babası da biliyordu erare' nin kendi kızı olmadığını, ondan arayıp sormamı tı belki; üstelik nereye gitti ini bilemezdi.

Onu, en son; alı mı oldu u halleriyle anımsardı. Yuvarlak odasında, masasının önünde, renkler, biçimler, eserler, kitaplar arasında.

erare de Narlis de aynen babası gibi, ya adı ı ehirle hem dertti. kisinin de ya adı ı ehirler çok yaralanmı lardı sava lardan ve türlü acılardan. Yüre i eskisi gibi kıraç, çorak de ildi; aslında geçmi te de de ildi; öyle görünmek istiyordu.

Yüre inde en usta ressamların imrenece i bir tablo olu turuyordu. Ona ait çizgiler, süslemeler, sülüs, kufi, reyhanî yazılar; yasaklamasız; bu yürek tablosunu a ır a ır biçimlendirip, renklendirip nakı lıyordu. Babası Be er' in yaptı ı bir gençlik resminde, insan figürlerini tezhibin üzerinde resmetmişti.

Evliliklerine dı tan bakıldı ında, muhabbet doluydu. Onlara gıpta edenlerin, ne çok oldu unu bilirdi Narkis. Çevresindeki iyi insancıkların güzel yorumlarının yanında, içindeki zehir sarısı safraları kusanların, sözlerini de tahmin edecek kadar tanıyordu insanları.

Kazayla birine sorsa, binbir ku ku yaratacak, herkesle, kendilerine göre yorum yapacak, yayacaklardı ortalı a, insafa gelip daha insani bir yorum yapan da bulunabilir.

Arjan Efendi için hep, 'öldü' dedin de' *kaybettim* demedin. Ölmek kelimesi, kesin ve kesin bir yok olu u sembolize eder. 'Öldü' . denildi inde, gidenin geri gelmeyece ine herkes inanır ve kabullenir. Oysaki kaybettik, Vefaati etti, yitirdik" gibi hazin deyim ve sözler de söylenir ki bunların hepsi, yazıklanma yüküdür.

Ben seni hiç a lamaz, acılanmaz sanırdım; hiçbir ey kar ısında yılmaz çökmezdin. Her eye, herkese çareydin ya; kendine de çare olusun sanırdım. O günlerde, sana daha sık

gelmem için vermi ti yurt sorumluları; tabii bir büyü üm e li inde. Bir gün, bir süreli ine, annen olmamı istedi inde, ilk defa kendimi çok önemli hissettim.

“Ama ne yaptım ne ettim, dedimse, gözlerindeki o küskün çocuk ifadesini yok edemedim, kırgın bakı nı tedavi edemedim.” Son zamanlarda, bakı larındaki kırgınlıkla beraber, tavırların, yüz vücut hatların da seni ilk tanıdı m zamanlardaki haline benzemeye ba ladı. Yeniden var olman, beni ne çok sevince bo du bilemezsin Narkis Anne. E er bunda, benim bir katkım varsa daha da çok sevinirim.

Bir gün, yurdun avlusunda, arkada ımla dola ırken, ufak, benzi soluk, saçı ba ı darmada ın bol elbise giymi bir kadın gördüm, kar ı evin önünde. Israrla bize bakıyordu. Önce tanıyamadım; yakla tım demir parmaklıklara. ’ erare’ diye sesleni inden ve ehla gözlerinden tanıdım annemi. Altı ayda ne kadar çok zayıflamı , solmu tu; içim acıdı, nefessiz kaldım bir an. Konu amadım, bakamadım daha fazla, kaçtım. Arada bir, ak amüstleri gelip durdu aynı yerde; yurda baktı. Ben hep kaçtım. Ama her ak amüzeri; o saatlerde, çıkıp baktım “*Bakayım gelmi mi?*” diye.

Bir ak amüstü baktım; annem aynı yerde duruyor. Saçı tusturuncu, yüzü çok boyalı. Ho uma gitmedi. Eliyle ‘gel’ i areti yapıyor bana. Demir parmaklıklara yakla tım, çantasından para çıkarıp uzattı bana. “Sana daha çok paralar verece im.” derken, a zındaki altın di lerine takıldı gözlerim. “Gelme, istemem ben seni.” deyip içeriye kaçıyorum.

Sonraki zamanlarda, dü ündüm de; onun da kendine göre; sakat da olsa, bir hayat görü ü vardı, aklının erdi i kadar. Ömrü hayatında, eline be kuru verilmedi i için, ho una gitmi ti, para kazanıp cüzdan doldurmak.

“Onun da senin için yapabilece i bu kadardı demek, elinden ba ka bir ey gelmezdi erarem.”

Gelirdi Narkis Anne; insanın, hayatta verece i sınav, tek bir veya iki olamaz. Hayatımızın her döneminde, önümüzde çok sınav çıkar. nsan, hepsinden de kalır mı? Ba arısız mı olur? Ben yine de anlayabilirdim annemi belki, Filistin’deki hayatına dair korkuları, kötü anıları, hala capcanlıyken, yeni, bilinmez bir hayata ba layamazdı.

erarem, bak, adımı bile de i tirmi ; eskiden, yani o hayatsızlı ın içindeyken, Zıggu diye anılırdı. imdi Asiye Hanım olmu .“Yüzü pırıl pırıl, epey de kilo almı ; belli ki ho nut halinden. Zannımca senin kalbinin yumu amasını bekler imdi de.”

“Kalbimin sert olmadı nı bilirsin Narkis Anne; yalnız çizikler, yaralar içinde her yeri; kan sızıyor.” çimdeki, ‘*Neden annem benim için de i medi, bu hayatına son vermedi?*’ sorusuna cevap buldu um zaman...

Ate , sabah kahvesini Narkis' te içmek istedi. Bugün, kendi kendine izin vermi ti. Ama çalı tı ı günlerdeki gibi sala tı yine giyini i. Ate , Madama telefon açtı. Telefonu, erare açtı. erare' nin evde oldu unu duyunca ne oldu unu, hastanede olması gerekirken niye evde oldu unu sordu. erare Ankara' ya gidece ini söyledi.

Hayret etti Ate . erare, onunla ilk kez sitemli olsa da aka yapmı ve iki kez, ' Olur' demi ti. Ate , bir ne eli arkı mırıldanmaya ba ladı, sonra yükseltti sesini. Küçük iç avludaki, zangala a konmu kumrular ve di er küçük ku lar, onun ne esine katıldılar.

Narkis, erare' yi yolcu ederken, Ate ,

“Sizin için” deyip beyaz gül demetini ona uzattı. Naekis, el salladı, sonra içeri girip mutfa a geçti. Beyaz gülleri, erare'nin odasına koydu. Aylardır, Ate ' le dinledikleri plakları, yumu ak bezlerle sardı.

Narkis, soka a bakan pencerenin yanındaki, lal renkli koltu a do ru yürüdü. Evlerinin onarımın ve iç düzenlemeyi üstlenen Ate , bu güzel koltu u, Narkis' in ahsı için yaptırmı , salonda, en uygun yerin de orası oldu una karar vermi ti.

Narkis, lal rengi koltu a oturmadı. ç bahçeye bakan, bir yer seçti kendine. Koyu kur ini bir koltuk.

Ne ba langıcının farkındaydı bu a kın ne de içinde ne çok hızla büyüdü ünün. Bu büyüklü ü, yüre indeki “Harın ve Narın” cirmi bilirdi yalnızca. Pür sevdaya kesen bedeninde, a kını öylesine ço altmı , dürütmü tü ki ipek ipek.

imdi, o sevdalı kadın, ellerinde derman, gözlerinde fer kaldı ı sürece, büyük bir sabur ve özene bu a kı çile yapmaya adayacaktı ömrünü.

Narkis,

Bir a k tutulması zamanında,

Kayboldu gö ün bir damla gök yakutunda...

2.3.5.1. K LER

erâre: Doktordur. Kıbrıs'tan Filistin'deki Araplara para kar ılı ı satılan Zıggiye'nin kızıdır. Az esmer, dümdüz kömür karası saçları, simsiyah gözleri olan, ka ları enli kavisli, dolgun burunlu, kalın dudaklı bir kızdır. Yandan görünü ü sert ve inatçı olan bir kimseyi andırır.

Be er: erâre'nin babasıdır. Bo zamanlarında kitap okuyup, yazar, hat ve tezhip sanatıyla u ra ır.

Zıggiye: erâre'nin annesi, Be er'in e idir. Para kar ılı ı Filistin'de ya ayan Arap bir aileye satılmı tır.

Razgen: Zıggiye'nin ikizidir.

Mir Abdülhayt: erâre'nin dedesi, Be er'in babasıdır.

Hümeys: erâre'nin ninesi, Be er'in annesidir. Kocaman gövdesi, alçı renksizli inde teni, krpiksiz mavi gözlere sahip, ka denen ey yoktur.

Narkıs: Ermenidir. ehrin ba terzisidir.

Arjan: Narkıs'ın e idir. Hem kuyumcu hem de be altı ma aza sahibi, ailenin tek o ludur.

Ate : Narkıs'ın evini yapan mimar çocuk.

Ubeyd: erâre'nin üniversiteden sınıf arkada ıdır.

E e: erâre'nin üniversiteden sınıf arkada ı ve Ubeyd'in e idir.

Müzeyyen Hanım: Ate 'in annesidir ve terzidir.

2.3.5.2. ROMANDA GÖRÜLEN POSTMODERN ÖRNEKLER

YER-ZAMAN

Roman, kendisiyle görüşmek isteyen annesini görmek istemeyen Doktor erâre'nin muayenehanesinde balar. (Geriye dönümlerle olay örgüsünün Lefko a'da balarayıp Filistin'de devam ettiğini görüyoruz.) Kronik zaman hakimdir.

“Doktor erâre'nin

Bekleme odasından gelen kadın sesine, önce adının ”a” sını kısa söylediğini için öfkelenmişti. Sonra, kaç yıldır duymadığını ama yüreğinin en dibine, hatta tüm hücrelerine acı sarı zehir zerkeşden o sese, gök patlamalarından beter bir yanıt verdi:

“Doktor erâre içerde yok.”

“Beklerim.”

Hırıldıtlı sesin çekincesizdi hırıldıtı, kararlıydı “Beklerim kıyamete kadar.” dercesine.

ÜSLUBU

Dili sadedir. Akıcı, kolaylıkla okunabilecek bir kitaptır. Roman anlatıcısı tarafından geçmişe dönümler yapılarak, erâre'nin annesi Zıggıye'nin çocukluğundan balarlamak üzere nasıl bir hayat geçirdiğini, Zıggıye ile Narkis Hanım'ın nasıl tanıştıkları, Zıggıye'nin para karlılığını evlendirilmek üzere Filistin'e gönderildiğini, kocası Be'er'le karlılıkla inca ya adını hayal kırıklığı anlatılır. Betimlemeler fazlaca yer tutar.

Eser, dil ve üslûp açısından ele alındığında, ilk dikkati çeken, birbirinden çok farklı ve birbiriyle pek de uyumsuz üslûpların bir arada kullanılmasıdır. Eserde, yer yer masal, yer yer destanı çarır tırır. Aralarda, yazarın, düz yazı tarzından çıkıp yaparak, anlatıyı iirle sürdürme girişimleri de, eserde üslûp karmaşasına neden olan bir başka etkidir.

“Humeyş, kırk iki yıllık hayatında bildiğinden a an bir insan olmamı tı hiç. Aksine, herkesi hep a ırtandı. Ve korkutucuydu da... Kocaman gövdesi, çok bol ve kat kat, upuzun entarileri, balarına taktığı kartal desenli siyah örtüsüyle, ayağınaya giydiğini erkek potinleriyle, daha da heybetli görünürdü. Alçı renksizliğinde bir teni ve kirpiksiz, mavi gözleri vardı; kadeneney yoktu.

Bakımsız modeller, o zamana değin, alımlı bir tarzdeğildi. Narkis'in çizdiğini modellerde, yaka uçlarının biri sivri, biri yuvarlak veya tek yanlı yaka olurdu. Ceket, blûz altılarının, bir yanında uzantılı parça veya fırfir vardı. Biri

patent, payetle i lenmi biri sade. Önce biraz yadırganmı tı, daha sonra farklı olmak isteyen hanımların vazgeçilmezi olmu tu bu modeller.

Gelecekteki kızı erâre'yi resimledi i eserlerini kimseye göstermiyordu. Gözbebekleri simsiyah iki iri göz, yanakları dolgun, a zı hokka, saçı kıvrım kıvrım portreler yapıyordu. Etrafını çift bodürlü çiçek motifleriyle süslüyor, iki ince uzun selvinin ortasına, bir de küçük selvi çizip boyuyordu.

Be er okuyaca ında, bol da olsa, pantolon giyerdi; bir da hafifçe aralık bırakırdı. O zaman erare ona yiyecek, içecek bir eyler getirirdi. Böyle zamanlarda yüz çizgileri, daha dingin, yürüyü ü, eli kolu a ır devinimliydi. Upuzun, bol entarisini giydi inde, heyecan yüzünden ta ar, bedenine yayılırdı. Üretece inin i areti olurdu. Be er, yerine oturur, hem minderin hem masanın üzerine, kâ ıtlarını, mürekkeplerini, yazı kamı larını, hokkalarını, divitlerini, altını gümü ü sakladı ı i eleri, rıh ve mühre kutularını özenle yerle tirirdi. Bir de küçük bir kap içersinde eker atar ve ka ık.

Odası Kirli duvarlar, nemli kö elerde birikmi tozlar vardı. Evin kapısının arsız kırmızısı... Giri teki çirkin gülü lü pembe. Pencerelerdeki feri yitmi , hastalıklı ye il perdeler... Ayaklarının, cilası yer yer dökülmü , beti benzi solmu kahverengi masa. Çekmecelerinin, bir gözü körle mi . Mavi göklere masanın örtüsünde... ve denizlere kar ı ne çok mahcup tu masanın örtüsünde... Ve masanın üzerindeki gümü i yıldızlar, ı imaktan ne çok uzaktılar... Kar ıdaki dolap, koyulu yollarıyla sinsi bir kur uniye boyanmı . Bir kapısı açık, iç yüzünde okunamayacak denli, kötü yazıyla yazılmı bir eyler. Askıda u h mor, bir de turuncu entari.

lk kez, o gözlerdeki halini hiç sevmemi , o iki oyukta, ölümlü olaca ı günü, umutsuzca bekleyip durmu tu; onca ölümsüzlü üne ra men.

Nerden dü tüm bu karanlık, iki kör noktaya?

Sı madı mıydı beni o kocaman gökkubbe?

Saltanatım var orada... dokunulmazlı um, engellenemez özgürlü üm var.

Bitmeseydi, ah bitmeseydi o anlar...

Tam da güldamlası ıslaklı ındayken,

Ten.

*Uyanikken çıplaklı ı,
Kınına koymak olur mu a kı?
Mavi ben,
Sayamadım kaç gün kaç gece ulandı...*

ROMANIN GENEL DE ERLEND RMES

Romanda, Araplara satılan kızların ya am dramı anlatılmaktadır. Toplumsal bir konunun Kıbrıs Türk Edebiyatında nasıl yansıtıldı nı gözlemlemesi bakımından oldukça ilginç ve dikkat çekici bir roman diyebiliriz.

Araplara satılan gelin Zıggıye, ba nı e ip cefa çekerek sevmedi i bir adamla ömrünü tüketmek yerine, kadere meydan okurcasına, bu durumdan kurtulmak için mücadeleye ba laması ve bu ekilde romanın olay örgüsü geli mektedir.

Yazarın, karakterleri ve onların psikolojilerini tanıtmak üzere, iç çözümleme tekni ine çok fazla ba vurması, anlatımın canlılı nın kaybolmasına neden oluyor. Hatta zaman zaman yazarın iç çözümleme mi yaptı ı, yoksa iç monolog mu (karakterlerin duygu ve dü üncelerini do rudan aktarması) kullandı ı birçok yerde anla ılamamaktadır.

Romanın bazı noktalarında olay anlatılırken hemen farklı bir olaya geçiliyor. Bu durum romanın olayları arasında kopuklu a sebebiyet veriyor.

erare ve Zıggıye, gemiyle Kıbrıs' a Lefko a' ya gidiyorlardı. erare ile Zıggıye, geminin, kirli, so uk, ıslak, so an patates çürü ü ve hayvan ölüsü kokan ambarında, hiçbir eyi seçmeden ve ses duymadan, yolculuk yapmı lardı. Bir adam, hiç konu madan, gelip onlara yiyecek ve içecek getiriyordu.

erare, annesiyle nenesinin, birbirini hiç sevmediklerini bilirdi. Nenesi, kom u ahabıyla annesiyle ilgili, çok kötü sözler kullandı nı duyuyor, üzülüyordu. erare, annesiyle çok muhabbeti olmasa da, nenesine kar ı onu hep korur, onu tarafını tutardı. erare, nenesinin söyledi i kelimelerin naho oldu unu ö rendikten sonra, annesinin kötü insan olup olmadı nı kendi aklının, ya nın elverdi ince sorgulamaya çalı ıyordu.

Bu iki paragraf kar ıla tırıldı nda, ilk parafta Kıbrıs'a yolculuk anlatılırken, ikinci paragrafta aniden erare'nin, annesiyle nenesinin birbirini hiç sevmedikleri bahsediliyor. Bu da romandaki olayların birle tirilmesinde kopukluk yaratıyor.

ANA F K R

stenmeyen ki ilerle yapılan evlilik ve bu evlili in sonucunda ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçlar. (mutsuz aile ya antısı, paralanmı aile, aile sevgisinden uzak kalmı ocuk...)

SON SÖZ

1960'lı yıllardan itibaren tüm alanda etkinliğini hissettiren postmodernizm edebiyat alanında da kendi adından sıkça söz ettirmektedir. Postmodernizmin çıkış noktasını, modernizmin sorgulanması, biraz daha ileri bir adım olarak, modernizmin a ılması dü üncesi olu turmaktadır. Türk edebiyatında postmodernizm derin yankılar uyandırmaktadır. Postmodern roman gerek romanı olu turan unsurların sıra dı ı kullanımıyla gerekse romanın ana konu halini getirili iyle kısa sürede tüm dikkatleri üzerine çekmiştir.

Postmodernizm, modernizme ve onu üreten de erler dizisinin tamamına bir ba kaldırıyı simgelemektedir. Postmodern sanatçı, modernizmin temelini olu turan pozitivizmi, rasyonalizmi reddedip, ço ulculuk, tarihilik, tabiata ve çevreye uyumu kabul eder. Çünkü postmodernizm, modernizmi olu turan temel ilkeleri sorgulamaya ve sorgulanan temel ilkelere ele tirel gözle bakmaya dayanır. Postmodernizm, modernizm dü ünçe kalıpları olu turmasına kar ıdır.

Postmodern romanlarda, roman türünün bildi imiz kalıplarına uyulmaz. Postmodern romanda kural yoktur. Okur eline aldı ı bir postmodern roman içinde deneme, iir, makale, tiyatro gibi edebi türlerin hepsini bir arada bulabilir.

Postmodern romanda, elinize alıp okumaya ba ladı ınız metnin yazılımı esastır. Yazarın asıl amacı okuyucuya bir metin olu turmak, metnin nasıl yazıldı ını izlettirmek, metni ön plana çıkarmaktır.

Postmodern romanlarda anlatıcı de i ken ve ço ul olabilece i gibi mekân belirsizdir. Postmodern romanda okuyucu farklı zaman dilimlerini tek bir zaman dilimindeymi gibi hissedebilir.

Postmodern Türk romanının yazarı, postmodern romanın en belirgin özelliklerinden biri olan metinlerarasılı ı ve üst kurmacayı çok iyi ekilde kullanmıştır. Metinlerarasılık, üstkurmaca, ço ulculuk, ironi, tarihten yararlanma, postmodern yazarın romanda sıkça kullanıldı ı tekniklerdir.

KAYNAKÇA

K TAPLAR

- ÇE TL smail, **Batı Edebiyatında Edebi Akımlar**, Akça Yayınları, Ankara, 2001.
- ÇET N Nurullah, **Roman Çözümleme Yöntemi**, Öncü Basımevi, Ankara, 2003.
- DOLTA Dilek, **Postmodernizm ve Ele tirisini**, nkılâp Yayınları, stanbul, 2003.
- ECEV T Yıldız, **Türk Romanında Postmodernist Açılımlar**, leti im Yayınları, stanbul, 2002.
- ECEV T Yıldız, **Orhan Pamuk’u Okumak**, Gerçek Yayınevi, stanbul, 1996.
- GENCAY aylan, **Postmodernizm**, mge Kitap Evi, ANKARA 2006.
- HAKER Bener, **Hakeri’nin Kıbrıs Türkçesi Sözlü ü**, Samtay Vakfı Yayınları, Lefko a, Kıbrıs, 2003.
- MADAN Sarup, **Post-Yapısalcılık ve Postmodernizm**, Bilim Sanat Yayınları, Ankara, 2004.
- MENTE E Batum, **Bir Dü ün Yolculu u**, Bilkamat Yayınları, Ankara, 1996.
- MORAN Berna, **Türk Edebiyatına Ele tirel Bir Bakı I**, leti im Yayınları, stanbul, 1983.
-, **Türk Edebiyatına Ele tirel Bir Bakı II**, leti im Yayınları, stanbul, 1990.
-, **Türk Edebiyatına Ele tirel Bir Bakı III**, leti im Yayınları, stanbul, 1994.
- MURPHY John W, **Postmodern Sosyal Analiz ve Postmodern Ele tiri**, Paradigma Yayınları, stanbul, 2000.
- PARLA Jale, **Don Ki ot’tan Bugüne Roman**, leti im Yayınları, stanbul, 2013.
- ROSENAU Pauline Marie, **Postmodernizm ve Toplum Bilimleri**, çev. Tuncay Birkan, Ark Yayınevi, Ankara 1998.
- SELENGE (Serak) ÖZDEN, **Sana Sevdam Sarı**, I ık Kitapevi Yayınları, Lefko a/KKTC, 1998
- **Lale Yüre in Beyaz**, I ık Kitapevi Yayınları, Lefko a/KKTC, 1999.
- **Alkyöne Deniz Ku u**, I ık Kitapevi Yayınları, Lefko a/KKTC, 2003.
- **Korkma Ay Do acak**, I ık Kitapevi Yayınları, Lefko a/KKTC, 2010.
- **Bir Kalp Çizildi**, I ık Kitapevi Yayınları, Lefko a/KKTC, 2013.
- ÖZNUR, evket, **Kıbrıs Türk Edebiyatında Ders Notları**, 2008, Lefko a.

MAKALELER

- AKSOY N ve AKSOY B, “ **ki Aydınlanma**”, Birikim Dergisi, Ocak 1992
- AKTULUM Kubilay, “**Metinlerarasılık, Çokseslilik, Söyle imcilik**”, Edebiyat ve Ele tiri Dergisi, Mart – Nisan 1998, S.36, s.47 – 48.

BAYRAM, Yavuz, “**Postmodernizm Üzerine**”, Baykara Dergisi, Sayı:5, syf:38, 2007, Çorum.

I IKSALAN Nilay, “**Postmodern Ö reti ve Bir Postmodern Roman Çözümlemesi: Kara Kitap/Orhan Pamuk**”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:7/Sayı:2, syf:422-423, 2007.

KALE Nesrin, “**Modernizmden Postmodernist Söylemler Do ru**”, Do u Batı Dergisi, S.19, s.32-33

SOZYEK Hakan, “**Türk Romanında Postmodernist Yöntemler ve Yönelimler**”, Hece Dergisi, Mayıs – Haziran – Temmuz 2002, S. 65 – 66 – 67 (Türk Romanı Özel Sayısı), s. 493

TURAN Güven, “**Postmodernizm Sınırlarımızdan Sızdı mı?**”, Varlık Dergisi, Kasım 1992, S.1022, s.18

WELSH Wolfgang, “**Modern Sanatın Ruhundan Postmodern Felsefenin Do u u**”, Varlık Dergisi, Kasım 1992, S.1022,s.3

İNTERNET ADRES

www.omerergun.com/yonetim/resimdosyalar/postmodernizm.pdf (11.10.2014) (çevirim içi)

<http://www.postmodern-roman.nedir.org> (11.10.2014) (çevirim içi)

RÖPORTAJLAR

Özden Selenge ile yaptığımız röportaj. 2. 5.2014.

SÖZCÜK İNDEKSİ

Acuva:	yice olgun hurma.
Afdos:	Sevgili, ahbap.
Agagia:	Akasya. A açtan yapılımlı , yün
Ahrisdo:	Bir i e yaramayan.
Alizavra:	Küçük kertenkele.
Andrez:	Ta çıkırlarla oynanan bir çocuk oyunu.
Ammeli:	Kusurlu.
Arma asımı tazelemek:	A ır sözlerle saldırmak.
Appomeni:	ımarık.
Atlaz:	Bir tür parlak, de erli kuma .
Avana:	Bej rengi.
Avro illô:	Bir tür yabani ot, yakıcıdır.
Ballûra:	Kuru diken
Banuklâ:	Bir hastalıktır, bedduada söylenir.
Batsali:	Ala, lekeli
Bareya:	Ahbap, kafa dengi
Battal olmak:	Berbat olmak
Bellemek:	Zannetmek
Biggâvli:	Düdük
Bobasdo:	Üstlük, üstelik
Bodiri:	Küçük konyak veya içki kadehi
Brosdimio:	Para cezası
Bubba:	Bebek –bezden-
Bulla:	Hamurdan yapılan yuvarlak ekmecek
Buruncolloz:	Bir tür kokulu bitki, yenir
Cebocu marazi:	Ona da maraz
Cira:	Rum kadın
Cümbez:	ncire benzeyen bir meyve
Çavmak:	Gizlice kaçmak
Çıbbana:	Alkı
Daggo:	ri parça, üstüne oturlan a aç kütü ü
Damburça.	Deriden yapılımlı elek-deli i yoktur-
Dapdiri:	Heyecanla, tela lanarak

Derelek:	Deriden kalbur
Ditsiro:	Çıplak
Driyandafilyamu:	Güla acım
Dono:	Ton, kurumu saz
Do an:	Ne eski ne yeni
Durna:	Turna
Durullûruya:	Yarasa
Eyner eyner	Kenar kenar
Falimento:	flâs
Familya:	E , karı
Fariki olmak	Fark etmek
Fasariya:	Karı ıklık
Favedda:	Bir tür hayvan yemi
Fica:	Kurumu deniz yosunu
Finyado:	kilise papazlarının, törenlerde kullandı 1, uzun zinciri ve zilleri olan bir gereç.
Flôraga:	Hıyarı ile ünlü Kıbrıs'ta bir köy
Fortigo:	Eski, hurdaya yakın kamyon
Frahdi:	Çalı çırpı ile yapılan duvar
Gabardin:	Bir tür kaliteli kuma -yünlü-
Gadarameno:	Rumca beddua, lânetle
Gademhane:	Yüznumara
Gadi immu:	Ba ıma gelenler
Gafgalla:	Kurumu , kupkuru ekmek ve kayalık için de kullanılır.
Gafiz:	Tenekeden yapılmı , yuvarlak, arpa bu day a ırlık ölçüsü
Galina:	Hindi
Galônbrama:	rmikle yapılan bir tatlı – erbetli-
Gamini:	Kireç oca 1, baca
Garggaria:	Bir sövgüdür, köpekbalı 1
Gatoyun:	Katma, kovma
Gatsara:	Kuru dal
Gâvollem:	Bir sövgü, beddua, Allah kahretsin
Gavıl garar:	Karara varmak, anla mak
Gayetmek:	Kusmak

Gayıt Gamat:	Avadanlık, e ya anlamında da söylenir
Gaylolmak:	Razı olmak
Gettez:	Aya a, çizmeye geçirilen tozluk
Gıcnnamak:	killenmek, huylanmak
Gınnap:	Koyu kırmızı, iri çekirdekli bir meyve
Gıranto:	Ya lıca erkeklere edilen övgü yollu söz
Gırmanço:	Saçı sakalı a armı çapkınca erkek
Girdamon:	Deniz kenarında, kayalıklarda yeti en bir bitki, tur usu yapılır
Glefdigo:	Hırsız kebabı
Goççino Golô:	Kırmızı popolu
Ganizo:	Dere kenarlarında yeti en kokulu bir bitki
Gonnara:	Tarlalarda yeti en küçük, yuvarlak, yenebilen bir yemi
Gubbi:	çinden su içilen kap
Guçça lüvi:	Bakla bö rülce
Gudumsuz:	Hayırsız, lânetli
Guguggâo:	Bayku
Guli:	Köpek yavrusu
Gullûri:	Yuvarlak çörek
Guklâmu:	Bebe im
Gullûrukya:	Pekmezde pi irilen yuvarlak biçimli, hamur tatlısı
Gulûmbara:	Aktif e cisel
Gurgura:	Gırtlak
Gurkuda:	Bir tür kertenkele
Guruvulla:	Gulûmbra, Cehennem topuzu
Guzzali:	Yakacak odun kütü ü
Haddolmak:	a ırmak, donup kalmak
Halayık:	Çok esmer kadın –zenci kadın- ev hizmetlisine de denir.
Hamatsa:	Çok kısa, ufak tavuk cinsi
Hamalyo:	Burnu kapan
Hasıl:	Hayvanlar için ekilen ye illik
Havusa:	Bir bedduadır ve hastalıktır
He a çekmek:	Sevinç narası atmak
Helis Nero:	Su ister misin?

Heyli:	çi, içi alemi
Hıngıldamak:	A lar gibi ses çıkarmak
Hıyarolla:	Büyük hıyar
Hindiya Horozsu:	Güre horozu
Hoflanmak:	Korkuya kapılmak, korkuyla ürpermek
Hora geçmek:	Makbule geçmek
donnisa:	Kom u, bayan kom u
stifil:	Uyu ma, anla ma, uzla ma
stihale:	De i im, ba kala ım
en enan bellon gato:	Bir deli kedi vardı
en enan bellon gargguda:	Bir deli gurduda vardı
en enan bellon illo:	Bir deli köpek vardı
Karlı Da lar:	Trodoslar
Kecefe:	Yün veya iplikleri yumak yapmakta kullanılan gereç
Küpdü en:	Gözle görülmeyen, ısırıldı ında çok acıtan minik sinek
Lak a:	Suyun göllendi i tarla
Lalangı:	Hamura bulandırılan sonra ya da kızartılan tav an eti
Lâmarina:	Oluklu sac
Lâmbron nadin gapse:	Ate yaksın seni –beddua-
Lâvudda:	Bir tür çalgı, ud lâvta
Lâvvos:	Rahatsızlık, usandırma
Lilliça:	Süs e yası, takı –abartılı-
Lingiri:	ki de nekle, birbirine vurularak oynanan oyun
Lôforiya:	Köy otobüsü
Lôssarga:	Kurk tavuk
Lôya:	Anlamsız, uyduruk söz
Ma botte:	Hiç olur mu?
Maca:	Kurumu çalı –dikenli-
Maguci:	Mekik, cıvıl cıvıl, hareketli, (çocuklara sevgi sözü)
Mahaza:	Köylerde, kuru yiyeceklerin saklandı oda.
Mammalli:	Büyükba hayvan, öküz, inek
Manammu:	Anacı ım, acıma, sevecenlik anlamında
Mani mani:	Çabuk çabuk
Ma ala:	Me ale

Mappuro:	Çam kozala 1
Meffoade:	Korkma
Melül:	Üzgün
Memi a:	Yüznumara
Mezdeki:	Damla sakızı
Mıhladız:	Mıknatıs
Mızgınlamak:	Gözü almak, hafif uyku
Mono hortu:	Bir avuç
Moromu:	Çocu um, evlâdım
Muhteris:	Hırslı, a ırı tutku
Musdura:	Örnek, mostra
Musmul:	Do ru dürüst
Muza:	s
Müceveze:	Büyük bez çuval
Müsdekil:	Özellikle, sırf
Ne vünema:	Büyüme, geli me
Nigociri:	Damızlık, seçkin
Nohudurgâ:	Küçük küçük, elde kesilip pi irilen hamur
Onnuk:	Onluk, eskiden, küçük bir para birimiydi –yuvarlak metal-
Osdo yiro:	Durmadan dönme, dön ha dön
Pastelli:	Harup pekmezi ve susamla yapılan bir tatlı –sert-
Pirilli:	Bilye
Porto:	Harup pekmezi ve susamla yapılan, kıvamlı bir tatlı
Ra e:	Titre me
Rumbi:	Bir tür çalı
Safrasını bozmak:	Sabah kahvaltısı yapmak
Sbano:	Sakalı çıkmayan erkeklere denir
Salânci:	Bir tür zehirli yaban arısı
Seyrek:	Hellim kurdu
Signos tegge:	Tekelerin azgınlaması
Sillirga:	Tavu un sulu pisli i
Sindehniya:	Sendika
Sivurta:	Sigorta, kesin, mutlaka
Siyerga:	kır e ek

Subba:	E ek yavrusu
ekvacı:	ikâyetçi
ilendurana:	Küçük kertenkele, güne yılanı
iribillâ:	Hamamböce i
Tabahat:	Huy, tabiat
Tahaccüp:	Merak, hayret
Tahra:	Sapı da demirden iri a ızlı bıçak
Talka a:	Telâ
Tayfalmak:	Çok acıkmak, bunalmak
Temenna:	Önünde e ilmek
Tepserme:	Kurur gibi olma
Tülemek:	Tümünü kesip koparmak
Vado:	Orman üzümü
Vakla:	Harup toplama a, dü ürme e yarayan uzun de nek
Yadro:	Doktor
Yenge Kadın:	Dü ünlerde görevli, bilmi , deneyimli kadın
Yerro:	htiyar, ya lı
Yıprık:	brik
Yiro yiro:	Dolana dolana
Yokyo um:	Yoksa
Yorga çıkma:	pekböce inin kozasını yapmak için, iyice beslenip dala çıkması
Yüre i karı ma:	Midesi bulanma
Zebil:	Bakımsız
Zefleme:	Alay etme, e lenme
Ziligurti çıkarma:	Bir beddua, zıkkım çıkarma
Zili zahari:	Sorumsuzca, serserice
Zobba çekme:	Dayak atma –de nekle-
Zumi:	Herhangi bir eyin suyu
Zundan:	Zindan